The Department of Public Instruction, Bombay.

ENGLISH EXERCISES,

PART II.

BY

REV. T. L. WELLS, B.A.

SECOND EDITION.

SANCTIONED FOR
STANDARD III. OF ANGLO-GUJARÁTI SCHOOLS.

અંગ્રેજી ભાષાંતરપાઠમાળા,

ભાગ બીજો.

બનાવનાર

રેવરન્ડ ટી. એલ. વેલ્સ, બી. એ.

આવૃત્તિ બીજી—૫૦૦૦ પ્રતો.

એંગ્લોગુજરાતી નિશાળોના ત્રીજા ધોરણને માટે
આ પુસ્તક મંજૂર કરેલું છે.

Bombay:
GOVERNMENT CENTRAL BOOK DEPÔT.

1874.

Price Annas 7.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

Though this book forms the second part of the Pathmala series of school books, it was the first to be written, and was consequently as a first attempt characterized by many imperfections. In this second edition it has been sought to remove these, and as from the time the book was originally prepared till the present valuable experience was being acquired and additional material collected, the author flatters himself that teachers will find this edition a much more complete work and more worthy of their favourable appreciation.

The improvements that have been made are as follows: (1) The elimination of rare words. (2) The removal of awkward and unidiomatic sentences. (3) The remodelling of certain lessons. (4) The introduction into old exercises of new sentences containing words and thoughts familiar to the class of pupils

for whom the work is intended. (5) The insertion of new lessons and exercises. (6) The addition of a glossary.

Extract from the Preface to the First Edition.

It is intended that the pupils should write these exercises out in exercise books, and no teacher should be content with an oral translation. The rules, observations, and examples which compose the lessons (બોધપાઠ) should be carefully explained by the teacher and thoroughly understood by the pupil at the time of appointing a task, and before any attempt be made at writing out. I should also advise that exercises which have required much correction be re-written. The meanings prefixed to the exercises should be committed to memory.

T. L. WELLS.

Surat, 1874.

સાંકળિયું.

બોધપાઠ.	વિષય.	પાંડક.
૧.	An નો ઉપયોગ	૧
૨.	One તથા An માં ફેર	૬
૩.	The નો ઉપયોગ	૯
૪.	એંજન	૧૫
૫.	એંજન	૧૭
૬.	નામનું અનેકવચન રૂપ	૨૧
૭.	નામના અનેકવચનનાં અનિયમિત રૂપ	૨૪
૮.	જે નામોને અનેકવચનનાં બે રૂપો છે તે વિષે	૨૬
૯.	નામની વિભક્તિઓ	૨૮
૧૦.	The Double Genitive	૩૨
૧૧.	નામની જાતિ	૩૫
૧૨.	પુરુષવાચક સર્વનામ	૩૮
૧૩.	That of, Those of	૪૨
૧૪.	પરચુરણ સર્વનામ, ભાગ. ૧	૪૭
૧૫.	પરચુરણ સર્વનામ, ભાગ. ૨	૫૨
૧૬.	So તથા Such વિષે	૫૬
૧૭.	એ, જે, તે, કે, ઉપરથી જે વિશેષણ તથા ક્રિયાવિશેષણ સાધિત થયલાં છે તે વિષે	૬૨
૧૮.	સાહેબ એ શબ્દનો તરજુમો	૬૪
૧૯.	વિશેષણની તુલનાનાં રૂપ	૬૮
૨૦.	Like, Nigh, Near તથા Worth એઓ વિષે ...	૭૫
૨૧.	Very તથા Much વિષે	૭૮
૨૨.	Enough વિષે	૮૧
૨૩.	Too વિષે	૮૫

બોધપાઠ.	વિષય.	પાનું.
૨૪.	No તથા Not વિષે	૮૯
૨૫.	વાક્યયોગી That ક્યારે ન વાપરવો	૯૩
૨૬.	At, In, Into, To એ નામયોગી વિષે	૯૬
૨૭.	From, By તથા With એ વિષે	૧૦૧
૨૮.	On, Over, Above ઇત્યાદિ વિષે	૧૦૩
૨૯.	Ago, Since, Till તથા Until એઓ વિષે	૧૦૫
૩૦.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૧. મૂળભેદે નિશ્ચયાર્થનાં રૂપ. ભાગ ૧.	૧૦૯
૩૧.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૨. એજન ,, ભાગ ૨.	૧૧૪
૩૨.	To walk ક્રિયાપદનાં રૂપાખ્યાનનું કોઠક	૧૧૬
૩૩.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૪. સહભેદે નિશ્ચયાર્થનાં રૂપ	૧૧૮
૩૪.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૫. સહભેદ તથા શક્યભેદ	૧૨૩
૩૫.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૬. Shall તથા Will એઓ વિષે	૧૨૯
૩૬.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૭. સંશયાર્થ	૧૩૩
૩૭.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૮. વાક્યના પૂર્વોત્તર પક્ષનું કાળાન્વય	૧૪૦
૩૮.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૯. આજ્ઞાર્થ	૧૪૬
૩૯.	ક્રિયાપદ. ભાગ ૧૦. પ્રેરકભેદ	૧૪૯
૪૦.	ક્રિયાપદનું સામાન્ય રૂપ	૧૫૨
૪૧.	સામાન્ય રૂપનો તરજુમો	૧૫૬
૪૨.	નામ રૂપી સામાન્ય કૃદંતનો તરજુમો	૧૫૮
૪૩.	સંબંધક ભૂત કૃદંતનો તરજુમો	૧૬૧
૪૪.	આકારાંત કૃદંતનો તરજુમો	૧૬૩
૪૫.	To do ક્રિયાપદ	૧૬૫
૪૬.	બને તેટલું, બને તેમ As possible	૧૬૭
૪૭.	કે તરતજ, તેવુંજ, એટલામાં As soon as, No sooner than, Just, &c	૧૬૯
૪૮.	અંશ સંખ્યાર્થ તથા આવૃત્તિવાચક વિશેષણ Fractional Numbers and Multiplicatives	૧૭૪

બોધપાઠ.	વિષય.	પાંડક.
૪૯.	વગર ચાલવું નહિ, વગર રહેવું નહિ Cannot but, Cannot help, Is sure, &c	૧૭૬
૫૦.	To speak, To talk, To say, To tell	૧૭૮
૫૧.	To refuse તથા To deny	૧૮૦
૫૨.	દ્વિત્વ ભૂતકાળ The Pluperfect Tense	૧૮૩
૫૩.	જોઈએ એ ક્રિયાપદનો તરજુમો	૧૮૬
	કોષ	૧૯૦

બોધપાઠ ૧.

AN અથવા A નો ઉપયોગ ભાગ ૧.

THE USE OF THE ARTICLE AN.

૧) An નો અર્થ એક કે એકાદું છે, પણ ગુજરાતીમાં એક ન હોય એવે ઘણે પ્રસંગે અંગ્રેજીમાં an બોલાયછે, જેમકે, ગધેડા કરતાં બળદ મોટો છે. An ox is larger than an ass; તે અંગ્રેજ છે. He is an Englishman.

૨) નિયમ.—(અ) વિશેષ નામો, જેમકે, Gopal, Henry, Asia.*

(આ) અનેકવચન થતું ન હોય એવાં નામ, જેમકે, Gold, ink, wheat.

(ઇ) ભાવવાચક નામો, જેમકે, Pride, guilt, faith.*

(ઈ) અનેકવચનવાળાં નામ, જેમકે, Books, kings, hills.

એ ચાર જાતના નામની પૂર્વે an લાગતો નથી; પણ એ સિવાય બધા પદાર્થ કે પ્રાણીનાં નામ આગળ એકવચનમાં an લગાડવો જોઇએ.

૩) **સૂચના.**—ગુજરાતીમાં નામની પૂર્વે "એક" લગાડયાથી છેક ઉંધું ન દેખાય તો અંગ્રેજીમાં an જોઇએજ, નહી તો an ન જોઇએ; જેમકે, મારી પાસે એક સોનું છે એમ ન કહેવાય, માટે અંગ્રેજીમાં I

---

* **A Demosthenes, a Nero** એવું કહેવાયછે ખરૂં. એનો અર્થ એવો થાયછે કે ડમાસ્થનેસ જેવો સુભાશક, નીરો જેવો નિર્દય; પણ એવે પ્રસંગે એ નામ વિશેષ નહિ પણ સામાન્ય જાણવાં. ભાવવાચક નામનો એક દાખલો બતાવવો હોય તો an આવે, જેમકે, **His was a faith that astonished every one,** તેનો એક એવી જાતનો વિશ્વાસ હતો કે બધાને દીંગ કરી નાખતો.

have gold બરોબર છે. મારી પાસે ઘોડો છે એવું કહેવામાં આવેછે પણ મારી પાસે એક ઘોડો એવું પણ કાંઈ કહીશકાય ખઇ માટે, અંગ્રેજીમાં I have a horse એમજ લખવું જોઇએ.

૪) વ્યંજનના ઉચ્ચાર આગળ an નો n ઉડી જાયછે, જેમકે A book, A house (An book, An house નહિ).

૫) **અભ્યાસપાઠ ૧.**

સુરતનો of Surat	ચકલી a hen-sparrow
રહેવાસી an inhabitant	ચોખા rice
વાડી a garden	દાણો a grain
બનાવવું to make	દાળ pulse
વિશેષ નામ a proper noun	લાવવું to bring
સુથાર a carpenter, a joiner	જૂઠું (નામ) a lie
ભેંસ a buffalo	ગાતાં શીખવવું to teach to sing
વિદ્યાર્થી a scholar, a pupil, a student	ગીત a song
ચપ્પુ a penknife	વરસાદનું about the rain
અસ્ત્રો a razor	પટેલ a farmer, a patel
સુડી clippers, nut-crackers	બંધીખાનું a prison
મજાનું fine, nice	પડીરહેવું to remain confined
કેવુ what	ઠીક proper, nice
ચકલો a cock-sparrow	ગાંધી a druggist
	દુકાન a shop

છોકરાએ નીચલાં વાક્યનો તરજુમો લખવો—

૧ હું ગૂજરાતનો છું. ૨ તે સુરતનો રહેવાસી છે. ૩ તે વાડી બનાવે છે. ૪. ગોપાળ (એ) * વિશેષ નામ છે. ૫ કુતરાને ચાર પગ હોય છે (has). ૬ તમે બ્રાહ્મણ છો કે રજપુત? ૭ આ માણસ સુથાર છે. ૮ આ માણસો સુથાર હતા. ૯ મને ચોપડી આપો. ૧૦ ગાય કરતાં

* ચંદ્રાકાર કૌંસમાં જે શબ્દ આવેછે તેનો તરજુમો ન કરવો.

ભેંસ વત્તું દૂધ દેછે. ૧૧ અમે અમદાવાદની હાઈ સ્કુલના વિદ્યાર્થી છઈએ. ૧૨ આ ચપ્પુ છે કે અસ્ત્રો? ૧૩ તે સુડીનો કકડો છે. ૧૪ તમારા ગામમાં નિશાળ છે? ૧૫ સુરત ગામ છે કે શેહેર છે? ૧૬ મારા ઘર પછવાડે કૂવો છે. ૧૭ આ કેવી મજાની ચોપડી છે? ૧૮ એક હતો ચકલો. ૧૯ અને એક હતી ચકલી. ૨૦ ચકલો (ખંડક ૧૫ જૂઓ) લાવ્યો ચોખાનો દાણો ને ચકલી લાવી દાળનો દાણો. ૨૧ ચકલો જાડું બોલ્યો. ૨૨ આવો છોકરાં હું તમને વરસાદનું ગીત ગાતાં શીખવું. ૨૩ એક પટેલને ત્યાં ગાય હતી. ૨૪ બંધીખાને પડી રહેવું ઠીક નથી. ૨૫ આજે હું મારા મામા સાથે ગાંધીની દુકાને ગયો. ૨૬ કાશી બોલી ચાલો હું મહેતાજી થાઉં (=થઈશ).

છોકરાએ આ વાક્ય સુધારીને લખવાં—

1 Give me pen. 2 I want slate. 3 Have you pens? 4 This is pen. 5 That by you is an ink. 6 We are scholars. 7 You are scholar. 8 Take copy from here. 9 He is Englishman. 10 He stood on chair. 11 An desk is not level but table is. 12 Do you like a books? 13 This here is picture of horse. 14 I keep an knife to mend an pens. 15 My father's is stone house.

બોધપાઠ ૨.

AN અથવા A નો ઉપયોગ. ભાગ ૨.

ONE તથા AN માં ફેર.

THE USE OF AN—*continued.*

THE DIFFERENCE BETWEEN ONE AND AN.

૬) એકનો તરજુમો કોઈ વેળા one અને કોઈ વખતે an થાયછે.

૭) **નિયમ**—જ્યારે ગણત્રીની વાત આવેછે ત્યારે એકનો તરજુમો one થાયછે, જેમકે, મને એક (=બે નહીં) ચોમડી આપો Give me

one book. સંખ્યા ન બતાવવી હોયતો એકનો તરજુમો an થાયછે, જેમકે, એક છોકરો (=છોકરી નહીં) મને રસ્તે મળ્યો I met a boy on the road.

૮) અભ્યાસપાઠ ૨.

કૂવો a well
દેડકું a frog
તળાવ a pond
સિપાઈ a soldier, a policeman
ખેડવું to plough, to till, to cultivate
લૂગડું cloth, dress, a garment
ઘરેણું an ornament
પેદા કરેલું પ્રાણી a creature
ઉભું થવું to stand up
ઉભું હોવું to be standing
કરીને called
હીરકોરી ધોતી a loin-cloth with a silk border
હલકી પાઘડી a cheap turban
લેવું to buy
અપાવવું to get
બરણી a jar
મુઠ્ઠો ભરીને a handful
કાઢવું to take out
એકજ but one, only one
બિચારો a poor man
વેઢો a joint
અંગુઠો a thumb
પૂછડી a tail

૧ કૂવામાં દેડકું છે. ૨ તળાવમાં પાણી છે. ૩ આ સોનું છે. ૪ એક સિપાઈ મને બજારમાં મળ્યો. ૫ એક છોકરાએ એમ કહ્યું. ૬ એકજ માણસનું ખેતર ખેડવું છે. ૭ આ બાયડીનું લૂગડું છે. ૮ આ બધાં (એ) એકજ બાઈડીનાં ઘરેણાં છે. ૯ માણસ ઈશ્વરનું પેદા કરેલું પ્રાણી છે. ૧૦ એક છોકરો ઉભો થયો. ૧૧ એકજ છોકરો ઉભો થયો. ૧૨ તે રસ્તે ઉભો હતો. ૧૩ તે ખુરશીપર બેઠો. ૧૪ એક મોતી કરીને છોકરો હતો. ૧૫ તારે માટે હું એક હીરકોરી ધોતી લઈશ અને તને એક હલકી પાઘડી અપાવીશ. ૧૬ એક નાની છોકરી હતી તે (who) રોજ નિશાળે જાય (=જતી). ૧૭ એક છોકરો બરણીમાં હાથ ઘાલી (=ઘાલ્યો અને) મુઠ્ઠો ભરીને બોર કાઢતો હતો. ૧૮ એકજ ઈશ્વર છે. ૧૯

આ બિચારાને એકજ હાથ છે. ૨૦ અંગુઠાને એક વેઢો છે પણ આંગ-
ળીઓને બે છે. ૨૧ ગાયને ચાર પગ અને એક પૂછડી હોય છે. ૧૨

ભૂલ કાઢવી (બધાં વાક્યમાં ભૂલ નથી)—

1 Have you an gold on your turban? 2 I have an gold ring. 3 This is good knife, it makes pens well. 4 In my school there is but a teacher. 5 You have two ears but a tongue. 6 Here are an oats for horse. 7 Can you grind a wheat? 8 I like to read books. 9 Here are an horse and a ass. 10 Have you ever seen one elephant? 11 I once saw an whale.

બોધપાઠ ૩.

THE નો ઉપયોગ.

THE USE OF THE ARTICLE THE.

૯) The નો અર્થ "પેલો" કે "તે" ના જેવો છે પણ "પેલો" તથા "તે" થી જેટલું નક્કીપણું જણાયછે તેટલું the થી નથી જણાતું માટે "તે" કે "પેલો" ગુજરાતીમાં નથી આવતો એવી ઘણી વખતે the આવેછે, જેમકે આ મહેતાજીની ખુરશી છે. This is the teacher's chair.

૧૦) **નિયમ**—કોઈ મુકરર પ્રાણી કે પદાર્થ જણાવવો હોયતો The વાપરવો, જેમકે, The Surat High School, The river at Broach.

૧૧) વિશેષ કે ભાવવાચક નામ આગળ an ન જોઈએ; તેમ એવા નામ આગળ the પણ ન જોઈએ;* પરંતુ આ સિવાયનાં નામ એટલે

---

* પણ નામ પછવાડે of હોયતો the આગળ આવે, જેમકે The love of money.

પ્રાણી પદાર્થસૂચક નામ આવે અને કોઈ મુકરર પ્રાણી કે પદાર્થની વાત થતી હોય તો અંગ્રેજીમાં તે નામની પૂર્વે the જોઇએ.

૧૨) **સૂચના**—સામાન્ય નામનો તરજુમો કરતાં વિચાર કરો કે તેની પૂર્વે "જે" વિશેષણ લગાડાય કે નહિ. જો લગાડાય તો તે ઠેકાણે અંગ્રેજીમાં the જોઇએ, જેમકે, અમદાવાદમાં જે ભદ્ર The Bhudra in Ahmedabad કાલે જે માણસ આવ્યાં The men who came yesterday. મેજપરની ચોપડી (જે મેજ કોટડીમાં છે તે મેજપર જે ચોપડી, માટે અંગ્રેજીમાં મેજ અને ચોપડી એ બંને આગળ the જોઇએ). The book on the table.

૧૩) **અભ્યાસપાઠ ૩.**

મહારાણી Queen	પડવું to fall
ધંધો a trade, an occupation	પડી છે has fallen
ભણવું to learn	પલળવું to become wet
પરીક્ષા લેવી to examine	સૂકવવું to dry
જગત the world	નિશાળમાં ભણવું to attend school
પેદા કરનાર a creator, the Creator	આગળ at

૧ ગોપાળ સારો છોકરો છે. ૨ ઇંગ્લાંડનાં મહારાણી (સાહેબ) તમે જોયાં? ૩ મુંબાઇના ગવરનર (સાહેબ) મેં જોયા છે. ૪ અમદાવાદની હાઈસ્કુલમાં તમે ભણોછો? ૫ સુથારનો ધંધો શીખ્યુંછું. ૬ રાજાએ નિશાળની પરીક્ષા લીધી. ૭ આતો મહેતાજી છે પણ છોકરા ક્યાં છે? ૮ પતેઓ વાડીમાં છે. ૯ તમારી ચોપડી મેજપર છે કે પેટીમાં છે? ૧૦ મેં (તો) પટાવાળાને ચોપડીઓ આપી છે. ૧૧ પટાવાળાનું નામ શું છે? ૧૨ ઈશ્વર જગતનો પેદા કરનાર છે. ૧૩ તેનું *નામ લક્ષ્મણ છે. ૧૪ દોડ, દોડ ચોપડી પાણીમાં પડી છે. ૧૫ ચોપડીનું પુંઠું પાણીમાં પલળી ગયું. ૬ ૧૬ તેને દેવતા આગળ સુકવો.

---

* નામ સાથે કોઇપણ નક્કી કરનાર શબ્દ (જેમકે, એ, તે, તેનો, this, that, his) આવે તો તે શબ્દથી the નું કામ થયું માટે the લખવો ન જોઇએ.

ભૂલ કાઢવી (બધાં વાક્યોમાં ભૂલ છે એવું નથી)—

1 River at Ahmedabad is deep in month of August. 2 Where is boat? 3 I saw boat on bank. 4 I live in Bombay. 5 I am the inhabitant of Nariad. 6 Did you pass matriculation examination? 7 I was in candidate class for two years but unfortunately failed at entrance examination. 8 Reach me Third Book. 9 I found book which you lost, where is inkstand? 10 Inkstand in on desk. 11 The piety is better than riches. 12 Boys learn. 13 Boy learns. 14 Boys of my class are reading second book.

૧૪) અભ્યાસપાઠ ૪.

કાચ a pane of glass, a pane
ભાંગવું, તોડવું, ફોડવું to break
લાકડી a stick
ભાઈ સાહેબ sir
બેશીગયો sat down
છોકરામાંનો કોઈ some one of the boys
કાચને લાકડી મારવી to throw a stick at a pane of glass; to strike a pane of glass with a stick
વારુ well
પડવું to fall, to be lying
આ જગજીવન Jagjivan here
જાણતો હશે likely knows
ઉપર, પર on, upon
પરથી off
ઉતરવું to come down
રસ્તામાં પડ્યું છે is lying on the road
માંહેથી from within
કિંમત price
કિંમત આપવી to pay the price; to pay for
કલમ ઘડવી to mend a pen
કાંઈ નહીં nothing
તેથી therefore

૧ કાચ કોણે ભાંગ્યો ? ૨ છોકરાએ લાકડી નાંખી અને એક કાચ ભાંગ્યો. ૩ છોકરાને લાકડી નાખતાં કોણે જોયા ? ૪ ભાઈસાહેબ, હું

(તો) ચોપડી વાંચતો હતો, પણ આ જગજીવન મેજ ઉપર બેઠો હતો તે
જાણતો હશે. ૫ જગજીવન મેજપરથી ઉતર, તેં તે લાકડી જોઈ હતી ?
૫ છોકરામાંના કોઇએ કાચને લાકડી મારી. ૬ સાહેબ હું કલમ ઘડતો
હતો તેથી તે વિષ હું કાંઈ જાણતો નથી. ૭ વારૂ, છોકરાઓ, કાચના કકડા
રસ્તામાં પડ્યા છે માટે માંહેથી કોઇએ કાચ ફોડ્યો છે ; તેથી કાચની
૮ કિમ્મત તમારે આપવી.

ભૂલ કાઢવી—

1 When pane broke I was sitting on form reading one book. 2 This is boy who broke pane. 3 Judge with the impartiality. 4 These are rupees you asked for. 5 Put rupees in bag. 6 Do not speak of rupees in class. 7 I have prepared lessons and am working one sum in arithmetic. 8 In Post Office there is one vacancy, will you apply for situation? 9 I must ask Mr. N. for the letter of introduction, and then I shall apply for place.

બોધપાઠ ૪.

THE નો ઉપયોગ. ભાગ ૨.

THE USE OF THE—*continued.*

૧૫) વાત કરતાં જે જે સામાન્ય નામ ફરીથી આવે તેને The લગાડવો જોઇએ.

૧૬) **અભ્યાસપાઠ ૫.**

ભરવાડ a shepherd	છોકરો a boy, a son
ખરાબ bad	વટેમાર્ગુ a traveller
લાત (નામ) a kick	રસ્તે along the road
લાત મારવી to kick	પણ but

પાસે *by, beside, near
પોતે himself
રાખીને kept and
આપવું to give, to give away
કહ્યું told
પાડું a young buffalo
જતન કરવું to take care of
ઘેલું stupid, foolish
જક્કી obstinate
માનવું to heed
ઢોર cattle
ઉંઘી જવું to go asleep
વાડો a yard, an enclosure
સટકી જવું to steal away
વગડો the fields, the country
મળવું to meet, to fall in with
ઝાલીને caught and
જક obstinacy
તેની ભૂલ છે it is wrong of him
દયા આવવી to be sorry for
બિચારૂં poor

૧ એક ભરવાડ હતો. ૨ તેની પાસે ગાયો તથા ભેંસો હતી (had). ૩ ગાયો સારી હતી અને ભેંસો ખરાબ હતી. ૪ પણ એક ગાય ખરાબ હતી, અને એક ભેંસ સારી હતી. ૫ તે ગાય ને તે ભેંસ એક ઘરની પાસે ઉભી હતી. ૬ ખરાબ ગાએ સારી ભેંસને લાત મારી. ૭ ભરવાડનો એક છોકરો પાસે હતો. ૮ તે છોકરાએ ભરવાડને તે કહ્યું. ૯ એક વટેમાર્ગુ તે રસ્તે જતો હતો. ૧૦ તે વટેમાર્ગુને પણ છોકરાએ તે કહ્યું. ૧૧ ભરવાડે પોતે ભેંસ રાખીને ગાય વટેમાર્ગુને આપી. ૧૨ બીજી ચોપડીમાં પાડાની વાત છે તે સારી વાત છે. ૧૩ પટેલને ત્યાં ઘણાં ઢોર હતાં તે તેમનું બહુ જતન કરતો હતો. ૧૪ પાડું ઘણું ઘેલું અને જક્કી હતું. ૧૫ તેણે ડાહી ગાયની શિખામણ માની નહીં. ૧૬ અને જ્યારે બધાં ઢોર ઉંઘી ગયાં હતાં (ત્યારે) વાડામાંથી છાનુંમાનું સટકી ગયું. ૧૭ પછી વગડામાં તેને એક વાઘ મળ્યો. ૧૮ વાઘે તેને ઝાલીને મારી નાખ્યું. ૧૯ પાડાએ પોતાની જકને લીધે આટલું ખમ્યું. ૨૦ ગાયની

* Beside નામયોગી છે તેની સાથે નામ જોઇએ, જેમકે He stood beside the river. By અને near વખતે નામયોગી જેવા અને વખતે ઠેકાણાસૂચક ક્રિયાવિશેષણ જેવા વપરાય, જેમકે He was near. He stood by while I wrote. The book is by you near the desk. (He stood beside while I wrote ન કહેવાય.)

શિખામણ કેમ નહીં માની? ૨૧ એમાં તેની મોટી ભૂલ હતી તો ૧૫ પણ બિચારા પાડાની મને દયા આવેછે.

ભૂલ કાઢવી (સઘળાં વાકય અશુદ્ધ છે એવું ન જાણવું)—:

1 There was cow and there was buffalo. 2 Cow had two calves, but buffalo had a calf only. 3 The cow's calves and buffalo's calf used to watch them; when calves of cow hurt one calf of the buffalo then servant would take the stick and hit them one blow. 4 One day master told servant to bring rope from a stable and tie calves with the rope and not beat them with stick.

બોધપાઠ ૫.

THE નો ઉપયોગ. ભાગ ૩.

The Use of THE—*continued.*

૧૭) અંગ્રેજીમાં વિશેષ્ય વગરના વિશેષણ આગળ પણ The આવે છે. એવી રીતે વિશેષણ આગળ The આ૦ાથી ભાવવાચક નામ અને વર્ગસૂચક નામ થાય છે, જેમકે, Idolatry is the worship of the visible મૂર્તિપૂજા એ દેખાતાની ભક્તિ છે. The poor think the rich happy ગરીબ* પૈસાદારને સુખી જાણેછે.

૧૮) વળી એકવચનનાં નામ આગળ the આવે તો વર્ગસૂચક નામ થાય છે, જેમકે The horse is stronger than the ox બળથી ઘોડો જોરાવર છે.

---

* વિશેષ્ય વગર વિશેષણ એ રીતે આવેછે ત્યારે તેનો તરજુમો બે રીતિએ થાય— વિશેષણ આગળ The લગાડયાથી, જેમકે the poor, the rich; અથવા વિશેષણ પછવાડે people લગાડયાથી, જેમકે poor people, rich people. પણ યાદ રાખવું જોઇએકે The હોયતો people ન જોઇએ અને people હોયતો The ન જોઇએ.

૧૯) Man, woman આ બે નામ વર્ગસૂચક છેજ માટે વર્ગ જણાવાસારૂ તેમની પૂર્વે The ન જોઈએ, જેમકે Man is superior to the elephant હાથીથી માણસ શ્રેષ્ઠ છે.

૨૦) અભ્યાસપાઠ ૬.

બર્ક Burke (વિશેષનામ)	ઉંટ a camel
રચવું to compose, to write	પ્રાણી an animal, a being
ચહાવું to love, to like	ભાગ થવા to consist of; ધોળો ભાગ the white; ડોળો the pupil
ધિક્કારવું to hate	નબળું weak
તજવું, આઘા રહેવું to forsake, renounce	લાચાર destitute
ભુંડું, દુષ્ટ wicked	મદદ કરવી to help
ઘણા many, several	ઉદ્યોગી industrious, energetic
સંખ્યા વધારે થવી to outnumber	પાર પડવું to succeed
દયા mercy	બેહેરૂં deaf
દયાળુ merciful, kind	વાંચતાં લખતાં to read and write
દયા રાખવી to be kind to	વાત કરવી to talk, to converse
લાલી red (noun); તંદુરસ્તી health; થવું to be caused by	નુકસાન કરવું to injure
ગરીબ poor, humble	અનીતિવાન immoral
અદેખાઈ કરવી to envy	ઉદાર liberal, charitable
વહેલું મોડું sooner or later	

૧ બર્કે સુંદરપણા વિષે એક પુસ્તક રચ્યું છે. ૨ સાચાને (=સાચી વાતને) ચાહો અને ખોટાને ધિક્કારો. ૩ દુષ્ટ(માણસો)થી આઘા રહો. ૪ અમેરિકાના ઘણા ભાગમાં કાળા (લોકો)ની સંખ્યા ગોરા કરતાં વધારે છે. ૫ ગરીબ ઉપર દયા રાખવી જોઇએ(We should—). ૬ તેના ગાલપરની લાલી તંદુરસ્તીથી થએલી છે. ૭ ગરીબ પઈસાવાળાની અદેખાઈ કરેછે, પણ ૫ ઘણી વેળાએ પઈસાવાળા કરતાં ગરીબ સુખી હોય છે. ૮ ઘોડા કરતાં ઉંટ મોટું જાનવર છે. ૯ ઘોડાની પૂછડી કરતાં ઉંટની પૂછડી ટુંકી હોય છે. ૧૦

માણસ ઘોડા કરતાં મોટું પ્રાણી નથી. ૧૧ આંખના બે ભાગ હોય છે, જે ધોળો ભાગ છે તે અને ડોળો. ૧૨ ઇંગ્લાંડમાં આંધળાને સારૂ નિશાળો છે. ૧૩ લાચારને મદદ કરવી જોઇએ. ૧૪ ઉદ્યોગી (માણસ) ઘણું કરીને પાર પડેછે. ૧૫ આંધળા અને બહેરાને પણ વાંચતાં લખતાં અને તઓની આંગળીઓ વડે વાત કરતાં શીખવેછે (use the passive voice). ૧૬ ભુંડા (લોક) વહેલા મોડા શિક્ષા પામેછે (use the passive). ૧૭ અનીતિવાન પોતાનું નુકસાન કરેછે. ૧૮ મારા બેટા ભુંડા સાથે જઇશ મા. ૧૯ આ છોકરો સારો છે તે માંદા અને ગરીબ પર દયા રાખેછે. ૨૦ ઉદારના ઘર આગળ ગરીબ (લોક) ભીખ માંગેછે. ૨૧ ભેંસ મોટું જબરૂં જનાવર છે.

બોધપાઠ ૬.

નામનું અનેકવચન ૩૫.

The Plural of Nouns.

૨૧) ગુજરાતીમાં ઓ પ્રત્યય લગાડયાથી અનેકપણાનો અર્થ દર્શાવાય છે. અંગ્રેજીમાં અનેકવચનની નિશાની s કહેવાય છે. પણ s ઉમેર્યા સિવાય બાજી રીતે પણ થાય છે.

૨૨) **નિયમ**—(અ) એકવચનમાં નામ હોય તો તેને s ઉમેરે તેનું અનેકવચન થાયછે, જેમકે map, maps; cap, caps.

(આ) એકવચનવાળાં નામનો અંત્યાક્ષર ss, sh, ch (ચ) x અથવા o હોય તો es ઉમેરવો જોઇએ, જેમકે kiss, kisses; fish, fishes; coach, coaches; box, boxes; buffalo, buffaloes.

(ઇ) નામનો અંત્યાક્ષર f કે fe હોય તો તેનો ves કરવો જેમકે loaf, loaves; life, lives. પણ dwarf, scarf, wharf, brief, chief, grief, handkerchief, gulf, turf, surf, hoof, roof, proof, reproof, fife, strife તથા, safe એને s એકલો લગાડવો, જેમકે, scarfs, chiefs, hoofs.

(ઈ) અંત્યાક્ષર y હોય અને y ની પૂર્વે વ્યંજન હોય તો y નો ies કરવો જોઈએ, જેમકે, duty, duties, y ની પૂર્વે સ્વર હોય તે. સાધારણ રીત પ્રમાણેજ અનેકવચન થાયછે, જેમકે, boy, boys. ☞ પણ money નો monies થાયછે. Monies = sums of money.

૨૩) **અભ્યાસપાઠ ૭.**

નીચેના નામનાં અનેકવચન લખો—

Dog, ass, loaf, bush, wife (પરણેલી બાઈડી), lady (બાઈ, મડમ સાહેબ), book, horse, lake (સરોવર), lass (છોકરી), hero (શૂરો પુરૂષ), fox (લોંકડી), coach (ઘોડાગાડી), fish, beauty (સુંદરપણું, સુંદર બાઈડી), queen, duty (ધર્મ, ફરજ), king, table, life, negro (સીદી), fly (માખી), maid (જુવાન બાઈડી, કુંવારી), city (શેહેર), church (ખ્રીસ્તી દેવળ), box, harp (એક જાતનું તંબુરાને મળતું વાજું), knife, rose (ગુલાબનું ફુલ), jelly, volcano (જ્વાળામુખી), wish (ઇચ્છા), grate (લોઢાનો ચૂલો), inch, fire, lily (કમળનું ફુલ), branch (ડાળી), shelf (હવરાઈ છાજલી), hope (આશા), thrush (એક જાતનું પક્ષી).

ભૂલ કાઢવી—

1. Fishs, crowdes (ટોળાં), chaires, tables, sofas, wolfs (વરૂઓ), peoples (લોકો), knifes, partys (સમૂહો), safes (લોઢાંની પેટીઓ), griefes (દુઃખ), hooves (ખરીઓ). 2 Besides keeping the keyes of the safes he has other dutys to perform. 3 Give me the moneys you got for the muffes and handkerchieves from the chiefes. 4 There are four brieves for five attornies.

5 firs અને fires માં શો ફેર છે? grief અને grieves? hats અને hates? safes અને saves? caps અને capes?

બોધપાઠ ૭.

નામના અનેકવચનનાં અનિયમિત રૂપ.

NOUNS HAVING IRREGULAR PLURALS.

૨૪) કેટલાંએક નામનાં અનેકવચન રૂપમાં s આવતો નથી.

Child	children	Ox	oxen
Man	men	Cow	kine (અથવા cows)
Woman	women	Sow (ભુંડણ)	swine (અથવા sows)
Foot	feet	Louse (જૂ)	lice
Tooth	teeth	Mouse (ઉંદર)	mice
Goose (હંસ)	geese		
Deer (સાબર)	deer	Sheep	sheep

૨૫) અભ્યાસપાઠ ૮.

નીચે beneath, under	તીણું sharp
તેમનું their	જંગલી wild
તેમની પાસે beside them	ડુબીમરવું to be drowned
પાળવું to feed, to keep	ઉન wool
પાળેલું tame, domestic	ગરમ લુગડાં warm clothes
ચરવું to graze, to eat grass	ત્યાંક about there
તસુ an inch	જબરૂં strong
દાણા grain	વાડો a court-yard

૧. એક ઝાડ નીચે બે માણસ અને તેમની બે બાઈડીઓ બેઠી હતી. ૨ તેમની પાસે તેમનાં નાનાં છોકરાં રમતાં હતાં. ૩ ખેતરમાં પાળેલા હંસ ચરતા હતા. ૪ હંમને રસ્તામાં (on) એક છોકરે દાણા નાખ્યું હતું. ૫ હંસના દાણા ત્રણ ઉંદરડી ખાતી હતી. ૬ ઉંદરડીના દાંત તીણા હતા. ૭ ૫ એક ખેતરમાં એક સાબર હતું અને બીજામાં ત્રણ હતાં. ૮ આ ખેતરમાં

ઘણાં સાબર છે અને સાબરમાં (among) એક ઘેટું છે. ૯ સ્કાટલાંડ (દેશ) માં જંગલી સાબર થાયછે પણ ઇંગ્લાંડમાં નથી થતાં. ૧૦ ઇંગ્લાડનાં ઘેટાં મોટાં હોયછે. ૧૧ વહાણમાં ત્રણ ઘેટાં ડુબી મુઆં. ૧૨ મારા બે પાળેલાં હરણ છે. ૧૩ ઘેટાંના વાળને ઉન કહેછે, તેના ગરમ લૂગડાં બનેછે. ૧૪ દેડકું ત્રણેક તસુ લાંબું થાયછે. ૧૫ દેડકાને ૧૦
દાંત નથી. ૧૬ કેટલીક જાતનાં ઘેટાંને શીંગડાં હોયછે ને કેટલીકને હોતાં નથી. ૧૭ ઉંદરનાં દાંત બહુ જબરા હોયછે. ૧૮ એક પારસીના વાડામાં મેં ગાયો, ભેંસો વાછરડાં તથા હરણ જોયાં. ૧૩

ભૂલ કાઢવી (કોઈ વાકય શુદ્ધ પણ હોય).

1. Six women and four mans were sitting at dinner. 2 The oxes were tied to the cart. 3 Some cows were in the field. 4 The childs were run after the sheeps which ran as swift as deers. 5 Deers have hair and sheeps have wool on their backs. 6 Six geese have twelve foots, so have three mouses. 7 Geese have no teeths but mouses have sharp tooths.

બોધપાઠ ૮.

જે નામોને અનેકવચનનાં બે રૂપો છે તે.

Double Plurals.

૨૬) કેટલાંક નામનાં અનેકવચનમાં બે રૂપ થાયછે. આ બે રૂપના જૂદા જૂદા અર્થ થાયછે.

એકવચન.	અનેકવચન.
Brother	Brothers એક માબાપના દીકરા.
	Brethren એકજ વર્ગના માણસો.
Die	Dies (daiz) સિક્કો પાડવાની છાપ.
	Dice (dais) પાસા.

Genius	Geniuses	મહાબુદ્ધિમાન પુરૂષો.
	Genii	ભૂત.
Index	Indexes	અનુક્રમણિકા.
	Indices	ઘાતચિન્હ.
Pea	Peas	વટાણાના જૂદા જૂદા દાણા.
	Pease	વટાણા.
Penny	Pennies	પેનીઓના જૂદા જૂદા સિક્કા.
	Pence *	પેનીની હુંડે કિમ્મત.

૨૭) **અભ્યાસપાઠ ૯.**

મંડળી a society
સભાસદ a member
બહુ (વિશેષણ) much
બહુ (ક્રિયાવિશેષણ) very
બગાડ mischief
પાવલી a quarter rupee, a four-anna piece
જૂદું different
અધેલો a half rupee, an eight-anna piece.
વાવવું to sow
ભાર weight
બીજગણિત algebra
મને ઉકલેછે I know, can read
–ની વાત માનવી to believe in
–ની વાત વાંચવી to read the story of

૧ તે મારો ભાઈ છે. ૨ આ બે માણસો ભાઈ છે. ૩ ચતુર્ભુજ તથા બાપુજી એક (same) મંડળીના સભાસદો છે માટે ભાઈઓ કહેવાયછે (and are therefore called—). ૪ પાસા નાની ચીજ છે પણ બહુ બગાડ કરેછે. ૫ પાવલી, અર્ધા, અને રૂપિયાની છાપો જૂદી (જૂદી) છે. ૬ આ વટાણો છે? ૭ માર હાથમાં ત્રણ વટાણા છે. ૮ છ પેનીઓનો ઘણો ભાર થાયછે પણ છ પેનીના સિક્કાનો થોડો થાયછે (are very weighty, but—not very weighty). ૯ બીજ-

* Pence એકવચને હોય તેમ એનો અન્વય થાયછે. **This sixpence is old; These pennies are old.**

ગણિતના બધાં ધાતચિન્હ તમને વાંચતાં આવડેછે? ૧૦ ચોપડીઓની અનુક્રમણિકા જોયા પછી તે વાંચો. ૧૧ એક ચોપડીમાં અનુક્રમણિકા નથી. ૧૨ ભૂતની વાત હું માનતો નથી. ૧૩ એક દેવતાની વાત મેં વાંચી. ૧૪ આ નિશાળના કેટલા વિદ્યાર્થી મહાબુદ્ધિમાન થવાના છે (થશે)? ૧૫ કોઈ મહાબુદ્ધિમાન થવાનો નથી (no one will become—).

ભૂલ કાઢવી—

1 In my family there are six brethren and two sister. 2 This dice was cut in England. 3 Some dice in the mint are not used now. 4 I have searched the indices of these books. 5 Peas are a kind of pulse. 6 Split peas are called dál. 7 Split these two pease. 8 This boy will turn out a genius for his brethren were all genii, except one who played dies.

બોધપાઠ ૮.

નામની વિભક્તિઓ.

૨૮) ગુજરાતીમાં જુદા જુદા પ્રત્યય લગાડ્યાથી નામની સાત વિભક્તિ થાયછે, પણ અંગ્રેજીમાં વિભક્તિનો એકજ પ્રત્યય છે, એટલે છઠી વિભક્તિનો. બીજી વિભક્તિઓના અર્થ નામયોગીઓ લગાડેથી બતાવાયછે.

તૃતીયા, કરણ, એ by, of, from, with, by means of.

તૃતીયા, કર્ત્તા, એ કંઈ નહીં.

ચતુર્થી, સંપ્રદાન, ને to, for, on.

પંચમી, અપાદાન, થી from, of, off, out of.

સપ્તમી, અધિકરણ, એ, માં at, to, in, on, by.

છઠીનો પ્રત્યય 's છે. અનેકવચન રૂપનો અંત્યાક્ષર s હોય તો 's નહીં પણ' (આપોસ્ટ્રોફ) માત્ર લગાડવો, જેમકે A man's, a boy's, men's, boys'.

છઠી વિભક્તિનો (કે સંબંધનો) અર્થ દર્શાવવાને નામયોગી of પણ વપરાય છે, જેમકે of a man, of men, of boys.

૨૯) **નિયમ**—કઈ વખતે 's લાગે અને કઈ વખતે of લાગે તે વિષે એવો સાધારણ નિયમ છેકે ધણીપણું અથવા કબજો બતલાવવો હોય ત્યારે પુરૂષનાં નામને 's લગાડવો, જેમકે મહેતાજીની મેજ the teacher's table એ ચીજોનો કંઈ પણ સંબંધ બતાવવો હોય ત્યારે of વાપરવો, જેમકે, લાકડાની મેજ a table of wood, સુરતનો કોટ the walls of Surat. પાઠમાળાનો તરજુમો a translation of Pathmala, (Pathmala's translation એ છેક ખોટું છે). પણ કોઈ વખતે બેઉ રીત ચાલે જેમકે, Napoleon's army અથવા the army of Napoleon. વખતે જુદા અર્થ થાયછે, જેમકે My brother's picture જેનો માલીક મારો ભાઈછે એવું ચિત્ર અથવા જે ચિત્ર મારા ભાઈએ કાઢ્યું તે. A picture of my brother જેમાં મારા ભાઈની છબી કાઢેલી છે તે ચિત્ર.

૩૦) **અભ્યાસપાઠ ૧૦.**

ગોળી a ball, a bullet	જોડો a shoe
મારવું (મારીનાખવું) to kill	હાલ now, at present
વાઘ a tiger	ચોપડી a book, a work
નવાબ a nabob	મથાળું the top
આવવું to come, to arrive	ગોધો a bull
સવારી કરવી to ride	ટોળું a drove, a herd
કઠણ hard	માંહેલું of
કડીયો a mason, a bricklayer	શેરડી sugar-cane
બાંધવું to tie, to bind, to build	આવવું to come up

કનેથીએ from	પરમેશ્વર God, the Lord
ભારો a bundle	મહિમા glory
આકાશ the heavens	જણાવવું to declare

૧ દલપતભાઈની ચોપડી રામચંદ્રને આપો. ૨ સિપાઇએ વાઘને * ગોળીએ (with) માર્યો. ૩ નવાબના ઘોડા આવ્યા છે. ૪ ફતેભાઈના ઘોડા ઉપર જમાલે સવારી કરી. ૫ ઘોડાની ખરી કઠણ છે. ૬ બધા છોકરાની ચોપડીઓ અહીંઆં છે. ૭ ઘરની ભીંત પડી ગઈ. ૮ કડિયો ઇંટે ઘર બાંધેછે. ૯ કડિયો ઇંટનું ઘર બાંધેછે. ૧૦ મારા ઘરમાં કાચની બે બારીઓ છે. ૧૧ ગામનાં બધાં માણસનાં ઘર. ૧૨ છોકરાનો જોડો. ૧૩ છોકરાઓના જોડા. ૧૪ હાલ તે અમદાવાદમાં છે. ૧૫ આ પ્લેટોની† ચોપડીઓ છે. ૧૬ રાજાની વાડીની વાડ. ૧૭ બીજી ચોપડીના બત્રીશમાં પાઠને મથાળે એક ગાયોના ટોળા માંહેલા ગોધાનું ચિત્ર છે. ૧૮ એક શેરડીનું ગાડું આવ્યું તેની કનેથીએ બકરીએ શેરડીનો એક ભારો લીધો. ૧૯ આકાશ પરમેશ્વરનો મહિમા જણાવેછે.

ભૂલ કાઢવી—

1 Pompeys pillar. 2 Men'· hopes. 3 Boy's' clothes. 4 My ancestors virtue is not mine. 5 Money is the misers god. 6 Johnson Lives of the Poets. 7 This chair is iron's and this stool is woods. 8 The Students Companion by Narharram. 9 The Kings gardens hedge. 10 On your way to the grocers shop call at the drapers. 11 Mens and boys clothes sold here.

* વાઘને એ કર્મ છે. અંગ્રેજીમાં કર્મનો પ્રત્યય નથી, અને તેની જોડે નામયોગી પણ આવતો નથી—killed the serpent, struck the table.

† The books of Plato પ્લેટોએ જે ગ્રંથ લખ્યા. Plato's books પ્લેટો પાસે જે ચોપડીઓ તે.

૩૧)

અભ્યાસપાઠ ૧૧.

બીડ a meadow
કરીને called
મેળો a fair
ભેગાં થવું to be assembled
ઠઠ a crowd
પાલખી a palanquin
કંદોઈ a confectioner
ભાતભાતનાં several kinds of
મીઠાઈ sweet-meats, confectionery
કથરોટ a tray
બરફી barfi
ચોસલું a square piece, a cake
ખડકી મૂકવું to pile up
વોહોરો a bora, a pedlar
છેવટ at last
ઉંટની ગોવાલણી a woman who herds camels
હા કહેવી to consent
ઉતરવું to go down
કાઢવું to take out
ઘણું too much
ખાધે from eating
માંદા પડવું to become ill
પેલું the
જૂઠો a liar, a lying boy
તેડાવવું to send for
બધી વાત everything, all
સોંપવું to hand over to
હે! Oh!
પ્રભુ the Lord
બચાવવું to save from

૧ એક બળદ બીડમાં ચરતો હતો. ૨ છગન કરીને એક છોકરો હશે (=હતો), તે એક દહાડો મેળે જઈ આવ્યો (=મેળે ગયો). ૩ મેળામાં બહુ માણસ ભેગાં થયાં હતાં. ૪ રસ્તે ગાડીઓ, ઘોડા, પાલખીઓની એટલી ઠઠ હતી કે કાંઈ કહેવાની વાત નહિ (I cannot describe it). ૫ કંદોઈ પોતાની દુકાને બેઠા હતા. ૬ કંદોઈની દુકાનમાં ભાતભાતની મીઠાઈ હતી. ૭ કોઈ કથરોટમાં બરફીના ચોસલાં ખડકી મૂક્યાં હતાં. ૮ એક ઠેકાણે વોહોરો રમકડાં લઈને બેઠો હતો (use to have for sale અથવા to be selling). ૯ છેવટ ઉંટની ગોવાલણી આવી, તેણે હા કહીને કુવામાં ઉતરી ચકલાને કાઢ્યો (કહીને, ઉતરી—ભૂતકાળ અને and વાપરો). ૧૦ તેણે મારી પાટી પોતાને પગે ભાંગી. ૧૧ ઘણું ખાધે તે માંદો પડ્યો. ૧૨ પેલા જૂઠાના બાપને તેડાવીને મહેતાજીએ બધી વાત

કહી. ૧૩ પછી મહેતાજીએ તે (the) છોકરાને તેના બાપને સોંપ્યો. ૧૪ હે પ્રભુ ભુંડા વિચારથી મને બચાવ.

બોધપાઠ ૧૦.

THE DOUBLE GENITIVE.

See Howard's Grammar, Part II, 82.

૩૨) આપણે જોયું છે કે અંગ્રેજીમાં છઠી વિભક્તિનો સંબંધ કોઈ વખતે 's પ્રત્યયથી અને કોઈ વખતે નામયોગી of થી દર્શાવાયછે. વળી ક્યારે 's વાપરવો અને ક્યારે of વાપરવો એ વિષેનો નિયમ ૨૩ મા ખંડકમાં આપેલો છે; પણ હવે તો બન્ને સાથે એક નામને (કે સર્વનામને) લાગે એવી વિચિત્ર રૂઢી બતલાવવી છે.

૩૩) ઉદાહરણ.

જગજીવનની આ પાટી નાની છે.	The slate of Jagjivan's is too small.
આ મારા બાપનું ઘર મોટી આગની અગાઉ બાંધવામાં આવ્યું હતું.	This house of my father's was built before the great fire.
ભાઈ સાહેબ, પેલો તમારો છોકરો બહુ હુશિયાર છે.	Sir, that boy of yours is very clever.

૩૪) અભ્યાસપાઠ ૧૨.

કબૂલ કરવું to agree to
નિશાળે મૂકવું to put to school, to place in a school
નાટક a play
નક્કર solid
પોલું hollow
ઢોળ ચઢાવવો to gild
ખસેડીને પાડવું to push off
ઉદ્ધત insolent
પાર જવું to cross, to go to the other side of
પાછું પહોંચાડવું to return

સહિસલામત safe	પાર થવો to be fordable
પીત્રાઈ ભાઈ a cousin	ઓટ the ebb, a low tide
વાત થવી to speak about	કબૂલ નહિ કરવું to reject
પેલે પાર on the other side	ભૂલ a fault

૧ તમારા ભાઈની આ ચોપડીઓ બધી ફાટી ગઈ છે. ૨ આ પણ મારા કાકાનું ઘર છે. ૩ મારા એક દોસ્તદારે ગૂજરાત મિત્ર મોકલવાનું કબૂલ કીધું છે. ૪ મારા બાપનો એક મિત્ર ઘર બાંધવાનો છે. ૫ પેલા તમારા છોકરાને કઈ નિશાળે મૂકયા? ૬ આ વરસે અમે શેકસ્પીઅરનો એક નાટક વાંચવાના છઈએ. ૭ તમારી બેનનું આ ઘરેણું નક્કર નથી, તે પોલું છે. ૮ અને તમારી કાકીનાં ઘરેણાં જે મેં કાલે જોયાં તે તો ઢોળ ચઢાવેલાં હતાં. ૯ તમે મારી પાટી મેજ ઉપરથી કેમ ખસેડીને પાડી નાંખી? ૧૦ દરજીનો નાનો છોકરો ઘણો ઉદ્ધત બની ગયો છે. ૧૧ મારે નદી પાર જવા વાસ્તે તમારી હોડી જોઈએ છે. ૧૨ મારો એક ચાકર તમને પાછી સહીસલામત પહોંચાડી જશે. ૧૩ આ મારી ભૂલોથી મને ઘણું દુઃખ થાયછે (to make unhappy). ૧૪ ગઈ કાલે મારા પીત્રાઈ ભાઈની જે વાડી વિષે આપણે વાત થઈ હતી તે નદીને પેલે પાર છે. ૧૫ આજ સાંઝના ચાર વાગે નદીનો પાર થશે? ૧૬ હા થશે, કેમકે તે વખત ઓટનો છે. ૧૭ મહેતાજીએ તમારો અભ્યાસપાઠ કબૂલ કીધો નહિ કારણ કે તે સીસાપેનથી લખેલો હતો.

બોધપાઠ ૧૧.

નામની જાતિ.

THE GENDER OF NOUNS.

૩૫) **નિયમ**—અંગ્રેજીમાં જાતિ કેવળ પ્રાણીને લાગેછે, એટલે પ્રાણીમાં જે નર તેની **નરજાતિ**, અને જે માદા તેની **નારીજાતિ**. જીવડામાં નર નારી થાયછે, પણ બોલવામાં બતાવવાની જરૂર નથી,

વળી જડ પદાર્થમાં નર નારી છેજ નહીં, માટે અંગ્રેજીમાં જીવડાં તથા જડ પદાર્થ નાન્યતરમાં ખપેછે.*

૩૬) નારિજાતિદર્શક પ્રત્યય છે પણ બધાં નામને લાગતા નથી. જેને નથી તેની નારીનું જૂદું નામ છે. નહિતો જાતિ જણાય એવો શબ્દ જોડે લગાડેછે.

નર.	નારી.	
(અ) Author	Authoress	ગ્રંથકર્ત્તા.
Giant	Giantess	અમાનુષ્ય કાઠાનું માણસ, રાક્ષસ.
Governor	Governess	સુબો, શિક્ષક.
Hero	Heroine	શૂરવીર.
(આ) Colt	Filly	વછેરો, વછેરી.
Gander	Goose	હંસ, હંસણી.
Nephew	Niece	ભત્રીજો, ભત્રીજી.
(ઇ) Cock sparrow	Hen-sparrow	ચકલો, ચકલી.
He-goat	She-goat	બકરો, બકરી.
Man-servant	Maid-servant	દાસ, દાસી.
Pea-cock	Pea-hen	મોર, ઢેલ.

૩૭) **અભ્યાસપાઠ ૧૩.**

રચવું to compose
કહેવાવું to be called
ઘણો, ઘણી, ઘણું, much
ઘણા, ઘણી, ઘણાં many
કદી નહિ never

એક વેળાએ one time, once
લાવવું to bring
ચોખા rice
ચોખ્ખું pure, clean

* બંગલો, ઇમારત, ઘર, આ ત્રણ શબ્દની ત્રણ જૂદી જાતિ થાયછે, પણ અંગ્રેજીમાં bungalow, mansion, house બધાં નાન્યતર જાતિમાં છે.

૧ મારી બહેને એક ચોપડી રચી છે, માટે તે ગ્રંથકાર કહેવાયછે. ૨ ઇંગ્લાંડમાં ઘણી બાયડી ગ્રંથકાર થાયછે. ૩ એક વેળાએ એક અમાનુષ્ય કાઠાનો પુરૂષ મેં જોયો, પણ અમાનુષ્ય કાઠાની બાયડી મેં નથી જોઈ. ૪ પટેલને ત્યાં એક વછેરો અને એક વછેરી છે (–Patel has). ૫ ૫ આ હંસ છે કે હંસણી (છે)? ૬ મારો ભત્રીજો તથા ભત્રીજી બેઉ નિશાળે જાયછે (Both my). ૭ ચકલો લાવ્યો ચોખાનો દાણો અને ચકલી ૭ લાવી દાળનો દાણો. ૮ તમારા ઘરમાં કેટલા દાસ અને દાસી છે?

બોધપાઠ ૧૨.

પુરૂષવાચક સર્વનામ.

THE PERSONAL PRONOUNS.

૩૮) કર્ત્તાની તથા સંબંધની નામને બે વિભક્તિ લાગેછે એવું બતાવ્યું, પણ પુરૂષવાચક સર્વનામને એક બીજી એટલે કર્મની વિભક્તિ લાગેછે.

કર્તા. Nominative.	સંબંધ. Genitive.	કર્મ. Accusative.
હું I	my, mine	me.
અમે. આપણે we	our, ours	us
તું thou	thy, thine	thee
તમે, આપ ye, you	your, yours	you
તે he, she, it	his, her, hers, its	him, her, it
તેઓ they	their, theirs	them
કોણ who	whose	whom

૩૯) **નિયમ**–મારૂં, અમારૂં, આપણું, તારૂં, તમારૂં, તેનું, (નારીજાતિ) તઓનું, એ શબ્દોના અંગ્રેજીમાં બે રૂપ છે. નામ (વિશેષ્ય) પાસે હોય તો તેમનો તરજુમો પહેલે રૂપે એટલે my, our, thy, your, her, their, થાય. વિશેષ્ય પાસે ન હોય તો બીજે રૂપે એટલે mine, ours, thine, yours, hers, theirs, થાય.

૪૦) જે—તે he who. એ this, તે that, ફલાણો, કોઈ, some (one), any (one). શું? what? કયો? which?

૪૧) અભ્યાસપાઠ ૧૪.

દયા કરવી to have mercy | માફ કરવું to forgive, to pardon

૧ આ મારી ચોપડી છે. ૨ આ ચોપડી મારી છે. ૩ આ બંગલો કોનો છે? ૪ તમે તમારી ટોપી લખી છે? ૫ આ ટોપી તમારી છે? ૬ તે સુંદરીએ પોતાની (અંગ્રેજીમાં—તેની) આંગળી મારા ચપ્પુએ કાપી છે. ૭ છોડીઓની ચોપડી કેટલી છે? ૮ આ બધી તેમની છે. ૯ અને આ તેમની સુઈઓ છે. ૧૦ ભાઈ (sir) તમારું શું નામ છે? ૧૧ નાની કલમ તારી છે ને આ મારી છે. ૧૨ આ મારું કે તારું કે તેનું કે તેઓનું કે કોનું છે? ૧૩ તે મારું છે. ૧૪ હા, ખરી વાત (you are right) તે મારું પુસ્તક છે. ૧૫ આ બેમાંનો (of these two) કયો આપણો કાકો છે? ૧૬ આ આપણો છે. ૧૭ તમે ઘર જોયું? ૧૮ હા, જોયું.* ૧૯ તેનાં બારણાં તથા બારીઓ જોયાં? ૨૦ હા, જોયાં.* ૨૧ હે પ્રભુ મારાપર દયા કર અને મારાં પાપ માફ કર. ૨૨ આ મારી બેનની છોકરી છે, વળી આ છોકરો તેનો છે.

ભૂલ કાઢવી—

1 This is mine book and that is her. 2 Who's book have you got? 3 I have Narotams. 4 Have you not my? 5 Yes, this is yours book. 6 Our house is bigger than your, but your has more windows in him. 7 Who came yesterday? 8 Who came yesterday he is come again to-day. 9 My sister said

* ગુજરાતીમાં જાતિવચનાદિ દર્શક પ્રત્યય ક્રિયાપદને લાગેછે માટે કર્ત્તા કે કર્મ કે બંને વખતે અધ્યાહાર્ય હોય તોપણ સમજવાની અડચણ નથી, પણ અંગ્રેજીમાં પ્રત્યય થોડા હોવાને લીધે કર્ત્તા, કર્મ લખવાં પડેછે.

this book is her but it is my. 10 Her slate is hole, but this of me is cracked, and it of her brother is broken. 11 He has a book just like me. 12 A mouse is a little animal like a rat. 13 A mouse's tail is not as long as rat.

બોધપાઠ ૧૩.

THAT OF, THOSE OF.

૪૨) નામની (કે સર્વનામની) છઠી વિભક્તિ સાથે જે નામનો સબંધ છે તે જ્યારે અધ્યાહાર્ય હોય છે ત્યારે અંગ્રેજીમાં સર્વનામ that, those વપરાય.

૪૩) ઉદાહરણ.

આ રામજીની ચોપડી છે પણ ગોવિંદની ક્યાં છે?	This is Ramji's book, but where is that of Govind ?
તેના જોડા કાળા છે પણ મારા લાલ છે.	His shoes are black, but those of mine are red.

૪૪) ગુજરાતીમાં જેવું, જેવડું, કરતાં આવે છે ત્યારે ઘણી વખતે છઠી વિભક્તિનો પ્રત્યય લખાતો નથી પણ અંગ્રેજીમાં તો મૂકવુંજ જોઇએ.

૪૫) ઉદાહરણ.

બિલાડાંના કુતરા કરતાં નાનાં પગલાં થાયછે.	The footprints of a cat are smaller than a dog's અથવા than those of a dog.
ગાયનું દૂધ ભેંસ જેવું જાડું નથી.	Cow's milk is not so thick as buffalo's, અથવા the milk of the cow is not so thick as that of the buffalo.

૪૬)

અભ્યાસપાઠ ૧૫.

તેજવાળું sharp	ઝાડી a forest
ફૂટવી (સાહી) to go through	રમતીઆળ playful
પાવલી quarter of a rupee	સંપૂર્ણ perfect, complete
નવા જેવું almost new	અપૂર્ણ imperfect
ફાટીજવું to be torn	છાપરૂં a roof
માફક આવવું to agree with	પૂરૂં complete
ચાંચ a beak, a bill	અધુરૂં incomplete
અંજીર a fig	

જે વાક્યનો તરજુમો બેરીતે થાય તેનો બેરીતે કરો.

૧ તમારો ચપ્પુ તેજવાળો છે પણ મારો નથી. ૨ તમારા કાગળમાં સાહી ફૂટેછે ને મારામાં નથી ફૂટતી. ૩ તેની પાસે તેની પાવલી છે પણ મારો અર્ધો ખોવાઈ ગયો. ૪ મારો ડગલો નવા જેવો છે પણ મારા ભાઈનો ફાટી ગયો છે. ૫ આ છોડીના દસ્કત સારા છે પણ તેની બેનના વળી એથી સારા છે. ૬ ખુરશી ઉપર મારી ટોપી છે અને મારા ભાઈની મેજ ઉપર છે. ૭ મુંબાઈ કરતાં સુરતનું પાણી મને માફક આવેછે, તેથી હું સુરત રહેવા આવ્યોછું. ૮ કાગડાની ચાંચ કાળી અને પોપટની રાતી છે. ૯ પોપટની ચાંચ કાગડા જેટલી લાંબી નથી. ૧૦ હિંદુસ્થાનનાં અંજીર તુર્કસ્થાનના જેવાં સારાં નથી. ૧૧ રૂસદેશની ઝાડીઓ વરૂએ ભરેલી છે પણ આ દેશની નથી. ૧૨ કુરકુરિયું બિલાડીના બચ્ચાં જેટલું રમતીઆળ નથી પણ તે કરતાં મોટું થાયછે. ૧૩ બિલાડીથી કુતરાના દાંત જબરા હોયછે. ૧૪ ગાયના કરતાં ભેંસનું શરીર જાડું હોયછે. ૧૫ ઈશ્વરનાં કામો સંપૂર્ણ છે પણ માણસનાં અપૂર્ણ છે. ૧૬ પહેલા ઘરનું છાપરૂં પૂરૂં થયું (is) પણ બીજાનું જુ અધુરૂં છે.

બોધપાઠ ૧૪.

પરચુરણ સર્વનામ. ભાગ ૧.

OTHER PRONOUNS.

૪૭) પોતે (I) myself, (we) ourselves, (thou) thyself, (you) yourselves, (he) himself, (she) herself, (it) itself, (they) themselves. Self મૂળે નામ છે, જેમકે the worship of self જાતનું ભજન.

પંડે, જાતે, હાથે, આ ત્રણ શબ્દનો અર્થ પોતે જેવો થાયછે. હું પોતે (પંડે, જાતે, હાથે,) કરીશ. I shall do it myself.

૪૮) નામ તથા સર્વનામની સંબંધાર્થ વિભકિત સાથે વિશેષપણાનો અર્થ દેખાડવા સારૂ own આવે, જેમકે, Mayaram's own book મયારામની પોતાની (પોતાના ઘરની) ચોપડી.

૪૯) Who, Which, That, What.

WHO જે નામો અંગ્રેજીમાં નર અથવા નારી જાતિનાં છે તેને માટે who મૂકાય છે.

WHICH ની જાતી નાન્યતર છે માટે બાળક, જનાવર તથા પદાર્થની વાત કહેવાનાં કામમાં આવેછે.

THAT? Who તથા which ને બદલે that કોઈ વેળાએ આવે. (અ) સુપિરલાટિવ ડીગ્રી પછવાડે The best boy *that* I know. (આ) same પછવાડે He is the same* man *that* came yesterday. [ક] સમુદાર્થ નામ પછવાડે The army *that* besieged Paris.

WHAT = that which શું તે, જે તે, જેમકે, તમે શું ધારોછો તે કહો Tell me what you think જે ખોટું તે ન કરો Don't do what is wrong પ્રશ્નાર્થે What ? = શું ? કયું?

---

* same ની પૂર્વે the જોઇએ.

જે કોઇ whoever,* whichever, whatever.†

૫૦) પ્રશ્નાર્થ what આવેછે ત્યારે પ્રશ્નાર્થ વાક્યોના નિયમ પ્રમાણે ક્રિયાપદ પછી તેનો કર્ત્તા મૂકાય, જેમકે તમે શું કહોછો What do you say? પણ યાદ રાખવું જોઇએ કે બીજા what = [that which] ને લીધે કર્ત્તાની જગા બદલાતી નથી, જેમકે તમે (જે) કહોછો તે હું જાણુંછું I know what you say.

૫૧) **અભ્યાસપાઠ ૧૬.**

૧ હું પોતે જઇશ. ૨ કોણ એવું (so) કહેછે? ૩ તે પોતે એવું કહેતો હતો (said). ૪ તે પોતે એવું કહેતી હતી. ૫ તેઓ પોતે એવું કહેતા હતા. ૬ તમે આ લાકડી લાવ્યા? ૭ કુતરો લાવ્યો (it). ૮ કુતરો પોતે લાવ્યો. ૯ બિલાડી પોતે લાવી. ૧૦ હવે મારૂં નાનું છોકરૂં પોતાની મેળે (by) ચાલી શકેછે. ૧૧ તમે પોતે શહેરમાં જશો? ૧૨ આ કલમ મેં હાથ ઘડી. ૧૩ આ ચોપડી છોકરાએ પોતે લખી. ૧૪ તેઓએ પોતે કાગળો લખ્યા. ૧૫ આ મારી પોતાની ચોપડી છે. ૧૬ આ મારા ઘરની ખુરસી છે. ૧૭ તમે પોતાની આંગળી કાપી કે તેની? ૧૮ માણસો જે શહેરમાં રહેછે. ૧૯ જે ગાયો ચરવા (to graze) ગઈ. ૨૦ કાલે આપણે પાઠ વાંચ્યો હતો તેજ એ છે (it is—). ૨૧ ઇશ્વર જે આપણને સૌ રૂડાં વાનાં આપેછે તેને આપણે ચહાવો જોઇએ (We should). ૨૨ તમે કહોછો તે હું સાંભળુંછું. ૨૩ જે કોઈ છોકરો. ૨૪ જે કોઇ ચાહે, તે આવે. (—chooses may come). ૨૫ તમે શું કરોછો? ૨૬ તે શું કરેછે તે મને ખબર નથી. ૨૭ તે શું માગે છે (wants) તે પોતે કહેશે. ૨૮ છોકરો પોતે જાણે છે કે તે શું લખવા માગેછે.

---

* whoever એકલોજ આવે, કેમકે વિશેષ્ય સર્વનામ છે.

† Whatever એકલો હોયતો નાન્યતર, whatever you like જે કંઇ તમે પસંદ કરો, પણ નર નારી તથા નાન્યતર જાતિનાં નામ જોડે આવે whatever boy, whatever girl, whatever book.

ભૂલ કાઢવી :—

1 I will go self. 2 Will you self come? 3 Is this yourself book? 4 I saw the army who took Lucknow. 5 This is same lesson whom we read yesterday. 6 Who book you chose? 7 Who book you choose? 8 I have own book to read. 9 Here comes Khodabhai self. 10 This is Khodabhai own's book. 11 I can may a box with hand. They selves were here yesterday. 13 I understand which you say. 14 The servant which lives here. 15 I do not understand what are you reading. 16 You what are saying?

બોધપાઠ ૧૫.

પરચુરણ સર્વનામ ભાગ ૩.

OTHER PRONOUNS—*continued.*

(આ પાઠમાં કેટલાએક શબ્દ આવે છે તેઓ વિશેષણ જેવા છે).

૫૨) એવી ચોપડી such a book; એવી ચોપડીઓ such books.

એક બીજાને ; એક બીજાનું ;—બેની વાત હોય તો each other, each the other ; each other's, each the other's. બેથી વધારેની વાત હોય તો one another, one another's.

ઘણો (એકવચન) much, a great deal of, very much.

ઘણા (અનેકવચન) many, many a, several, a great many, very many.

કેટલુંએક, થોડું, થોડુંએક (એકવ.) some, a little, a small quantity.

કેટલાએક, થોડા, થોડાએક (અનેકવ.) some, several, a few, not many.

બધા, બધું, આખું	All, the whole. All men માણસ માત્ર. All the men જે માણસ—તે બધાં. A whole web એક આખું થાન. The whole web અથવા all the web આખું થાન.

All ની જગા. તમે જે જાણોછો તે બધું કહો, એ ગુજરાતી રીત; પણ અંગ્રેજી રીત એવી કે Tell me all you know (તમે જે બધું જાણોછો તે કહો).

વળી all સાથે વિશેષણ કે સર્વનામ હોય તો અંગ્રેજીમાં all પ્રથમ આવેછે, જેમકે, આ બધાં ઘર all these houses પોતાનું બધું all his, મારી બધી ચોપડી all my books.

હરેક every, each. બેની વાત હોય તો every નહિ પણ each વાપરવો. બે ઉપર વત્તાની વાત હોય તો બંને ચાલે.

પોત પોતાનું, એક એકનું, સૌ સૌનું	each his, each his own. every one his own.

એક એક, અકેક, each, each all round.

૫૩) Little=થોડુંજ, few=થોડાંજ, માટે જેટલું જોઈએ કે જેટલાની ઉમેદ રખાય એટલું (કે એટલાં) ન હોય તો little, few વાપરે છે. નહિતો a little, a few વાપરેછે.

૫૪) અભ્યાસપાઠ ૧૭.

ઈનામ a prize
ખરાબ થવું to be dirtied
દાખલો a sum
ભુસાઈ જવું to be blotted out
નાખી દેવું to throw away
ખરાબ કરવું to dirty
બળી જવું to be burnt
દરેક જણ every one
પાપ કરવું to commit sin
કુકર્મી immoral, vicious
દુઃખી unhappy, miserable

૧ એવી ખુરસી મેં કદી નથી (never) જોઇ. ૨ એવી ખુરસીઓ જવલેજ મળેછે (are scarce). ૩ તેઓ એક બીજાને ચહાતા નથી. ૪ આ બધા છોકરા એક બીજાને મારેછે. ૫ આ બે છોડી એક બીજાના વાળ તાણેછે. ૬ ગામનાં બધાં છોકરાં એક બીજાને પથ્થર મારવા લાગ્યાં (began). ૭ આજ ઘણો વરસાદ પડેછે. ૮ મારી સીસીમાં તમે ઘણી શાહી નાખી (have put). ૯ થોડાં માણસ એવું બોલે (would speak). ૧૦ ગામમાં હું ગયો, ત્યાં થોડા છોકરા રમતા હતા, તેની સાથે મેં વાત કરી. ૧૧ આજ (તો) થોડા છોકરા હજર છે, પણ કાલ ઘણા હતા. ૧૨ માણસ માત્ર મરનાર છે. ૧૩ ગયે વર્ષે તમે જે ઝાડ રોપ્યાં હતાં તે બધાં જીવતાં છે. ૧૪ આ છોકરો એક રાતમાં એક આખી ચોપડી વાંચી શકેછે. ૧૫ આખો દિવસ (if) વાંચે તો રાતે વાંચવાની જરૂર ન પડે. ૧૬ નિશાળના બધા છોકરા. ૧૭ આ બધા વિદ્યાર્થીઓને ઈનામ મળશે. ૧૮ મારાં બધાં લુગડાં ખરાબ થયાં. ૧૯ તેના બધા દાખલા ભુસાઈ ગયા. ૨૦ તમે જે બધું કર્યું તે કબૂલ કરો. ૨૧ જે બધી ચોપડી તમે વાંચી છે તેનાં નામ મને કહો. ૨૨ મારી નાની બહેને પોતાનાં બધાં રમકડાં નાખી દીધાં. ૨૩ ભરવાડે બધી સારી ભેંસ વેચી નાખી. ૨૪ આ નાના છોકરાએ પોતાનું બધું મહો ખરાબ કર્યું. ૨૫ ધાઓ ધાઓ, બધા રોટલા બળી ગયા. ૨૬ આપણામાંના દરેક જણે ઘણાં પાપો કીધાં છે. ૨૭ જે કુકર્મી છે તેઓ બધા દુઃખી હોયછે.

ભૂલ કાઢો:—

1 Have you such book as that? 2 Where do you buy the such books? 3 There fell many snow on Christmas-day. 4 There was a few snow here. 5 Had you any snow? 6 Yes, we had little. 7 Little rain would be good for the crops. 8 A little rain is bad for the crops. 9 The whole cows have not horns, but the all cows have got tails. 10 I bought whole web in

the market, but whole web is not enough. 11 Have you much pens? 12 His both hands are clean. 13 She can himself wash her all clothes. 14 This all row of houses is to be taken down.

૫૫) અભ્યાસપાઠ ૧૮.

૧ બધી ગાય ઘાસ ખાયછે. ૨ કાલે ઘોડા ખરીદ્યા તે બધા સારા નથી. ૩ મારા બધા સવારીના (saddle) ઘોડા છે. ૪ આખા ગામનાં માણસ બહાર જોવા નિકળ્યાં હતાં. ૫ હરેક છોકરા પાસે પોતાની ચોપડી છે. ૬ દરેક છોકરાના હાથમાં પોતાની ચોપડી હતી. ૭ ચાર વાગે બધા નિશાળીઆ પોતપોતાને ઘેર ગયા. ૮ એક એક છોકરાને એકેક ચોપડી આપો. ૯ બધાને મળી? ૧૦ પોતપોતાની ચોપડીમાં જૂઓ. ૧૧ બધા છોકરા પાસે ચોપડી નથી. ૧૨ આ બેએતો એક બીજાની ચોપડી લીધી. ૧૩ સૌ સૌનો સ્વાર્થ (good) ઇચ્છેછે. ૧૪ પરમેશ્વર બધાનું ભલું ઇચ્છેછે. ૧૫ થોડો વરસાદ પડે તો સારૂં (It would be well if—). ૧૬ થોડો વરસાદ સારો નહીં. ૧૭ બધો વરસાદ સુકાઈ ગયો. ૧૮ તમે વાંચ્યું છે તે બધું મને કહો.

ભૂલ કાઢો—

1 All tho horses are not grey, but several horse are. 2 All boys should have his own slate. 3 Every of these two boys are lazy. 4 Every one attend to own work. 5 Let thim all bring thimselves pencil. 6 Each boy has ones own book. 7 I want but few money. 8 My father has much book in his library. 9 The two looked at every other very angrily. 10 The all men are not learned.

બોધપાઠ ૧૬.

So, Such.

એટલું, એવું.

૫૬) So ક્રિયાવિશેષણ કહેવાયછે એટલે નામની જોડે નહિ પણ વિશેષણ જોડે આવેછે, જેમકે, so large એટલું મોટું, so small એટલું નાનું, so little એટલું નાનું, એટલુંજ, એટલું થોડું.

Such વિશેષણ છે તેથી નામ જોડે આવેછે, જેમકે, such boys એવા છોકરા અથવા તેના જેવા છોકરા. I never saw such boys before એવા છોકરા મેં કદી પહેલાં દીઠા ન હતા.

So અથવા such સાથે a આવતો હોયતો તેને મૂકવાની જગ્યા જુદી થાયછે માટે તેપર ધ્યાન આપવું જોઇએ.

So ની રીતઃ—વિશેષણ તથા નામની વચ્ચે a આવેછે, જેમકે, so good a boy, એવો (અથવા તેના જેવો) સારો છોકરો.

Such ની રીતઃ—such તથા વિશેષણની વચ્ચે a આવેછે, જેમકે, such a good boy.

૫૭) નમુના.

So old a man cannot live long.	આટલા બધા ઘરડાથી હવે ઝાઝું ન જીવાય.
Such a good opportunity of learning you will never have again.	ભણવાનો આવો સારો લાગ તમને કદી ફરી મળવાનો નથી.
So idle a boy અથવા such an idle boy will never get on.	એવો આળસુ છોકરો કદી આગળ ચાલવાનો નથી.
I see few exercises so carefully written as yours.	તમારી જેટલી મહેનતથી લખેલા પાઠ થોડાજ જોઉંછું.

૫૮) અભ્યાસપાઠ ૧૯.

રાજ્ય an empire
મહારાણી an empress
રાજ્યાધિકારી a sovereign
મારી ઇચ્છા થાયછે. I wish
શિક્ષા કરવી to punish
સરદાર a general
કામની useful
નકામી useless
ઉતાવળથી quickly, fast
આજ઼જ મેં જોયું I never saw —— before
અહ્યા I say
પાસેરીને with
એ શું what do you mean by (with a present participle)
રીસાળ peevish, cross
રીસ ચઢવી to become angry
પીરસેલી થાળી a dish with food in it
પડતું મૂકવું to leave
ખૂણો a corner
બેસવું to begin
ટોકવું to beat, to thump
કામમાં આવવું to be useful, to be employed
જૂઠો a liar, a story-teller
શરમાવું to be ashamed
રાતે at night
વાળું કરવું to take one's supper
સૃષ્ટિ creation
વિશાળ vast
દૂરબિન a telescope
વડે with
હદ a limit
બારીક minute
સુક્ષ્મદર્શક યંત્ર a microscope
નિર્દય કામ a cruel action
આજ઼જ મેં સાંભળ્યું I never heard of —— before.

૧ આવડાં રાજ્યો ઘણાં થોડાં છે. ૨ હિંદુસ્તાનમાં આપણાં મહારાણી જેવાં આગળ થોડાજ રાજ્યાધિકારી થયા છે. (There have been before few). ૩ તે છોકરો ઘણુંકરીને એવો સારો ચાલેછે કે તેને શિક્ષા કરવાની મારી ઇચ્છા થતી નથી. ૪ સિજર જેવો કોઈ મોટો સરદાર થયો નથી (કોઇ નહિ = no). ૫ તમે મને એટલુંજ આપોછો? ૬ એવડો, ૫ લાંબો પાઠ મેં આજ઼જ લખ્યો. ૭ આના જેવી નકામી ચોપડી મેં આજ઼જ જોઈ. ૮ આવી વાત (thing) મેં આજ઼જ સાંભળી. ૯ આટલી

ઉતાવળથી ચાલીએં તો વહેલા પહોંચાય (shall arrive). ૧૦ મારા ધાર્યા જેટલી (as I thought) આ ચોપડી કામની નથી. ૧૧ એટલું મોટું લાકડું હું માગતો નથી. ૧૨ આજજ મેં એક ઝાડપર એટલી બધી કેરી જોઇ. ૧૩ અલ્યા છગન તું નિશાળે આટલી નાનીશી પોતડી પહેરીને આવેછે એ શું? ૧૪ પેલા રીસાળ છોકરાને એવી રીસ ચઢી કે તે પીરસેલી થાળી પડતી મુકીને એક ખૂણે જઈ રોવા બેઠો. ૧૫ એથી ગોવાલણીને એટલી રીસ ચઢી કે ચકલાને ખૂબ ઠોક્યો. ૧૬ એવાં કામ (things) કરવાને હાથ કામમાં આવેછે. ૧૭ જુઓ એટલો શરમાયો કે રાતે વાળુએં (any) ન કર્યું. ૧૮ સૃષ્ટિ એટલી વિશાળ છે કે દુરબિન વડે તેની હદ જોઇ (to discover) શકાતી નથી. ૧૯ ઈશ્વરનાં કેટલાંક કામો એવાં બારીક છે કે સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર વડે પણ તેઓ દેખાતાં નથી (cannot be seen). ૨૦ આવાં નિર્દય કામ વિષે મેં આજજ સાંભળ્યું.

૫૯) So many = such a large number.
So much = such a great quantity.

૬૦) Such ને બદલે so મૂકી જે ફેરફાર કરવો હોયતે કરો. Such a long road I never saw. One steamer will not require such a large quantity of coal. Such a large number of soldiers was never left on the field before. The town is not such a long way off as you thought. You must not write such ungrammatical sentences. Such a long phrase is not easily understood.

૬૧) So ને બદલે such લખવો. So learned a man I never saw. We never had so industrious a boy in our school. The consequence of his being so industrious and careful was that he attained a high position in society. The boy is so lazy he will not prepare

his lessons. There is no chance of a boy so badly prepared passing the examination. So good a pupil is a credit to his teacher.

બોધપાઠ ૧૭.

૬૨) એ, જે, તે, કે ઉપરથી જે વિશેષણ તથા ક્રિયાવિશેષણ સાધિત થયલાં છે તે.

ADJECTIVES AND ADVERBS FORMED FROM THE SIMPLE PRONOUNS

એવડું, આવડું so large, as large as this or that
એવું, આવું such, like this or that
એટલું, આટલું so much, as much as this
એટલાં so many, as many as these

એમ, આમ thus, so in this way
અહીંઆં here
કેવડું how large
કેવું like what, what kind of, how
કેટલું how much
કેમ how, why
ક્યાં where

જેવડું	તેવડું	as large as
જેવું	તેવું	as, like
જેટલું	તેટલું	as much as
જેટલાં	તેટલાં	as many as
જેમ	તેમ	as —— as
જ્યાં	ત્યાં	wherever

(૬૩) અભ્યાસપાઠ ૨૦.

સભા an assembly, a congregation
સાહેબ you—Sir
ચહાવું to wish, to like
કુટુંબ a family
યુક્તિ a design, a plan, a contrivance
બળદ a bullock, an ox
જીવ a creature
મગફળી a groundnut
ખાવાનું food
થી લઇજવું to take from
સર્વવ્યાપક omnipresent
બધે everywhere

૧ સભા ક્યાં મળેછે? ૨ જ્યાં સાહેબ ચાહો ત્યાં. ૩ સભા કેવી હતી? ૪ સભા ત્યાં મળી. ૫ કેવડી સભા હતી? ૬ તે મોટી હતી. ૭ તે સભા પેલી બીજીના જેવડી હતી. ૮ અમે કહ્યું તેવડું તેનું કુટુંબ હતું. ૯ તેને કેટલાં છોકરાં છે (has)? ૧૦ મારા જેટલા તેને દીકરા નથી. ૧૧ આપણી નિશાળમાં એટલા વિદ્યાર્થી હોય તો કેવું સારૂં (I wish we had—)? ૧૨ તે પોતાનું કામ શી રીતે કરેછે? ૧૩ એવી યુક્તિ તમે ક્યાં જોઈ? ૧૪ તમારો બળદ કેવડો છે? ૧૫ ઘર જેવડો તો (at any rate) બળદ નથી. ૧૬ આના જેવડો છે? ૧૭ હા એવડો છે. ૧૮ તમારો ઘોડો કેવો છે? ૧૯ મારો ઘોડો સારો નથી. ૨૦ અહીંઆ, ત્યાં, જ્યાં, અને ક્યાં એ સ્થળવાચક ક્રિયાવિશેષણ કહેવાય છે. ૨૧ તમારી આના જેવી કલમ છે (have you—)? ૨૨ મારી પાસે તો એવી નથી. ૨૩ તમારી પાસે કેટલા રૂપિયા છે? ૨૪ તમે ધારોછો એટલા નથી. ૨૫ એવો મોટો જીવ મેં કદી દીઠો નહોતો. ૨૬ પછી મને મગફળીની ટોપલી બતાવી તેમાંથી ખવાઈ તેટલી મેં ખાધી. ૨૭ કાગડો જ્યાં ફાવે (he can) ત્યાંથી ખાવાનું લઇ જાય છે. ૨૮ આપણે જ્યાં જઇએ ત્યાં ઈશ્વર હાજર છે. ૨૯ ઈશ્વર સર્વવ્યાપક છે એટલે તે બધે છે.

બોધપાઠ ૧૮.

સાહેબ શબ્દનો તરજુમો.

THE TRANSLATION OF "SAHEB."

૬૪) "સાહેબ"નો તરજુમો અંગ્રેજીમાં તેને તે શબ્દે હમેશાં થતો નથી. તેનો તરજુમો કરવાના ઘણા શબ્દ છે માટે કયો શબ્દ લાગે તે વિષે હરવખત વિચાર કરવો. બધા ઉપર સાહેબ છે God is above all. આ કોણ જાયછે? આ સાહેબ છે. Who is that passing? It is a European gentleman અથવા an Englishman. ગૂજરાતીમાં ઓદ્દા સાથે સાહેબ આવે પણ અંગ્રેજીમાં ન આવે, રાજા સાહેબ the King અથવા બહુ માનયુક્ત બોલવું હોય તો His Royal Highness; ગવરનર સાહેબ the Governor, His Excellency the Governor. ટીચર સાહેબ the teacher અથવા Mr.— (નામ લઈને) the teacher. વિશેષનામ સાથે સાહેબ હોય તો Mr. લખાય, જેમકે, કલાર્ક સાહેબ Mr. Clarke. Mr. = Mister. મડમ સાહેબ હોયતો Mr. નહિપણ Mrs. = Misses (Misses તે Mistress નો અપભ્રંશ છે). સ્મિથ સાહેબનાં મડમ સાહેબ Mrs. Smith. સ્મિથ સાહેબની છોડી Miss Smith. સ્મિથ સાહેબનો છોકરો Master Smith.

૬૫) ઘણી વેળાએ સાહેબ સંબોધનમાં આવેછે ત્યારે તેનો તરજુમો Sir અથવા You, Sir થાયછે. છોકરા! સાહેબ! Boy! Sir! હા સાહેબ Yes, Sir. સાહેબે મને કહ્યું છે. You have told me, Sir. પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે અંગ્રેજીમાં Sir ની નરજાતી થાયછે માટે મડમ સાહેબને Sir ન કહેવાય, ત્યારે તો Madam અથવા ટુંકામાં Ma'am કહેવું. હા મડમ સાહેબ Yes, Madam અથવા Yes, Ma'am.

૬૬) વાતચિતમાં વિશેષનામ મૂકીને સાહેબ ફક્ત બોલવાનો ઘણો દસ્તુર છે, જેમકે સાહેબ ક્યાં ગયા? સાહેબ ફરવા ગયા. Where is Sir અથવા where is Mr. એમ નહિ પણ where is Mr. Jones? Mr. Smith has gone out to walk.

૬૭) અભ્યાસપાઠ ૨૧.

સાહેબ a gentleman, Mr—, Sir	હમણાં,તુરત just now, immediately
મડમ સાહેબ a European lady, Mrs.—, Madam, Ma'am	સલામ કરવી to bow to, to salute
સાહેબની છોકરી a young European lady, Miss—	હાફિસ an office
સાહેબનો છોકરો a young European gentleman, Master—	ખાલી vacant, empty
એટલામાં at that moment, just then	જગા a place, a situation
	આપ you, Sir
	આપનો your —— Sir
	રાખવું to keep
	મહેરબાની mercy, kindness

૧ મારા ગામ પાસે એક સાહેબ રહેછે. ૨ તેનું નામ જાન્સન સાહેબ છે. ૩ એક દિવસે હું તેને બંગલે ગયો હતો (went). ૪ ત્યાં જાન્સન સાહેબનાં મડમ સાહેબ બેઠાં હતાં. ૫ મેં એમને પૂછ્યું કે સાહેબ છે? (if—was at home). ૬ તેમણે કહ્યું કે સાહેબ બહાર ગયા છે પણ હમણા આવશે, માટે બેસો. ૭ ત્યારે હું બેઠો. ૮ થોડીવાર પછી જાન્સન સાહેબની છોકરી તથા જાન્સન સાહેબનો છોકરો અને કોઈ બીજા સાહેબના છોકરાં બંગલામાંથી નીકળ્યાં. ૯ છોકરીએ મને પૂછ્યું કે ક્યાં રહોછો? ૧૦ મેં કહ્યું કે સાહેબ હું શાહેરમાં રહુંછું. ૧૧ એટલામાં સાહેબ આવ્યા. ૧૨ સાહેબને સલામ કરીને મેં કહ્યું કે, સાહેબ આપની હાફિસમાં કારકુનની જગા ખાલી છે, આપ મને તે આપશો તો ઘણી મહેરબાની થશે (it will be a great favour if—).

ભૂલ કાઢવી:—

1 As I was going at School I met lady. 2 It was Sir Grahams Sir Madam. 3 She asked me where you going? 4 Sir, said I, go High School. 5 The head master is a mister. 6 Then Mr. came up. 7 He said

he hoped I was well. 8 Yes, Mr., thank you, I am quite well, I replied. 9 How is Sir and how is Miss Sir? 10 He said his daughter was better and asked me if Mr. first assistant had returned from Bombay. 11 I said that Mr. head master expected him to-day.

બોધપાઠ ૧૯.

વિશેષણની તુલનાનાં રૂપ.

COMPARISON OF ADJECTIVES.

૬૮) અંગ્રેજી વિશેષણને ત્રણ ડીગ્રી (તુલનાનાં રૂપ) થાયછે—પાસિટિવ, કંપારાટિવ તથા સુપર્લાટિવ. બે વસ્તુનો મુકાબલો કરવામાં કંપારાટિવ (અન્યસાપેક્ષ તુલનાનાં રૂપ) કામ આવેછે. સૌથી ઉતરતું કે ચઢતું એવું બતાવવું હોય તો સુપર્લાટિવ (સર્વસાપેક્ષ રૂપ) કામ આવેછે.

૬૯) કંપારાટિવ ડીગ્રીનો પ્રત્યય er* થાયછે અને સુપર્લાટિવનો est* થાયછે, જેમકે, high, higher, highest. પણ વિશેષણ એકથી † વધારે સ્વરનો શબ્દ હોય ત્યારે અન્યસાપેક્ષ તુલના સારૂ તેની પૂર્વે more અને સર્વસાપેક્ષ તુલના સારૂ મુકેછે, જેમકે plentiful, more plentiful, most plentiful.

૭૦) વિશેષણનો અંત્યાક્ષર y હોય તો er, est લગાડ્યા પહેલાં yનો i કરવો જોઇએ, જેમકે, shy, shier, shiest.

૭૧) વળી એકસ્વરી વિશેષણનો અંત્યાક્ષર વ્યંજન હોય તો તે બેવડો લખાયછે, જેમકે, sad, sadder, saddest.

---

* વિશેષણનો અંત્યાક્ષર e હોય તો er તથા est નો e ઉડીજાયછે જેમકે wise, wiser, wisest.

† બે સ્વરવાળા વિશેષણનો અંત્યાક્ષર y હોય તો er અને est મૂકાય અને y નો i થાયછે, જેમકે, happy, happier, happiest.

૭૨) કેટલાંક વિશેષણનાં તુલના રૂપ અનિયમિત રીતે થાયછે;—

પાસીટિવ.	કંપારાટિવ.	સુપેર્લીટિવ.
ખરાબ Bad, evil	worse	worst
દૂર Far	farther	farthest
અગાડીનો, આગલો Fore	former	foremost, first
સારૂં Good	better	best
ખોટું, માઠું Ill	worse	worst
મોડું Late	later, latter	latest, last (છેલ્લું)
નાનું Little	less	least
ઘણું Much, many	more	most
નજીક, પાસે Nigh	nigher	next
જુનું Old	older, elder	oldest, eldest
બહારનું Out	outer, utter	uttermost, utmost

૭૩) ઉદાહરણ.

આ મોટું છે કે એ મોટું? Which is the larger? આ રસ્તો ટુંકો છે કે એ? Which is the shorter road? બધાં જનાવરોમાં વાંદરાનો ઘાટ માણસને ઘણો મળતો આવેછે The monkey resembles man in form more than all the other animals. જેમ છોકરો સારો તેમ તે સુખી થશે The better a boy is the happier he will be.

૭૪) અભ્યાસપાઠ ૨૨.

આ રહ્યું here it is
પેલું રહ્યું there it is
આ this one here
પેલું that one there

અભ્યાસ કરવો to learn
અજાયબ જેવું curious, wonderful
ખુબસુરત handsome

વાત a fact, a thing, a circumstance
રૂપાળું pretty
મોટું big, large
ગરીબ gentle
રાત પડી જવાની બીક fear of being benighted
સારી રીતે વાપરવું to make a good use of
પોળ a street
કજીઆ ટંટા quarrels and brawls
ખરૂં (adverb) indeed
ફરિયાદ a complaint
ઈનામની ચોપડી a prize book, a book got as a prize
કંજુસ a miser
લોભી avaricious

૧ આ સારો છોકરો છે. ૨ આના કરતાં પેલો છોકરો સારો છે. ૩ નિશાળમાં (in) આ સૌથી સારો છોકરો છે. ૪ પેટી ક્યાં છે? ૫ આ રહી. ૬ આ પેટી મોટી છે. ૭ પણ આ અહીંઆં છે તે તેના કરતાં મોટી છે અને પેલી બધાથી મોટી છે. ૮ આ બેમાંનું કયું વધારે મોટું છે? ૯ આ બધામાં કોણ આગળ છે? ૧૦ જીવણ કરતાં કલ્યાણ આગળ છે કેમકે જીવણ તેનાથી ઓછો અભ્યાસ કરેછે. ૧૧ એ અજાયબ જેવી વાત છે. ૧૨ પણ તેથી અજાયબ જેવી એ છે કે જીવણ મોટી ઉમરનો છે (But what is—). ૧૩ વળી સૌથી (of all) અજાયબ જેવું એ છે કે કલ્યાણ નાનો હતો ત્યારે હાલ કરતાં તે ખૂબસુરત હતો (when K. was). ૧૪ કાલ કરતાં આજ તાપ બહુ છે.* ૧૫ આ છોડી રૂપાળી છે પણ તેની બેન વધારે રૂપાળી છે. ૧૬. બકરાં કરતાં ઘેટાં ગરીબ હોય છે. ૧૭ રાત પડીજવાની બીકથી તે છોકરો વધારે જલદીથી ચાલ્યો. ૧૮ આળસુ થવું એ ખરાબ છે પણ જૂઠું બોલવું તે કરતાં વધારે ખરાબ છે.* ૧૯ બાપે પૂછ્યું તમારામાંથી કોણે દાડમ સૌથી સારી રીતે વાપર્યું. ૨૦ અહમદાવાદમાં સૌથી મોટામાં મોટી પોળ માંડવીની પોળ કહેવાય છે. ૨૧ ત્યાર પછી નિશાળમાં અ-ગાઉ કરતાં કજીઆ ટંટા ઓછા થઈગયા. ૨૨ હા, લલીતા રાધા કરતાં હુશિયાર તો ખરી. ૨૩ પણ મહેતાજી કને રાધા કરતાં લલિતાની ફરિ-

* આબોહવાની વાત હોયતો અંગ્રેજીમાં It વાપરે છે જેમકે It is hot to-day. It rained yesterday.

યાદ ઘણી જાયછે. ૨૪ રાધાની ઈનામની ચોપડી સૌ કરતાં સરસ હતી. ૨૫ સૌ કરતાં માયાળુ માણસ કરતાં ઇશ્વર વધારે માયાળુ છે. ૨૬ કંજુસને
૨૦ જેમ વધારે મળેછે તેમ વધારે લોભી થાય છે.

ભૂલ કાઢવી:—

1 This house is high than that. 2 Is this high of the two houses? 3 Is Parshotam old than you? 4 He is worst than he was yesterday. 5 This box is more small than that. 6 The small one is beautifuler than the large. 7 To-days exercise is littler than yesterdays. 8 This is the oldest of the two. 9 You cannot speak badder than you do. 10 Is this short or is that short? 11 I think this one here is the short.

બોધપાઠ ૨૦.

LIKE, NIGH, NEAR તથા WORTH.

૭૫) Like (સરખું, જેવું) Nigh, Near, એ઼ઓ પછવાડે જે નામ આવે તે ઑબજેક્ટીવ કેસમાં (કર્માર્થની વિભક્તિમાં) આવેછે; જેમકે, He stands near the fire. He sits near me.

૭૬) Worth (કિંમતનું) પોતાના વિશેષ્ય પછવાડે આવેછે અને તેની પછવાડે મુલ ઑબજેક્ટિવ કેસમાં આવેછે, જેમકે, A book worth a rupee.

Worth તથા Worthy નો ફેર શો એ છોકરાએ કહી બતાવવો.

૭૭) અભ્યાસપાઠ ૨૩.

આબરૂદાર worthy, honourable
છબી a picture, a likeness
મહેનત trouble
મુલ્યવાન precious, valuable
સામાન goods, luggage
પૈસા બેસવા to cost
મોઘું dear, expensive
આપણ દરેક જણ every one of us

૧ આ મારા જેવી ચોપડી છે. આ મારા જેવી છબી છે. ૨ તે વર્ગમાં મારી પાસે બેસછે. ૩ તે માણસ આબરૂદાર છે. ૪ આ ખેતર કેટલી કિંમતનું હશે? (may be). ૫ તે રૂ. ૨૦૦ની કિંમતનું હશે. ૬ આ ચોપડીમાં બે રૂપીઆનો માલ નથી. ૭ તે કામમાં મહેનત લેવામાં કંઈ માલ નથી. ૮ આ મુલ્યવાન સામન છે. ૯ આ પીળો ડગલો મને બે ૫ રૂપીએ પડ્યો. ૧૦ આનું તમને કેટલું બેઠું? ૧૧ તેના મને ચાર આના બેઠા, પણ તેમાં તેટલો માલ નથી. ૧૨ તે મને મોઘું પડ્યું. ૧૩ આ છોકરો પોતાના બાપ જેવો છે. ૧૪ મારો નાનો ભાઈ મારા સરખો છે. ૧૫ આ ચોપડી તમારા કરતાં વધારે કિમ્મતની છે. ૧૬ ઈશ્વર આપણ દરેક જણની પાસે છે.

ભૂલ કાઢવી:—

1 This goods is very valuable, but that is valuablest. 2 He is worthy man. 3 He is a worth man. 4 He has a worth house two hundred rupees. 5 This horse cost to me more than his price. 6 I paid sixty rupees for him but he is not a worthy such price. 7 He will become more worth if you feed him well. 8 In six months he will be a hundred rupees worth. 9 Now he is not worth of his price.

બોધપાઠ ૨૧.

VERY, MUCH.

૭૮) Very તથા much નો અર્થ એકસરખો છે ખરો પણ વાપરવાની રીત જૂદી છે માટે એકબીજાને બદલે વાપરવા નહીં.

૭૯) નિયમ—વિશેષણપૂર્વે very અને ભૂતકૃદંત પૂર્વે much આવે છે. પણ કેટલાંક કૃદંત વિશેષણ થઈ ગયાં છે, જેમકે learned (ભણેલો), aged (ઘરડો), conceited (શેખીખોર), એવા જોડે very આવે ; વળી વિશેષણની કંપારાટિવ ડીગ્રી સાથે much આવે તથા તેજ અર્થે far પણ આવે ; તે છતાં યાદ રાખવું કે far ક્રિયાપદના ભૂતકૃદંત જોડે આવેજ નહિ.

Very strong ઘણું મજબૂત.

Much frightened ઘણો ગભરાયો.

Very much frightened ઘણોજ ગભરાયો.

Much longer અથવા far longer (બીજાથી) ઘણો લાંબો.

૮૦) અભ્યાસપાઠ ૨૪.

હિંમત courage	વિદ્વાન a learned man
હિંમતનું કામ an undertaking requiring courage	મને મન થાયછે I feel inclined to
અગત્યનું important, needful	લોટમાં ભેળ છે the flour is adulterated
નાખુશ displeased	દુઃખી afflicted
નાખુશી displeasure	દાંતનું દરદ tooth-ache
નુકસાન mischief, injury	તાપ heat
ઉલટું on the contrary	ટુંકું કરેલું shortened
ઉંધું upside down	પેહેલાં at first
ગુસ્સે angry	

૧ તેને ઘણા ચાકર છે. ૨ આ પેટીમાં ઘણું સોનું છે. ૩ આ ઘણી હિંમતનું કામ છે. ૪ આ ઘણી અગત્યની ચોપડી છે. ૫ તેણે બહુ નાખુશી બતાવી. ૬ ઘણા લોક નાખુશ થયા. ૭ ગામના બધા લોક બહુ નાખુશ થયા કેમકે તેણે બહુ નુકસાન કીધું. ૮ ઉલટો તે ગુસ્સે થયો. ૯ ગાડી ઉંધી જોઇને તે બહુ ગુસ્સે થયો. ૧૦ તે ઘણો શેખીખોર છોકરો છે. ૧૧ એવો છોકરો બહુ વિદ્વાન થવાનો નથી. ૧૨ તમને શિક્ષા કરવા મને ઘણું મન થાયછે. ૧૩ આ લોટમાં ઘણો ભેળ છે. ૧૪ તે વખતે તે બહુ ઘરડો થઇગયલો હતો. ૧૫ તાવથી હું બહુ નબળો થયો છું. ૧૬ દાંતના દરદથી હું બહુ દુ:ખી થાઉંછું (I am). ૧૭ આજ ઘણો તાપ પડેછે (is). ૧૮ હા આજ બહુ ગરમી છે. ૧૯ બધા માણસની બુદ્ધિ કરતાં ઇશ્વરની (બોધપાઠ ૧૩ જૂઓ) ઘણીજ છે. ૨૦ આ રસ્તો ઘણો ટુંકો છે. ૨૧ પેલા કરતાં આ ઘણો ટુંકો રસ્તો છે. ૨૨ આ કલમ ઘણી ટુંકી કરીનાંખી છે. ૨૩ તે પહેલાં ઘણી ટુંકી હતી. ૨૪ મારી લાકડી ઘણી લાંબી છે. ૨૫ તમારાથી તે ઘણી લાંબી છે પણ તમારી મારી કરતાં ઘણી મજબૂત છે. ૨૬ પોતાની (one's) ચોપડી ખોવી તેના કરતાં ગાળો દેવી એ બહુજ ખરાબ છે. ૨૭ જૂઠું બોલવું એ કરતાં ન બોલવું ઘણું સારૂં છે.

ભૂલ કાઢવી:—

1 He is a much aged man, but he is very stronger than his more younger brother. 2 Farmer is very exposed to the sun. 3 The sun is very more large than the earth. 4 This exercise is easy than last but more longer. 5 The new rules were very spoken about at first. 6 This expression is not very used by good writers, though it is very much elegant than some classic ones. 7 I am very afflicted with rheumatism. 8 You have been very long ill. 9 He has been very longer at school than you, but knows more little English.

બોધપાઠ ૨૨.

ENOUGH.

૮૧) Enough જોઇએ એટલું, બસ. વિશેષણ સાથે enough આવે તો વિશેષણની પાછળ આવેછે, જેમકે, Good enough જોઇએ એટલું સારૂં, ઠીક.

૮૨) **નમુના**—તમે ઘણું વાંચ્યું, ચોપડી બંધ કરો You have read enough, shut the book. લંબાઇમાં કોટડી ઠીક છે The room is long enough (જોઇએ તેટલી લાંબી છે). ઘર બંધાય એટલા પૈસા મારી પાસે નથી I have not enough money to build a house. આટલા કાગળે પૂરૂં ન થાય There is not enough paper.

૮૩) **અભ્યાસપાઠ ૨૫.**

ઉતાવળ કરવી to make haste. કાળજી રાખવી to take pains. મને થોડે ચાલે છે a little is enough for me.

૧ આ કાગળ ટુંકો છે. ૨ મારે સારૂ તે જોઇએ તેટલો લાંબો છે. ૩ કાગળ લાંબો તો છે પણ જોઇએ એટલો લાંબો નથી. ૪ જ્યારે ખુબ રમી રહો (ત્યારે) નિશાળમાં આવજો. ૫ બે છોકરા બેસે એટલી જગ્યા નથી. ૬ જગ્યા છે. ૭ મારા ખડિયામાં શાહી થોડી છે, અને તમારી પાસે મારા કરતાં થોડી છે. ૮ નહીં, મારી પાસે બસ છે. ૯ ત્યારે તમને થોડીએ ચાલેછે પણ મને તો ઘણી જોઇએ (want). ૧૦ એક કાગળ લખાય એટલી શાહી છે પણ બે લખાય એટલી નથી. ૧૧ ઘણું બોલ્યા હવે બેસો. ૧૨ કેમ ઉતાવળ કરોછો, વખત ઘણો છે. ૧૩ આ કાગળ લખતાં (in writing) તમે બરાબર કાળજી નથી રાખી. ૧૪ છેવટે સ્વર્ગમાં જવાય (if we get) તો બસ છે.

૮૪) **અભ્યાસપાઠ ૨૬.**

આ વાક્યો શુદ્ધ છે પણ એને ફેરવીને દરેકમાં enough આવે એવાં બનાવો.

1 You have too little patience. 2 Two hours are not sufficient to read the whole book. 3 The table is too short. 4 You have too little ink in your pen. 5 The table is not too short. 6 He is too bad a boy for your company. 7 What ink I have will do for one, but it will not do us both. 8 The ink is not too thin. 9 Did I not tell you you were too young? 10 That was a year ago; I am now sufficiently old. 11 There are not sufficient provisions in the city.

બોધપાઠ ૨૩.

Too.

૮૫) Too નો અર્થ વધારે, પણ વધારેમાં અને too માં એટલો ફેર છે કે વધારે મુકાબલો કરવાના કામમાં આવે, પણ too ન આવે; જેમકે આ ઘરથી પેલું વધારે ઊંચું છે. That house is (too high નહીં પણ) higher than this. વળી બહુને ઠેકાણે too ન આવે, જેમકે, કાલે બહુ ગરમી હતી. Yesterday was (too નહીં પણ) very warm. જોઈએ તે કરતાં વધારે એજ too નો ખરો અર્થ થાયછે, પણ ગુજરાતીમાં જોઈએ તે કરતાં વધારે એ શબ્દ ઘણુંકરીને અધ્યાહાર્ય રહે છે, જેમકે, આ લાકડી ચાલશે? ન ચાલે, ટુંકી છે. Will this stick do? No, it is too short.

૮૬) **નમુના**—એવો સારો છોકરો જૂઠું ન બોલે. He is too good a boy to tell a lie (જૂઠું બોલવા સારૂ જેવો છોકરો જોઈએ

તે કરતાં આ સારો છોકરો છે). આટલી ગરમી મારાથી ખમાતી નથી. It is too hot for me to bear. આટલે ન થાય. There is too little. આટલાએ ન થાય. There are too few.

(૮૭) અભ્યાસપાઠ ૨૭.

થોડું (જોઇએ તેથી થોડું) too little
ઘણું (જોઇએ તેથી ઘણું) too much
પાટિયું a board
મારા કામનું of use to me
ખરૂં=ખરેખરૂં indeed, verily
તોપણ yet
જડવું to fasten (on, to)
ટાઢ વાયછે it is cold
બહાર out
ગુંચવણ ભરેલું involved
ઘાલવું to put
જાણવું to know, to think
આટલુંજ છે? Is this all?
વધારે more
મારી ઉમર નાની છે I am young
કથા a story
નોકર રાખવો to take into one's service
જોયું ન જોયું કરવું to overlook
વખત ગુમાવવો to waste time

૧ પાટિયું મારા કામનું નથી, તે ટૂંકું છે. તમે પાટિયું બહુ ટૂંકું કર્યું. ૨ હા, ટૂંકું ખરૂં, પણ મેજથી વધારે ટૂંકું નથી, તોપણ ભિંતને જડવાસારૂ ટૂંકું પડેછે (is). ૩ એટલી ટાઢ પડેછે કે મારાથી બહાર જવાતું નથી (I cannot). ૪ આટલું ગુંચવણ ભરેલું વાક્ય હું સમજી શકતો નથી. ૫ આવો લાંબો અને કઠણ શબ્દ પહેલી ચોપડીમાં ઘાલવો નહોતો. ૬ આ છોકરો જાણેછે કે તેની બેન હવે નિશાળે જવા જેવડી નથી. ૭ તે માણસ હવે નિશાળે જવા જેવડો નથી. ૮ આ પથ્થર હાથે ઉપાડવા જેવડો નથી. ૯ આ કલમ ટૂંકી પડે છે. ૧૦ મને થોડી શાહી આપો. ૧૧ બસ, બસ, (Stop, Stop,) મને ઘણી થઈ. ૧૨ તમારી પાસે ચોપડીઓ ઘણી છે; એટલીબધીને શું કરશો? ૧૩ કથા એવી લાંબી છે કે એક દિવસે ન વંચાય. ૧૪ આટલુંજ લૂગડું છે? ૧૫ આટલું

તો થોડું પડશે. ૧૬ થોડું પડશે તો વધારે આપીશ. ૧૭ આ વર્ગમાં પ-
ચીસ છોકરા છે માટે આટલા ખડિયાએ ન થાય. ૧૮ મને નોકર
રાખશો? નહિ, તમારી ઉમર ઘણી નાની છે. ૧૯ પરમેશ્વર એટલો
પવિત્ર છે કે પાપને જોવું ન જોવું કરતો નથી. ૨૦ છોકરાઓએ રમતમાં ૧૫
ઘણોજ વખત ગુમાવવો એ ખોટું છે. ૧૬

૮૮) **અભ્યાસપાઠ ૨૮.**

આ વાક્ય શુદ્ધ છે પણ એને ફેરવીને too આવે એવાં બનાવો.

1 You are not old enough. 2 You have not enough ink. 3 I have plenty of ink but not enough of paper. 4 So noble a boy would not do a mean thing. 5 He is not tall enough to reach so high. 6 I am so old I cannot study. 7 He is so lazy he will not work. 8 So old a man cannot bear much cold. 9 This not enough cloth to make a coat. 10 He had so little salary that he was not able to support his family. 11 You read so low I cannot hear you here. 12 You have not read enough for the examination. 13 He did not study long enough to pass the matriculation examination. 14 A boy so unprepared should not go to Bombay.

બોધપાઠ ૨૪.

No, Not.

૮૯) No (વિશેષણ)=કોઇ નહીં, જેમકે, This boy has no book, આ છોકરા પાસે ચોપડી નથી, કે કોઇ ચોપડી છે નહીં. No (ક્રિયાવિશેષણ) નિષેધાર્થ જવાબમાં એકલો આવે, જેમકે, Has he a book? No.

૯૦) Not નિષેધાર્થ ક્રિયાવિશેષણ (ન, ના, નહિ, મા) સાથે ક્રિયાપદ હોય તો ઇંગ્રેજીમાં તે નિષેધાર્થ ક્રિયાવિશેષણનો તરજુમો not થાય છે. Has he a book? No. અથવા He has not.

ઉદાહરણ.—કોઇ આવશે નહિ (Any one will not come એમ નહિ પણ) No one will come. બાળક કરતાં આ છોકરાને વત્તી અક્કલ નથી. This boy has no more sense than a child. પથ્થર કરતાં એનાથી વધારે તરાતું નથી. He can no more swim than a stone.

૯૧) **અભ્યાસપાઠ ૨૯.**

પાઠ a lesson	તૈયાર કરવું to prepare
ઉંટ a camel	કંઈનહિ nothing
પેન a slate-pencil	ચાલવાનું મન a wish to walk
કાંઈ something	ઠીક very well
તૈયાર ready	કેમકે because

૧ આ છોકરા પાસે સ્લેટ નથી. ૨. તેની પાસે સીસાપેન છે? ૩ ના, તેની પાસે નથી. ૪ તમે આવો છો? ૫ ના. ૬ તમે નથી આવતા? ૭ ના, હું નથી આવતો. ૮ મહેતાજી રજા આપવાના નહીં (will give) કારણ કે તમે પાઠ તૈયાર કર્યો નહોતા. ૯ કેમ તૈયાર કરૂં (could)? ચોપડી નહોતી (I had). ૧૦ હાલ ચોપડી છે? ૧૧ ના. ૧૨ તેની પાસે વ્યાકરણ નથી. ૧૩ ત્યારે વ્યાકરણ શીખશે? ૧૪ ઉંટ વ્યાકરણ શીખે તો તે વ્યાકરણ શીખે. ૧૫ એમ કેમ? (What do you mean?) ૧૬ કેમકે (I mean) તેને ઉંટના જેટલી અક્કલ નથી. ૧૭ તેની પાસે ચોપડી નથી, સ્લેટ નથી, કોપી નથી, પેન નથી, કંઈ નથી. ૧૮ ત્યારે શીખવાનું મન ન મળે એમ બોલવું (Then you should say he has). ૧૯ ઠીક ત્યારે, ઉંટના જેટલું શીખવાનું મન નથી. ૨૦ કોઈ છોકરો હજી આવ્યો નથી. ૨૧ આજ મેં કોઇ પાઠ તૈયાર કીધો નથી. ૨૨ સારો છોકરો જૂઠું બોલે (use would) નહિ. ૨૩ સારો છોકરો કંઈ જૂઠું બોલે નહિ.

૯૨) **અભ્યાસપાઠ ૩૦.**

નિષેધાર્થ થાય એવું દરેક વાક્ય ફેરવવું.

1 He has a book. 2 Has he a pen? 3 Yes, he has a pen. 4 Is there anything to eat? 5 There is something to eat, if you pay for it. 6 You are ten years old. 7 Is Bombay 60 kos from this? 8 Yes, the master permits me to go. 9 The teacher will allow you to play after 12 o'clock. 10 The teacher says so. 11 We have books. 12 You can have a book. 13 My writing is as good as yours. 14 I think so. 15 Do you think so? 16 Yes, I do. 17 Anybody is not here.

બોધપાઠ ૨૫.

વાક્યયોગી THAT ક્યારે ન વાપરવો.

THE OMISSION OF THE CONJUNCTION THAT.

૯૩) How, why, when, whether, when તથા what એઓ આગળ that ન મૂકવો જોઈએ.

૯૪) ઉદાહરણ.

હું નથી જાણતો કે તે કેમ થાય છે.	I do not know how it is done.
તે શું કરવાનો હતો તે તેણે મને કહ્યું.	He told me what he was going to do.
તેણે કહ્યું નહિ કે આગબોટ ક્યારે ચાલવા લાગશે.	He did not say when the steamer would begin to ply.

(૯૫) **અભ્યાસપાઠ ૩૧.**

વૈદ a doctor, a physician
દરદી a patient
ચાલવું to behave, to conduct oneself
જોતાં રહેવું to observe
દાખલો a sum
આડાઈ stubbornness
લાભ થવો to profit by, to be benefited by
આધિપતિ an editor
આંગણું a compound
છુપી રીતે ભમવું to lurk about, to prowl about
બંદર કરવું to touch the place
અઠવાડિયું a week
ડાક આગબોટ a mail steamer, the mail
મુઆપછી after death
જવાબ આપવોપડવો to be responsible to
વિચારવું to consider
જવાબ આપવો to give an answer for
ખોટું (નામ) evil

૧ વૈદે દરદીને પૂછ્યું કે શી ખબર છે (was). ૨ બાપે કહ્યું કે તું ડાહ્યો કે નહીં તે હું હમણા કહી શકતો નથી, પણ હવેપછી કેવીરીતે ચાલે છે (ચાલશે) તે હું જોતો રહીશ. ૩ મને ખબર નથી કે મારા ગજવામાં આ પૈસા ક્યાંથી આવ્યા. ૪ હું જાણતો નથી કે આ દાખલો કેમ થાય છે. ૫ મને ખબર નથી કે આવી આડાઈથી તેને શું લાભ થવાનો છે. ૬ મહેતાજીએ કહ્યું કે હું જાણતો નથી કે ગંગારામ પરિક્ષામાં પસાર થશે કે નહીં. ૭ અધિપતિએ કહ્યું કે કાગળ કોણે લખ્યો તે હું જાણતો નથી. ૮ ગઈ કાલે મોડી રાત્રે મારા આંગણા આગળ કોઈ છુપીરીતે ભમતો હતો પણ અંધારાને લીધે (say અંધારામાં) જાણી (to tell) શક્યો નહીં કે તે કોણ હતો. ૯ હું જાણતો નથી કે વિલાયત જતાં રસ્તામાં આગબોટ ક્યાં ક્યાં બંદર કરેછે. ૧૦ હું જાણતો નથી કે આ અઠવાડિયાની ડાકઆગબોટ ક્યારે આવશે પણ ગયા અઠવાડિયાની તો શુક્રવારે આવી હતી. ૧૧ આપણે જાણતાં નથી કે ક્યારે મરીશું, પણ એટલું તો જાણીએછીએ કે આપણે મરીશું કે નહીં. ૧૨ આપણે સઘળા જાણીએછીએ કે મુઆપછી આપણે કોને જવાબ આપવો પડશે. ૧૩ પણ થોડાજ વિચારેછે કે જે ખોટું આપણે કીધું છે તેનો શું જવાબ આપીશું.

બોધપાઠ ૨૯.

At, In, To, Into.

૯૬) એ, માં, આ પ્રત્યયનો અર્થ કોઈ વખતે ઉપર થાય છે, ત્યારે તેનો તરજુમો on અથવા upon થાયછે. વળી માં ને વાસ્તે અંગ્રેજીમાં બે શબ્દ છે in અને to. સ્થિતિની વાત હોય તો in વાપરેછે, અને ગતિની વાત હોય તો to, into વાપરે છે. To = લગણ, સુધાં અને into = માંહે.

૯૭) ગામનાં નામને ગુજરાતીમાં પ્રત્યય ઘણીવાર લગાડતા નથી, પણ અંગ્રેજીમાં એમ ન ચાલે. રહેઠાણ બતાવવું હોય તો at, અથવા in વાપરેછે અને કંઈ જવાની વાત કરવી હોય તો to.

૯૮) At તથા in નો ફેર. ગામ અથવા શાહેરના ભાગ (પોળ, ફળિયું) નાં નામસાથે at (પાસે, આગળ, આવેછે,) અને શેહેર, જીલ્લા કે, દેશનાં નામસાથે in (માં) આવેછે.

૯૯) In = પછી. કંઈ વાતને કેટલો વખત થયો છે કે થવાનો છે એવું બતલાવવું હોય ત્યારે ગુજરાતીમાં "પછી" વાપરેછે, જેમકે, ત્રણ દિવસ પછી આવીશ. એજ અર્થે અંગ્રેજીમાં in વાપરેછે, I will come in three days.*

૧૦૦) **અભ્યાસપાઠ ૩૨.**

પડેલું lying	ખીલા a nail
ખૂણો a corner	રહેવું to live
સીધું કરવું to straighten	ઇરાદો an intention
માંહે ઠોકવું to drive into	સુધી as far as
હથોડી a hammer	

---

* એવે પ્રસંગે in નો અર્થ "at the termination of" (અંતે) થાયછે. In નો આ ઉપયોગ પ્રથમ જોતાં નવાઇ જેવો લાગેછે પણ ગુજરાતીમાં એને મળતી રીત છે,—ત્રણ દિવસે ઘર બંધાશે; બે કલાકે કામ પૂરું થશે.

૧ તે મેજ ઉપર છે. ૨ રસ્તે પડેલું મને જડ્યું (I found it). ૩ મારો નાનો ભાઈ કોટડીને ખૂણે બેઠો હશે. ૪ મારી ચોપડી મેજને ખૂણે પડેલી હતી. ૫ સુથારે મેજના ખૂણા ઉપર ખીલો સીવ્યો કર્યો. ૬ પછી મેં તે પેટીને ખૂણે ઠોક્યો. ૭ સુથારે હથોડીએ ખુરશીને પાયે ખીલા માર્યો. ૮ આ કુંચી તમારી છે? ૯ તે મને રસ્તેથી જડી. ૧૦ ભદ્ર જતાં મને રસ્તે મહેતાજી મળ્યા. ૧૧ તમારે નાકે શાહી છે. ૧૨ માથે પાઘડી છે ને પાઘડીમાં માથું છે. ૧૩ તમે ક્યાં રહોછો? ૧૪ હું અહમદાવાદ રહુંછું. ૧૫ આગળ હું સુરત રહેતો હતો પણ હાલ રાંદેર રહુંછું. ૧૬ આ વરસ મુંબાઇ જવાનો મારો ઇરાદો છે. ૧૭ તમે ગામમાં જાઓછો? ૧૮ ના, ફક્ત દરવાજે (દરવાજાસુધી) જાઉંછું. ૧૯ તમે કહ્યું કે અમદાવાદ રહુંછું (You said you lived) પણ અમદાવાદમાં કયે ઠેકાણે (part of) રહોછો? ૨૦ માણેકચોકમાં રહુંછું. ૨૧ સુરત જતાં આગગાડી ભરૂચ અટકે છે. ૨૨ દશ દિવસ ઉપર (ago) હું વડોદરે ગયો. ૨૩ વલસાડ હું બે મહિના રહ્યો. ૨૪ હાલ મુંબાઇ રહુંછું.

ભૂલ કાઢવી:—

1 I live Rajkote now, but formerly I lived at Bombay. 2 Go in the room and bring me my hat. 3 My turban is in the corner of the table. 4 No I found it on the corner of the room. 5 The Collector of Ahmedabad lives at the Bhadra. 6 He studied six years into the University at Bombay. 7 He is walking in the room. 8 Let him go in the bazar. 9 Let him go into the bazar. 10 He put the rupee in a piece of paper and the paper in his pocket.

બોધપાઠ ૨૭.

FROM, BY, WITH.

૧૦૧) થી = From, by, with.

From અપાદાન બતાવેછે, જેમકે, હું દૂરથી આવ્યો. I came from a distance. કોઈ વખતે કારણ બતાવેછે, જેમકે, તે ભૂખે મુઓ He died from starvation.

By કર્ત્તા બતાવેછે, જેમકે, તમારાથી આ થયું. This was done by you. વળી વર્ત્તમાન કૃદંતે કરણ કે રીત બતલાવવામાં આવેછે ત્યારે by જ વાપરેછે, જેમકે, જૂઠું બોલવાથી પોતાનો ગેરફાયદો થાયછે By telling lies he does himself harm.

With. જો કરણ વિષય (પદાર્થ) હોય તો with વાપરવું. જેમકે, તમે હાથથી કર્યું. You did it with your hand. વળી વિશેષ વર્ણન કરવું હોય તો with કામ લાગેછે, જેમકે, બારણા બંધ છતાં with the doors shut. માથાપર રૂમાલ વિંટાળેલો with a handkerchief tied round his head.

૧૦૨) **અભ્યાસપાઠ ૩૩.**

દૂર distant
રોજ every day, daily
ઘેર home, at home
આગગાડી a railway-train
છૂંદાઈને મરણ પામવું to be crushed to death
ઝેર poison
ધારવું to think, to reason
ખેડૂત a farmer, a cultivator
હળ a plough
ભોંય the ground, land
તરફેણ a sowing machine
કોદાળી a spade

૧ હું દૂર દેશથી આવ્યો. ૨ સુરતથી આવ્યો. ૩ ને વીરમગામ જાઉંછું. ૪ તમારીપાસેથી આ રૂપિયા મને મળ્યા (received). ૫ મુંબાઈથી (તે) અમદાવાદસુધી આગગાડી રોજ જાયછે. ૬ આગગાડી તળે તે છૂંદાઈને મરણ પામ્યો. ૭ સાહેબે બંદુકથી વાઘને માર્યો. ૮ ઝેરથી તે મરણ પામી. ૯ દરજી સોયથી સીવેછે. ૧૦ કણબી ખેતર ખેડેછે (સહ્યભેદ વાપરવો). ૧૧ ખેડૂત હળથી ભોંય ખેડેછે. ૧૨ પછી તર્ફણથી બીજ વાવેછે. ૧૩ નિશાળેથી હું ઘેર જતો હતો ત્યારે રસ્તે મેં સાપ જોયો. ૧૪ તેને મેં લાકડીથી માર્યો, કારણ કે હું એવું ધારતો હતો કે હું સાપથી મરૂં તેના કરતાં મારાથી સાપ મરે તે સારૂં. ૧૫ ઇંગલાંડમાં આંધળાં અને બહેરાંઓ આંગળીઓ વડે વાત કરી શકેછે. ૧૬ સૌ કોઈ હાથે વતી કામ કરેછે. ૧૭ મજુર કોદાળી લઈને ખોદેછે.

બોધપાઠ ૨૮.

On, Over, Above વગેરે.

103) Across પાર, આડું. Above બીજાથી ઉંચું. Beyond બીજાથી આઘે. Off ઉપરથી. Over ઉપર, ઉપર થઈને. Along લંબાઈમાં, એના જેવો અર્થ થાય છે. To walk along the road. રસ્તે રસ્તે (રસ્તાની લંબાઈમાં) ચાલવું. તેમ Across=ચોડાઈમાં. To go across the road રસ્તાની આરપાર જવું. The book is on the table અને The book is over (અથવા above) the table. On નો એવો અર્થ નીકળે છે કે ચોપડી મેજને લગતી છે, અને over થી એવું સમજાય છે કે ચોપડી મેજઉપર ખરી પણ મેજથી અલગ છે.

☞ To go *for* some business એમ નહિ પણ to go *on* some business.

૧૦૪) અભ્યાસપાઠ ૩૪.

રૂવાં small hairs, down
કપાળ the forehead
વાંદરૂં a monkey, an ape
કાગડો a crow, a rook
કૂદવું, કૂદીપડવું to jump
કારણકે because
હોડી a boat
કિનારો a bank
થડ a stem, a trunk
અર્થવગરનું nonsense
જમણીગમ on the right side
ચીરીને દોડવું to run across
કામ business
ગાડી the railway station
પાછલો પહોર the afternoon
ખાનગી private
જવા આવવાનું of the journey, travelling
ખરચ expenses.

૧ ગોવિંદ કરતાં પેલો પાટીદાર વર્ગમાં ઉપર છે. ૨ મોં ઉપર નાક હોય છે. ૩ નાક ઉપર રૂવાં હોયછે. ૪ નાક ઉપર કપાળ હોયછે. ૫ આપણા માથા ઉપર છાપરાનાં નળિયાં છે, અને નળિયાં ઉપર વાંદરાં બેઠાં છે. માટે આપણા માથા ઉપર વાંદરાં બેઠાં છે એમ ગુજરાતીમાં કહેવાય, (It may be said that) પણ અંગ્રેજીમાં એમ બોલવું અર્થવગરનું થઈ જાય. ૬ કાગડા રોજ ઘર ઉપર થઈને ઉડેછે. ૭ આ મેજ જમીન ઉપર છે. ૮ મેજ ઉપર થઈને હું કૂદી પડ્યો. ૯ નદી પાર જાઉંછું, કારણકે નદીપાર મારૂં ઘર છે. ૧૦ અમારૂં ઘર તમારા કરતાં આઘે છે. ૧૧ હોડી આવે ત્યાંસુધી નદીને કિનારે કિનારે જાઓ. ૧૨ વાડના થડમાં ને થડમાં ચાલ્યા જાઓ, ને ઝાડથી આઘે જમણીગમ પગથી આવે તે પકડજો. ૧૩ તેણે મારી ચોપડી ઉપર આડી લીટી દોરી. ૧૪ ચોર રસ્તો ચીરીને દોડીગયો. ૧૫ કંઈ કામ સારૂ મારા દોસ્તદારને ત્યાં હું ગયો. ૧૬ કંઈ કામસર મારે ગાડીપર જવું છે, માટે મારાથી પાછલા પહોરના નિશાળે ન અવાય. ૧૭ તે કામસર ખાનદેશ જવાનો છે તેથી તેણે ત્રણ મહિનાની રજા માગી. ૧૮ તે પોતાના બાપના કામ સારૂ મુંબઈ ગયો છે. ૧૯ સરકારી કામે જશે તો જવા આવવાનો ખરચ મળશે અને ખાનગી કામે જશે તો નહિ મળશે.

બોધપાઠ ૨૯.

AGO, SINCE, તથા TILL, UNTIL.

૧૦૫) Ago=ઉપર, જેમકે, દોઢ મહિના ઉપર A month and a half ago.

૧૦૬) Since ના બે ઉપયોગ થાયછે,—ત્યારપછી, અને ત્યારથી તે અત્યારસુધી, જેમકે નાતાલ પછી હું એકવખત મુંબાઈ ગયો છું I have been to Bombay once since Christmas. મુંબાઈ ગયો ત્યારથી હું સારો રહયો નથી I have not been well since I went to Bombay.

સૂચના—પંદર દિવસથી હું તાવે પડ્યો છું, આવા વાક્યનો તરજુમો કરવો હોયતો since 15 days ન આવે. Since નો અર્થ લગણ કે સુધી કદી થતો નથી. કાળસૂચકનામ સાથે થી, સુધી, લગણ, એવા શબ્દયોગીનો અર્થ બતાવવો હોયતો ઇંગ્રેજીમાં શબ્દયોગી વગરજ ચલાવવું, જેમકે I have been ill of fever 15 days. નહીંતો during કે for વાપરવો જેમકે I have been ill for 15 days.

૧૦૭) Till, Until નો ઉપયોગ નીચે લખેલા ઉદાહરણ ઉપરથી શીખવો.

પાઠ તૈયાર કરશે ત્યાંસુધી તે રમવા જશે નહિ.	He will not go to play till he has prepared his lesson.
ઓસડ પીશે નહિ ત્યાંસુધી તે સારો થવાનો નથી.	He will not get better until he takes medicine.

૧૦૮) **અભ્યાસપાઠ ૩૫.**

ઉન્હાળો the hot season, summer
સૈંકડો, સૈકું, સૈકો a century
કળા an art
રાજ્ય કરવું to reign
થવા આવવું=લગભગ થવું to be almost
શોધ લાગવો to be invented, to be discovered

૧ મને મુંબાઈ ગયાને ત્રણ મહિના થયા. ૨ આજથી ૧૮૭૧ વર્ષ ઉપર ઇસુખ્રીસ્ત જન્મ્યો હતો (was born). ૩ તે દહાડા પછી મેં તમને નથી જોયા. ૪ તમને જોયાને ઘણા દહાડા થયા. ૫ ઘણા દહાડા થયા મેં તમને જોયા નથી. ૬ સાડાત્રણ વર્ષ સુધી હું અંગ્રેજી શીખતો હતો. ૭ આજ સાડાત્રણ વર્ષ થયા અંગ્રેજી શીખુંછું. ૮ ઉન્હાળો બેઠા (set in) પછી હું ફરવા નથી જતો. ૯ ચાર સૈકા થયા યુરોપ ખંડમાં છાપવાની કળાનો શોધ લાગ્યો. ૧૦ કોલમ્બસે અમેરિકા શોધી કહાડ્યાને ૩૭૯ વર્ષ થયાં. ૧૧ દશ વર્ષ ઉપર હું સુરત આવ્યો. ૧૨ મુંબાઈ છોડયાને મને પંદર વર્ષ થયાં. ૧૩ વિક્ટોરિયા રાણી તા૦ ૨૮ જુન સને ૧૮૩૮ માં ઇંગ્લાંડની ગાદી ઉપર બેઠાં, માટે તેને રાજ્ય કરતાં ૩૧ વર્ષ થયાં. ૧૪ વિક્ટોરિયા હિંદુસ્તાનના મહારાણી થયાં તેને ૧૩ વર્ષ થવા આવ્યાં છે. ૧૫ મને અંગ્રેજી શીખવામાંડયાને ત્રણ વર્ષ થયાં. ૧૬ ત્રણ વર્ષ ઉપર મેં અંગ્રેજી શીખવા માડ્યું. ૧૭ આ ઘર બંધાયાને કેટલાં વર્ષ થયાં તે હું જાણતો નથી. ૧૮ તેરવરસનો થયો ત્યાંસુધી તેણે સાહેબ લોકનું મોં જોયું નહોતું. ૧૯ પંદર વરસનો થયો ત્યાંસુધી અંગ્રેજી ભાષાનું નામ પણ સાંભળ્યું નહોતું. ૨૦ થોડા દહાડા ઉપર તો તમને અક્ષરે પૂરા નહોતા આવડતા. ૨૧ જ્યાંસુધી તમે બધા વિષયમાં પસાર થશો નહીં ત્યાંસુધી તમને વર્ગ ચઢાવવામાં નહીં આવે. ૨૨ તેની કનેથીએ શેરડીનો એક ભારો લીધો ત્યારે ઊઠી (=ત્યાંસુધી ઊઠી નહીં.)

ભૂલ કાઢવી:—

1 I am ill since four days. 2 I have felt better since Monday. 3 Since three days I have not seen you. 4 It is not six month ago since I was in Bombay. 5 I have been studying Sanscrit since four years. 6 It is few years ago I began to study Sanscrit. 7 Since five years you were a very little boy. 8 He has gone to Surat since two months. 9 Since how many days have you been here? 10 It is three days since I am here.

બોધપાઠ ૩૦.

ક્રિયાપદ. મૂળભેદે નિશ્ચયાર્થનાં રૂપ, ભાગ ૧.

THE VERB. ACTIVE VOICE, INDICATIVE MOOD.

૧૦૯) મૂળભેદ નિશ્ચયાર્થ Active Voice, Indicative Mood. (કોઈ વ્યાકરણઉપરથી ક્રિયાપદનાં જુદાં જુદાં રૂપો શીખવાં જોઇએ, નીચે આપ્યાં છે તે હોઙ્ક્ત વ્યાકરણમાંથી લીધેલાં છે.)

PRESENT TENSE વર્ત્તમાનકાળ.

૧ *Indefinite* (અનિશ્ચિત રૂપ)	I walk	હું ચાલુંછું.
૧ *Continuous* (ચાલુ રૂપ)	I am walking	હું ચાલુંછું.
૩ *Emphatic* (ભાર રૂપ)	I do walk	હું ચાલુંછુંજ.

PAST TENSE ભૂતકાળ.

૧ *Indefinite,*	I walked	હું ચાલ્યો.
૨ *Continuous,*	I was walking	હું ચાલતો હતો.
૩ *Emphatic,*	I did walk	હું ચાલ્યોજ.

FUTURE TENSE ભવિષ્યકાળ.

૧ *Indefinite,*	I shall walk	હું ચાલીશ.
૨ *Continuous,*	I shall be walking	હું ચાલતો હોઈશ.
૩ *Emphatic,*	નથી થતું.	

૧૧૦) અનિશ્ચિત રૂપ.—દસ્તુર પ્રમાણે છે કે હમેશાં થાયછે એમ બતાવવું તે આ રૂપનું કામ છે, જેમકે The horse eats grass (તેને ઘાસ ખાવાનો દસ્તુર છે—રોજ ખાયછે).

ચાલુ રૂપ.—બોલતીજ વખતે થાયછે તે બતાવવાનું આ રૂપનું કામ છે, જેમકે My horse is eating grass (હાલ ખાયછે—ખાવામાં છે).

ભાર રૂપ.—ભાર દેઈને બોલવું, કે કોઈને મનાવવું હોય તો આ રૂપ કામ આવેછે, જેમકે The horse does eat grass (ખાયછેજ)—બીજાનું મત જૂદું હોય પણ હું કહુંછું કે ઘોડો ઘાસ ખાયછેજ (does eat).

વળી પ્રશ્ન પૂછવાને તથા નકાર કરવાને do વાળું રૂપ વાપરેછે, જેમકે, Did you go to school? I did not go to school.

પ્રશ્નમાં કર્તા સહાયકારક ક્રિયાપદની પછવાડે આવેછે. Did you walk? Must you go? Has the train arrived?

૧૧૧) **સૂચના**—ભૂતકાળે I walked અને I was walking આવેછે. વારૂ, હું ચાલ્યો, અને હું ચાલતો હતો એમાં જે ફેર તેજ ફેર I walked અને I was walking માં છે.

૧૧૨) **અભ્યાસપાઠ ૩૯.**

ફુલ તોડવું to pluck a flower	આવતી કાલે to-morrow
માફ કરવું to forgive, to pardon	તારેત્યાં to your house
વેચાતું લેવું to buy, to purchase	ઠામેઠામ from place to place
લઘુવ્યાકરણ a smaller grammar	ભટકવું to wander
સાટું a bargain	ચિતારો a painter
સાટે instead of, in exchange for	ચિત્ર a picture, a painting
બેઠાંબેઠાં sitting there	(ચિત્ર) કહાડવું to paint, to draw
—ની વાત કરવી to talk about	બતક a duck (a drake નર)
સાટું કરવું to exchange	પાઠ a task, a lesson, an exercise

૧ હું રોજ નિશાળે જાઉંછું. ૨ કયાં જાયછે ભાઈ? (ભાઈને બદલે અંગ્રેજીમાં છોકરાનું નામ લેવું; પ્રેમચંદ લખો ત્યારે). ૩ નિશાળે જાઉંછું. ૪ (શું) પુરૂષોત્તમે ફૂલ તોડ્યું છે? ૫ હા પુરૂષોત્તમે (it) તોડ્યું. ૬ પુરૂષોત્તમ કેમ મારી વાડીમાંથી ફૂલ તોડ્યું? ૭ હું રસ્તાપર (along) ચાલતો હતો

ત્યારે મેં તેને જોયો. ૮ મારી ભૂલ થઈ (I did wrong) ; માફ કરોની, ભાઈસાહેબ. ૯ જૂઓ કેટલાં ઘેટાં ખેતરમાં ચરેછે? ૧૦ હું આવ્યો ત્યારે* (when I—) તમે શું કરતા હતા ? ૧૧ આ લખતી હતી અને હું વાંચતો હતો. ૧૨ તમારૂં વ્યાકરણ હુ વેચાતું રાખીશ (will). ૧૩ મારા ટેલરકૃત લઘુવ્યાકરણ સાટે તમે મને છઠ્ઠી ચોપડી આપશો ? ૧૪ છોકરાં, બેઠાંબેઠાં શી વાત કરોછો? (બોધપાઠ ૫૦ જૂઓ) ૧૫ ચોપડીનું સાટું કરવાની વાત કરીએ છીએ. ૧૬ રોજ એક પાઠ કરૂંછું, પણ કાલે રજા છે (will be) માટે બે લખી લઈશ. ૧૭ ત્યારે કાલે તારેત્યાં હું નહીં આવીશ કેમકે તું પાઠ લખવામાં હઈશ(=લખતો હઈશ) ૧૮ આરબ લોક ઠામેઠામ ભટકેછે. ચિતારો ચિત્ર કહાડેછે. ૧૯ ચિતારો મારી છબી કાઢેછે. ૨૦ બતક પાણીમાં તરેછે. ૨૧ આ બતક શું કરેછે? ૨૨ તળાવમાં તરેછે.

ભૂલ કાઢવી:—

1 I am walking two miles every day. 2 What you do there? 3 I write my English exercise. 4 I write an exercise every day. 5 What you did when I came? 6 I was preparing my paraphrase-lesson; we are always doing paraphrase two days in the week. 7 What do you then? 8 What do you in the evening? 9 How you spend your time after school? 10 You intend to go anywhere in the holidays? 11 I not intend to go anywhere. 12 I am liking to stay in Ahmedabad.

---

* હું આવ્યો ત્યારે, એવા વાક્યનું પૂરૂં રૂપ, જ્યારે હું આવ્યો ત્યારે એવું થાયછે. ગુજરાતીમાં "જ્યારે પડતો મહેલેછે પણ ઇંગ્રેજીમાં ત્યારે (then) પડતો મેલવાનો દસ્તુર છે. માટે ત્યારેનો તરજુમો ઘણી ખરી વેળાએ when થાયછે."

૧૧૩) અભ્યાસપાઠ ૩૭.

ભત્રીજો a nephew	એકઠું થવું to collect
વર્તણુક conduct	રમાડવું to amuse
વિવરણ a paraphrase	—નો વિચાર કરવો to think of
પાઠ લેવો to hear a lesson	પોતાનું ઘર home
ટોળું a crowd	

૧ તમારો ભત્રીજો નિશાળે નથી જતો? ૨ કેમ એવું તું કહેછે? ૩ હું તને કહુંછું (કે) નિશાળે જાયછે. ૪ તેની ખોટી વર્તણુક ઉપર તેના કાકાનું ધ્યાન ગયું (attracted the attention of). ૫ રોજ કેટલી લીટીનું વિવરણ કરોછો? ૬ હું વિવરણ નથી કરતો. ૭ તમે તો કરોછો કેમકે તે દિવસે હું આવ્યો (હતો) ત્યારે હેડ માસ્તર વિવરણનો પાઠ લેતા હતા. ૮ પણ હું હેડ માસ્તરના વર્ગમાં બેસતો નથી, બીજા* વર્ગમાં બેસુંછું. ૯ તમને અમારી નિશાળે આવ્યાને કેટલા દિવસ થયા? ૧૦ એક મહિનો થયો. ૧૧ અહિઆં ટોળું એકઠું થશે (will collect). ૧૨ હમણાથીજ (already) એકઠું થવા લાગ્યું. ૧૩ હું નથી જાણતો. ૧૪ એક મોટો છોકરો બીજાં નાનાંને રમાડે છે. ૧૫ મહેતાજી આવ્યા ત્યારે તમે શું કરતા હતા? † ૧૬ અમે રમતા હતા. ૧૭ બેઠા બેઠા તમે શાનો વિચાર કરોછો? ૧૮ અમે પોતાના ઘરનો વિચાર કરીએછિયે. ૧૯ કેટલા દિવસ ઉપર તમે ઘર મૂક્યું છે? ૨૦ ત્રણ મહિના થવા આવ્યા (અંગ્રેજીમાં, લગભગ almost ત્રણ મહિના છે). સવારે હું વહેલો આવું (if I come) તો તમે ખાટલા પર સુતા હશો.

---

* બીજું—અનુક્રમની વાત હોયતો second; "આ નહીં પણ બીજું" એવો અર્થ હોય તો other.

† આ સવાલમાં મુકરર પ્રસંગની વાત છે તેમાં do રૂપ નહિ પણ ચાલૂરૂપ એટલે વર્તમાન કૃદંતે સાધિત થયલું રૂપ લાગે.

ભૂલ કાઢવીઃ—

1 What you think about? 2 I think about why you came not to school yesterday. 3 Why you came not to school yesterday. 4 I wrote letters to my friends all day yesterday. 5 Why you not wrote to me. 6 You expected not letter from me. 7 But I say I expected letter from you. 8 I think not you are good correspondent.

બોધપાઠ ૩૧.

૧૧૪) ક્રિયાપદ. મૂળભેદ, નિશ્ચયાર્થનાં રૂપ. ભાગ ૨.

THE VERB. ACTIVE VOICE, INDICATIVE MOOD—*continued.*

PRESENT TENSE વર્તમાનકાળ.

૪ *Perfect* (ભૂતવર્તમાન)	I have walked હમણાંજ હું ચાલ્યો છું.
૫ *Per. Continuous* (ચાલૂ ભૂતવર્તમાન)	I have been walking હમણાંજ હું ચાલ્યાં કરતો હતો.
૬ *Prospective* (ભવિષ્યવર્તમાન)	I am to walk હું ચાલવાનો છું.

PAST TENSE ભૂતકાળ.

૪ *Pluperfect* (પૂર્વભૂત) I had walked હું ચાલ્યો હતો, હું ચાલી રહ્યો હતો.
૫ *Plu. per. Continuous* I had been walking (ત્યાર પહેલાં) હું ચાલ્યાં કરતો હતો.
૬ *Past Prospective* I was to walk હું ચાલવાનો હતો.
૭ *Pluper. Pros.*
(પૂર્વભૂતાપેક્ષક) I was to have walked (ત્યાર પેહેલાં હું ચાલી રહેવાનો હતો.

FUTURE TENSE ભવિષ્યકાળ.

૪ *Perfect* (પૂર્વ ભવિષ્ય રૂપ)
I shall have walked ત્યાર પહેલાં હું ચાલી રહીશ.

૧૧૫) અભ્યાસપાઠ ૩૮.

કામ કરવું to work	અધુરૂં unfinished
ગોખવું to prepare	રોજો a tomb
ઢોળાવું to be spilt	બાંધવું to build
તે વાસ્તે for that, hence, therefore	જન્મ a birth, life
	હજી yet

૧ ગામથી હું હમણાંજ ચાલી આવ્યો છું. ૨ ચાર વાગ્યાનું મેં મારૂં કામ પૂરૂં કરયું છે. ૩ આજ તમે શું કરયું? ૪ આખો દિવસ કામ કરતો હતો. ૫ હમણાંજ પૂરૂં કરયું. ૬ આવતી કાલે હું દીનાનાથને ત્યાં જવાનો છું. ૭ તમારા આવ્યા પહેલાં હું મારો પાઠ લખી લઇશ. ૮ આવતી કાલે નિશાળની વખત થયા પહેલાં મારા બધા પાઠ ગોખી રહીશ. ૯ મહેતાજી નિશાળે આવ્યા પહેલાં હું વિવરણનો પાઠ લખી રહેવાનો હતો. ૧૦ પણ શાહીની સીસી પડીગઈ ને બધી શાહી જમીન પર ઢોળાઈગઈ, તેથી (it) અધુરો રહ્યો. ૧૧ કાલે હું શાહ આલમનો રોજો જોવા ગયો હતો. ૧૨ આગળ હું કદી ગયો ન હતો. ૧૩ હું તો હજી નથી ગયો. ૧૪ આજતો કડિયા બાંધવા માંડશે, પણ ઘર બાંધી રહેશે ક્યારે? ૧૫ હું યુરોપ જવાનો છું, એવું ચુનીલાલને કહે (અંગ્રેજીમાં—ચુનીલાલને કહેકે—). ૧૬ હું જવાનો હતો પણ મારો કાકો માંદો પડ્યો. ૧૭ મારા કાકાએ આખો જન્મ વેપારમાં કહાડ્યો છે, પણ આજેતો વેપાર મેલી દીધો છે. ૧૮ છ વાગ્યા પહેલાં હું વાડીમાં અર્ધો કલાક ફરૂંછું. ૧૯ કાલે તમે મારે ત્યાં આવ્યા તે પહેલાં હું વાડીમાં ફરતો હતો.

ભૂલ કાઢવી.—

1 I am ill six weeks. 2 You are always kind to me, Sir, since I have been a boy. 3 I received many a favour from you. 4 Well, Motilal, you just come from school now? 5 Yes, I just came; teacher was keeping

me a long time to-day. 6 After I shall finish my lessons I will go and play. 7 When you came up I was walking a long time. 8 Yes, I remember, you were appearing tired. 9 I was writing two or three letters to-day.

બોધપાઠ ૩૨.

TO WALK ક્રિયાપદનાં રૂપાખ્યાનનું કોષ્ટક.

PARADIGM OF THE VERB TO WALK.

૧૧૬) Walk ક્રિયાપદનાં રૂપાખ્યાનનું કોષ્ટક (PARADIGM OF THE VERB TO WALK).

મૂળભેદ, નિશ્ચયાર્થ (ACTIVE VOICE, INDICATIVE MOOD).

NAMES OF FORMS. રૂપનાં નામ.	PRESENT TENSE. વર્ત્તમાનકાળ.	PAST TENSE. ભૂતકાળ.	FUTURE TENSE. ભવિષ્યકાળ.
૧ { *Indefinite* અનિશ્ચિતરૂપ	I walk હું ચાલુંછું	I walked હું ચાલ્યો	I shall walk હું ચાલીશ
૨ { *Continuous* ચાલુરૂપ	I am walking હું ચાલુંછું	I was walking હું ચાલતો હતો	I shall be walking હું ચાલતો હઇશ
૩ { *Emphatic* ભારરૂપ	I do walk હું ચાલુંછુંજ	I did walk હું ચાલ્યોજ.	....

	Names of Forms. રૂપનાં નામ.	Present Tense. વર્ત્તમાનકાળ.	Past Tense. ભૂતકાળ.	Future Tense. ભવિષ્યકાળ.
૪	*Perfect* સંપૂર્ણ રૂપ	I have walked હમણાજ હું ચાલ્યોછું	I had walked હું ચાલ્યો હતો	I shall have walked (ત્યાર પેહેલાં) હું ચાલ્યો હોઇશ
૫	*Perfect Continuous* સંપૂર્ણ ચાલુરૂપ	I have been walking હું ચાલ્યાં કરતો હતો	I had been walking (ત્યાર પેહેલાં) હું ચાલ્યાં કરતો હતો	....
૬	*Prospective* અપેક્ષકરૂપ	I am to walk હું ચાલવાનો છું	I was to walk હું ચાલવાનો હતો	....
૭	*Pluperfect Prospective* પૂર્વ ભૂતાપેક્ષક રૂપ	....	I was to have walked (ત્યારપેહેલાં) હું ચાલી રહેવાનો હતો	....

૧૧૭) **અભ્યાસપાઠ ૩૯.**

નમુના પ્રમાણે Look ક્રિયાપદનું કોષ્ટક બનાવો.

બોધપાઠ ૩૩.

સહ્યભેદનાં રૂપ.

THE PASSIVE VOICE.

૧૧૮) સહ્યભેદ, નિશ્ચયાર્થ (Passive Voice, Indicative Mood).

વર્ત્તમાનકાળ.

૧ I am taken	હું પકડાઉંછું કે પકડાએલો છું.
૨ I am being taken	હું પકડાઉંછું.
૪ I have been taken	હમણાજ હું પકડાયો છું.
૬ I am to be taken	હું પકડાવાનો છું.

ભૂતકાળ.

૧ I was taken	હું પકડાયો.
૨ I was being taken	હું પકડાવામાં હતો.
૪ I had been taken	(ત્યાર પેહેલાં) હું પકડાયો હતો.
૬ I was to be taken	હું પકડાવાનો હતો.
૭ I was to have been taken	(ત્યાર પેહેલાં) હું પકડાઈ રહેવાનો હતો.

ભવિષ્યકાળ.

૧ I shall be taken	હું પકડાઈશ.
૪ I shall have been taken	(ત્યાર પેહેલાં) હું પકડાએલો હોઈશ.

૧૧૯) સહ્યભેદથીજ પાસિવ વાક્યનો તરજુમો થાય એવું ન જાણવું. ગુજરાતીમાં ક્રિયા સેહેવાને અર્થે સહ્યભેદનો થોડો ઉપયોગ થાયછે પણ અંગ્રેજીમાં પાસિવ વાઇસે ક્રિયાપદ વાપરવાનો ઘણો ચાલ છે, જેમકે, મેહેતાજીનું માન તેના બધા છોકરા રાખેછે, The teacher is es-

teemed by all his pupils. આ મારા લખેલા અક્ષર છે These letters were written by me. નીચા ઝાડને છોડવો કહેછે A low tree is called a bush.

૧૨૦) અભ્યાસપાઠ ૪૦.

ડાકના કાગળની પેટી a letter box	યંત્ર a machine
આવૃત્તિ an edition	ચાલવું to move
મારવું to beat	પાયો a foundation
ઢાંકવું to cover	ખસવું to give way
દુઃખ misery	ઘર આગળ પહોંચવું to reach a house
ઘણુંકરીને for the most part	લાંચ ખાવી to take a bribe
ગળવું to swallow	

પાસિવ વાક્ય વાપરીને તરજુમો કરો.— ૧ આ ડાકના કાગળની પેટીમાં રોજ એક હજાર કાગળ નખાયછે. ૨ મારૂં ઘર બંધાય છે. ૩ હું કેળવણી લઉંછું (I —— educated). ૪ હોપકૃત વ્યાકરણની બીજી આવૃત્તી છપાવવાની છે. ૫ (If) આ રસ્તે જશો (તો) લોક તને મારશે. ૬ વાદળાંએ ચંદ્રમાને ઢાંકી લીધો હતો. ૭ જલદી દોડ, નહિ તો તારી અગાઉ ગોપાળ બધી બરફી ખાઈ જશે (-ગોપાળથી ખવાશે). ૮ સુઈ ગયા પહેલાં હું બધા કાગળ લખી રહીશ (=મારાથી લખાઇ રહેશે). ૯ એવા છોકરાને બધા લોક ચાહેછે. ૧૦ આપણું સુખ કે દુઃખ ઘણુંકરીને આપણા હાથમાં રાખેલું છે. ૧૧ યંત્રને જેમ ચલાવીએ તેમ ચાલેછે. ૧૨ આ ચોપડી હું કદી વાંચીશ નહીં. ૧૩ ઘર બાંધતા હતા ત્યારે પાયા ખસી ગયા. ૧૪ મેં વીસ ફૂલ તોડયાં છે. ૧૫ સાપ ઉંદરને ગળતો હતો. એટલામાં (When—) હું આવી પહોંચ્યો. ૧૬ હું તે ઘેર આગળ પહોંચ્યો નહીં એટલામાં તો સિપાઇ આગ પર પાણી નાખતા હતા. ૧૭ હું જાણતો નહોતો કે અદેખાઈ તારૂં લોહી ચૂસી નાખેછે. ૧૮ આજ અમે નવી દુકાન માંડીશું. ૧૯ હળથી ખેતર ખેડાય છે. તેણે લાંચ ખાધી છે. આ વર્ત્તમાનપત્ર મેં વાંચ્યું છે. ૨૦ છ મહિના થયા આ રોગથી પીડાઉં છું (Present Perfect Form).

૧૨૧) અભ્યાસપાઠ ૪૧.

Active Voice અને Passive Voice.

નિચલાં વાક્યોને પાસિવ વાઇસનાં રૂપ આપો—

1 All persons esteem an honest man. 2 The teacher praises the diligent scholar. 3 We love our parents. 4 I have passed over many errors. 5 His father often blamed him. 6 Her mother has often told him so. 7 They could have learned their lessons. 8 You will see them to-morrow. 9 We inhabit a beautiful country. 10 We love our country. 11 We ought to love our country. 12 The king promoted the captain. 13 Milton wrote Paradise Lost. 14 Who wrote Paradise Regained? 15 England has produced many great poets. 16 The river will have overflowed the fields in two days. 17 I was to have learnt the sixth exercise. 18 The head master has promoted me to the fourth class. 19 The reason is that before the examination I had learnt my lessons well.

૧૨૨) અભ્યાસપાઠ ૪૨.

આ વાક્યો આક્ટિવ વાઇસનાં રૂપમાં આણો—

1 Children are maintained and clothed by their parents. 2 The war has been carried on by them for many months. 3 The good of the ryots is jealously guarded by the sarkár. 4 The mangoes have all been eaten by the boys. 5 The guavas had been stolen by

the children. 6 The girl was to have been beaten by her mother. 7 The boy was to have been whipped by his father for telling a lie. 8 Cotton is imported from India to England. 9 The prisoners could have been released by the Government, but they had not been recommended by the jailor. 10 The house was rented by them for a month. 11 The ship would have been carried by the wind to sea, had the anchor not been dropped. 12 The lesson must be learnt by you. 13 The lesson will have been written by me before it will be asked for by the teacher.

બોધપાઠ ૩૪.

સહ્યભેદ તથા શક્યભેદ.

THE PASSIVE VOICE AND THE POTENTIAL MOOD.

૧૨૩) અંગ્રેજીમાં સકર્મક (transitive) ક્રિયાપદનોજ સહ્યભેદ થાય. પણ ગૂજરાતીમાં હરકોઈ જાતના ક્રિયાપદનો સહ્યભેદ બને છે, જેમકે, જવાયછે, અવાશે, થવાતું નથી. પણ એવું જાણવું જોઈએ કે ક્રિયાપદનો મૂળભેદ જો સકર્મક ન હોય તો તેના સહ્યભેદનાં રૂપનો અર્થ ક્રિયા સહેવાનો નહિ પણ ક્રિયા થઈ શકવાનો થાયછે. તે ઉપર નજર રાખીને કેટલાક વૈયાકરણોએ આ ભેદનું નામ શક્યભેદ ઠરાવી રાખ્યું છે

૧૨૪) ઉદાહરણ—

મારાથી આ રસ્તે જવાતું નથી=હું આ રસ્તે જઇશકતો નથી.	I cannot go by this road.
તારાથી બારણે પેસાશે=તું બારણે પેશી શકશે.	Thou wilt be able to enter in by the door.
મારાથી કામ કરાતું નહોતું=હું કામ કરી શકતો નહોતો.	I was not able to work.

૧૨૫) શકવું can, to be able. Can નાં બેજ રૂપ થાયછે can અને could. તેનાં રૂપ ખુટેછે ત્યાં be able વાપરવું.

૧૨૬) અભ્યાસપાઠ ૪૩.

દાઢ a molar tooth	આણવું to bring
અનાજ grain	પૂરૂં completely
ચાવવું to chew	ગોળ treacle
છાનું રહેવું to be silent, to sit still	ટોપરૂં a cocoanut kernel
વેઠવું to endure	કરડું strong
કેરી a mango	સામું જોવું to look at
મારાથી જેટલું થાય all I can	એક the same
મારાથી જેમ થાય in any way, in every way I can	સગો ભાઈ a brother
	સગી બેન a sister

૧ દાઢો વડે અનાજ ચવાય છે. ૨ આ રોટલો મારાથી ચવાતો
નથી. ૩ કાન વડે આપણાથી સંભળાય છે. ૪ તે છોકરાથી છાનું રહે-
વાતું નથી. ૫ આપણો દેશ ગુજરાત કહેવાય છે અને આપણે ગુજરાતી
કહેવાઈએ છિયે. ૬ તમે લખોછો તેમ મારાથી લખાય નહિં તો. ૭
તમારાથી લખાયછે તેમ મારાથી નથી લખાતું. ૮ તમે લખ્યું તેમ ૫
મારાથી ન લખાત. ૯ કેરીઓ બજારમાં વેચાયછે. ૧૦ આ દુઃખ
મારાથી વેઠાતું નથી. ૧૧ તમારાથી તેમને જેમ મદદ કરાય તેમ કરવી.
૧૨ જેટલી સંભાળ તમારાથી લેવાય તેટલી લેવી. ૧૩ આસ્ત્રેલિયાથી
મુંબાઈ ઘોડા આણેછે. ૧૪ ઘોડા આણ્યા છે. ૧૫ ગોળ, શેરડી ને
ટોપરાં વતી કંઈ ઘર બંધાય નહિ. ૧૬ સૂરજનું અજવાળું એવું કરડું છે ૧૦
કે તેના સામું જોવાતું નથી. ૧૭ નાનું બાળક રડતું કેમ મેલાય? ૧૮
એક માબાપનાં છોકરાં તે સગાભાઈબેન કહેવાય.

૧૨૭) અભ્યાસપાઠ ૪૪.

નીચલાં વાક્યમાં જે મૂળભેદ (active voice) નાં ક્રિયાપદ છે તેમના વાક્યના અર્થમાં ફેર કર્યાવગર સહ્યભેદ (passive voice) કરો, જેમકે, John loved Robert ; Robert was loved by John.

1 He struck me. 2 His horse threw him. 3 He called me. 4 I rang the bell. 5 She praised our work. 6 The warm rays of the sun melt the snow. 7 He takes portraits very correctly. 8 She reproved us for being so late. 9 I recognised him in the distance. 10 Britannia rules the waves. 11 I saw him on the battle eve. 12 Sir Christopher Wren built St. Paul's. 13 Who gives us all we have? 14 The dawn awoke us. 15 Dr. Livingstone has explored a large part of Africa.

૧૨૮) નીચેનાં વાક્યમાંનાં સહ્યભેદ ક્રિયાપદને સહ્યભેદનાં રૂપ આપો.

1 The bread was baked by her. 2 She is not envied by us. 3 Some songs were being sung by us. 4 We were seen by him. 5 They were delayed by the flood in the river. 6 Some seeds were sown by our gardener. 7 William the Second was killed by Walter Tyrrel. 8 We were gladdened by the sight. 9 The man was bitten by a snake. 10 He is admired by them. 11 She was beloved by all who knew her. 12 The ship was tossed about by the waves. 13 He is beloved by all. 14 The English were conquered by the Normans. 15 The ship was borne along by the billows. 16 Taxes are imposed by all governments. 17 Peace was concluded.

બોધપાઠ ૩૫.

SHALL તથા, WILL વિષે.

૧૨૯) અંગ્રેજીમાં ભવિષ્યકાળનાં બે રૂપ થાયછે. એક રૂપમાં ભવિષ્યજ દર્શાવેલું હોયછે અને બીજા રૂપમાં ભવિષ્ય સાથે બોલનારની ઇચ્છા જણાવેલી હોયછે. માટે બીજું રૂપ હુકમ વચન અને ધમકી આપવાનાં કામમાં આવેછે.

ભવિષ્યકાળનાં રૂપ.

I shall Thou wilt He will	go	We shall You will They will	go

બોલનારની ઇચ્છા જણાવવાનાં ભવિષ્યકાળ રૂપ.

I will Thou shalt He shall	go	We will You shall They shall	go

૧૩૦) I will go for a walk when I shall have learnt my lessons. આ વાક્યમાં બંને રૂપ આવેલાં છે. તેનો અર્થ એવો છે કે પાઠ શીખ્યા પછી ફરવા જવાની મારી મરજી છે.

૧૩૧) વારે વારે થતી અથવા કરાતી ક્રિયા બતાવવી હોય ત્યારે will નો ભૂતકાળ would વપરાયછે. (See Howard, Part I. 424.) આવે પ્રસંગે would નો અર્થ used to ની બરોબર છે. જેમકે ત્યાર પછી કુતરી અને સસલી વચ્ચે એવાં બેનપણાં થયાં કે રોજ બેઉ એક એક જોડે લાડે ને રમે At length such friendship sprang up between the bitch and the hare, that they would daily play together and caress each other.

૧૩૨) અભ્યાસપાઠ ૪૫.

ખુશી pleased
ફાટવું to split
ગાળ દેવી to use abusive language
મારે—પડેછે I am obliged to
જમવું to eat, to dine
સમજાવવું to reason with
ટેવ a habit
લાગ ફાવવો to get an opportunity
બીકણ a coward
બાઝી પડવું to cling to
કુરકુરિયું a puppy
આજથી from to-day, henceforth
ખૂબ ભણવું to study hard
એકવર્ષની ઉમરનું one year old
વખતસર in time, early
હે! what!

૧ તમને જોઇને (to see you) અમે બહુ ખુશી થઇશું. ૨ કાલે સૂરજ પાંચ વાગે ઉગશે. ૩ તું ચોરી કરતો ના, એવો (such is—) પરમેશ્વરનો હુકમ છે. ૪ હે, તું કહેછે (કે) નહિ જાઉં (અંગ્રેજીમાં બીજો પુરૂષ અને બહુવચન આવે) પણ હું કહુંછું (કે) તારે જવુંજ પડશે (obliged, compelled એ શબ્દો વાપર્યા વગર તરજુમો કરવો). ૫ તમે કહોછો કે આટલું બધું ભણું (If I learn—) તો મારૂં માથું ફાટી જાય અને હું મરી જાઉં. ૬ ગાળ દેશો તો મારે તમને શિક્ષા કરવી પડશે. ૭ ટીચર સાહેબ, આજથી હું ખૂબ ભણીશ. ૮ તમારો ઘોડો હું વેચાતો લઇશ. ૯ તે કહેછે કે તમારો ઘોડો નહિ વેચાશે પણ હું કહુંછું કે તે વેચાયાવિના નહી રહે (use the Future Tense). ૧૦ ૧૫મી જુને હું આઠ વર્ષની ઉમરનો થઇશ. ૧૧ જો તમે અમને મદદ નહિ કરશો તો આ પાઠ વખતસર અમે તૈયાર કરી શકીશું નહીં. ૧૨ હું આવું ત્યાંસુધી (till I come) તમે ઉભા રહેશો (wait)? તમારા જેવો છોકરો હું ફરી જોઇશ નહીં, અને મારા જેવા તમે નહિ જોશો. ૧૩ એક મોતી કરીને છોકરો હશે (હતો) તે નહાતાં રોય, નિશાળે જતાં રોય, જમતાં રોય, કંઈ જરા થાય (if the least thing occurred) કે રોય. ૧૪ એની મા ઘણુંએ સમજાવે પણ રોવાની ટેવ મેલે નહીં. ૧૫ કાળીઆ

જેને દેખે તેને ભસે ને કરડવા જાય ને લાગ ફાવેતો કરડીએ ખાય. ૧૬
એક છોકરો ઘણો બીકણ હતો બોલાવેતો (when spoken to) બોલે
પણ નહીં. ૧૭ કોઈના સામુંએ જૂએ નહીં. ૧૮ ઉંદર કે ચકલી ૨૦
દેખેતો બીએ. ૧૯ ગાયકે બકરી દેખેતો મારે બાઝી પડે. ૨૦ કુરકુ-
રિયાં દેખેતો નાસી જાય. ૨૨

ભૂલ કાઢવી:—

1 I fear I will die of this disease and you shall be left without a protector. 2 If I study too much at night my eyes shall become ill and I will become ill myself. 3 Would we be blamed if we did it? 4 If you tell the truth you shall be blamed, but I shall entreat for you, and shall get you pardoned. 5 Shall you take this letter to the post office, please, and I shall wait here until you shall return. 6 I am very ill, but I hope I will be better to-morrow; I will come to school in that case.

બોધપાઠ ૩૬.

The Subjunctive Mood.

સંશયાર્થનાં રૂપ.

133) સબ્જંક્ટિવમાં ત્રણે પુરૂષનાં રૂપ સરખાંજ થાય છે. I walk, thou walk, he walk; We walk, you walk, they walk; I be, we be, thou be, you be.

134) ઇંડિકાટિવનાં રૂપમાં અને સબ્જંક્ટિવનાં રૂપમાં થોડોજ ફેર છે.

INDICATIVE MOOD.		SUBJUNCTIVE MOOD.
Present	I am walking	I be walking
Past	I walked	I walked I should walk
Future	I shall walk He will walk	I should walk He would walk

ઇંડિકાટિવમાં	સબ્જંક્ટિવમાં
Am, art, is, are	Be
Walked	Walk અથવા should walk
Shall	Should
Will	Would

ઇંડીકાટિવમુડના પહેલા પુરૂષનું રૂપ જાથુ રાખ્યા ઉપરાંત એટલોજ ફેર કરવો પડેછે.

૧૩૫) વળી જાણવું જોઇએ કે સબ્જંક્ટિવમુડનો અર્થ (સંશય અથવા સરત) જણાવવા સારૂ May (ભૂત might) અને Can (ભૂત could) ની સહાય લીધામાં આવેછે.

૧૩૬) સંશયાર્થી વાક્ય કે સંશયસૂચક શબ્દયોગી અવ્યય સાથે સબ્જંક્ટિવમુડ ઘણું કરીને સંબંધ રાખેછે. That, lest (રખે), if, if not, except, unless, although ઇત્યાદિ સંશયસૂચક વાક્યયોગી છે. પણ અવ્યય વગેરે સબ્જંક્ટિમુડ આવેછે ; ત્યારે તો ક્રિયાપદ પાછળ કર્તા જોઇએ, જેમકે આજ જગજીવન નિશાળે આવ્યો હોત તો તેને ઇનામ મળત Had Jugjivan come to school to-day he would have got a prize.

૧૩૭) સંશયાર્થ 'હશે' = may be અથવા may have

તે આવતો હશે, he may be coming

તે આવ્યો હશે, he may have come

૧૩૮) વાત કહેવાનાં, હુકમ કરવાનાં તથા પ્રશ્ન પૂછવાનાં વગેરે ક્રિયાપદ સાથે ઇંપેરાટિવ કે સબ્જંક્ટિવમુડ નહિ પણ ઇનફિનિટિવમુડ વાપરતા શીખવું જોઇએ, જેમકે, છોકરો કૂંચી લાવે એવું તેને કહેવાનું મેં તેને કહ્યું હતું (I told him that he should tell the boy that he should bring the key એમ નહિ પણ) I told him *to tell* the boy *to bring* the key.

૧૩૯) અભ્યાસપાઠ ૪૬.

- મામો an uncle
- જી one's mother
- ગુંદર gum
- લેતા આવવું to bring
- લેખણ a pen
- આપી આવવું to go and give
- બોર a bore
- પડતું મૂકવું to let go
- નિશાળે છૂટી થવી to get leave from school
- પાંસરૂં straight
- નકામું ગણવું to despise, to regard as useless
- માશી an aunt
- નજરમાં આવવું to like (સકર્મક)

૧ જો હું લખું. ૨ જો તું લખે. ૩ જો તમે લખો. ૪ રખે તેઓ પડે. ૫ તેઓ નહીં ભણે તો (નહિતો = unless). ૬ તું લખત. ૭ તેને મળત. ૮ તને મળત. ૯ હું ચાલત. ૧૦ તું ચાલત. ૧૧ તું પાઠ ભણ્યો હોત. ૧૨ તે પાઠ શીખ્યો હોત. ૧૩ એવું મેં કહ્યું હોય. ૧૪ એવું તેણે કહ્યું હોય. ૧૫ આપણે જાણત. ૧૬ આપણે જાણ્યું હોત. ૧૭ આ ઘોડો મેં રાખ્યો હોત. ૧૮ તેણે ખેતર ખેડ્યું હશે. ૧૯ તે નિશાળે ગયો હશે. ૨૦ વરસાદ વરસતો ન હોય. ૨૧ વરસાદ વરસતો હશે. ૨૨ હું ગયો હોત. ૨૩ તે તમને કહેત. ૨૪ મામા, જીને કહોકે ગુંદર લેતી આવે. ૨૫ છોકરાની માએ કહ્યુંકે આ લેખણ જેની હોય તેને (the person who owned it) આપી આવ. ૨૬ તેણે તે (the) છોકરાને કહ્યું કે અધાં બોર પડતાં મૂક. ૨૭ રાજાએ હુકમ કીધો કે જાઓ સિપાઈ આ જૂઠા ચકલાને કુવામાં નાંખી દો. ૨૮ મારા બાપે કહ્યું કે

નિશાળે છૂટી થાય ત્યારે મારે પાંસરા ઘેર જવું. ૨૯ મહેતાજીએ બાપને કહ્યું કે છોકરાને કહો (to order) કે પાઠ કરીને રોજ નિશાળે આવે. ૩૦ જેનો
૧૫ માલ ગયો હોય (every one who had lost &c.) તે આજે ફિલ્લે જાય એવો સરકારે હુકમ કીધો. ૩૧ હું તમને કહુંછું (advise) કે દશ મિનિટ કે પાંચ મિનિટ કદી નકામી ગણશો નહિ. ૩૨ માશીએ બાપાલાલને કહ્યું કે તું પ્રાણજીવનની જોડે રમ. ૩૩ મુકામ આગળ પહોંચતાંજ (just as I had reached the place) કોઇએ મને કહ્યું કે મારી નજરમાં
૨૦ આવે તે તંબુમાં મારે પેસવું. ૩૪ મોટા ભાઇએ પ્રાણજીવનને કહ્યું કે
૨૧ તને શી વાતમાં (what it was) સમજ ન પડી તે કહે.

નીચલાં ક્રિયાપદમાં બીજો ફેર કર્યાં વગર તેમને સબ્જંક્ટિવમુડનાં રૂપ આપો—

1 I talk. 2 I am going. 3 Thou walkest. 4 He joins his hands. 5 It is. 6 It will be. 7 It is too long. 8 It is growing too late. 9 Thou art the boy. 10 She had written. 11 Thou hadst spoken. 12 He has been working hard. 13 I spoke. 14 You sang a song. 15 They waited half an hour. 16 I was. 17 Thou wast. 18 You were. 19 They were. 20 He was to go. 21 Thou wast to blame. 22 He has injured himself. 23 I shall walk. 24 He shall say so. 25 He will be out.

બોધપાઠ ૩૭.

કાળાન્વય.

The Sequence of the Tenses.

૧૪૦) If (જો) સંશયસૂચક વાક્યયોગી કહેવાયછે અને સંશય કે સરતવાળાં વાક્ય પૂર્વે ઘણું કરીને આવેછે, પણ કોઈ વખતે if વગર સરત જણાયછે; જેમકે Had he come I should have asked him.

૧૪૧) સરતવાળાં વાક્યનાં પૂર્વપક્ષ ને ઉત્તરપક્ષ એવાં બે પક્ષ થાયછે, તે બે પક્ષ ક્રિયાપદના કાળના અન્વય લાવવાનો નિયમ છે, તે નિયમ પ્રમાણે રૂપ આણવું જોઈએ.

૧૪૨) **નિયમઃ—**

પૂર્વપક્ષમાં	વર્તમાનકાળ	હોયતો	વર્તમાનકાળ અથવા ભવિષ્યકાળ	ઉત્તરપક્ષમાં હોવું.
	ભૂતકાળ	હોયતો	should, would	
	સહાયકારક had	હોયતો	should have, would have	
	ભવિષ્યકાળ	હોયતો	ભવિષ્યકાળ	

૧૪૩) **ઉદાહરણ**—If the patient be asleep he is better. If it rains thus for many hours there will be a flood in the river. Could the captain have avoided it, he would not have thrown the cargo overboard. Had he asked me I should have told him. If you will invite us we shall be happy to come.

૧૪૪) Should = ought to જોઈએ, એ should રૂપે ભૂતકાળ છે પણ જ્યારે ફરજ બતાવે છે ત્યારે તે વર્તમાનકાળ છે એવું સમજવું. જુઓ.—Howard, Part I. 420.

૧૪૫) **અભ્યાસપાઠ ૪૭.**

૧ જો પાંદડાં તોડો તો ઝાડ બગડે. ૨ જો તમારો પાઠ તૈયાર કરો તો તે સારી પેઠે આવડે. ૩ સિપાઈઓ બરોબર લડત (had fought well), તો અમે જય પામત. ૪ ઘોડા સારા હોત તો તેઓ વહેલા પહોંચત. ૫ ગાડી મજબૂત હોય તો તે ન તૂટે. ૬ બીજું એક વર્ષ શીખ્યો હોત તો હું પરીક્ષામાં ઉતરત. ૭ હવે શીખશો તો પાસ થશો. ૮ વરસાદ ન પડે તો પ અનાજ ન પાકે. ૯ વહેલા શીખવા માંડ્યું હોત તો હાલ અંગ્રેજીમાં

તમે સારીપેઠે પ્રવિણ હોત. ૧૦ આપણે સંભાળીને રમવું (should) એવી રીતે જે આપણી રમતથી કોઈને કશાએ બગાડ ન થાય. ૧૧ જો તમારી ઇચ્છા હોય તો હું તમારી સાથે ફરૂં (take a walk with you). ૧૨ કીડી હાથીને મારે (મારી શકે) તો તે વાઘને પણ મારે. ૧૩ મેં તેને શિક્ષા એ માટે કરી કે (in order that) તે સુધરે. ૧૪ રાત્રે ચંદ્ર ઉગશે તો અજવાળું થશે. ૧૫ જો આપણો કાકો મરશે તો બહુ દુઃખી થઇશું. ૧૬ જો તે મને શીખવત તો હું શીખત. ૧૭ જો તમે પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી હોત તો તે તમારૂં સાંભળત. ૧૮ જો તમે તેની પાસે માગ્યું હોત તો તે તમને પાણી આપત. ૧૯ ચોપડી પૂરી વાંચી હોત તો તમે બધી વાત જાણત.

બોધપાઠ ૩૮.

૧૪૬) ક્રિયાપદનાં આજ્ઞાર્થ રૂપ.

THE IMPERATIVE MOOD.

એકવચન.	અનેકવચન.
	આપણે ચાલીએ let us walk
તું ચાલ { walk, walk thou / do thou walk }	તમે ચાલો { walk, walk you / do you walk }
તે ચાલે let him walk	તેઓ ચાલે let them walk

Do walk, આગ્રહ કરીને બોલે છે ત્યારે આ રૂપ વાપરે છે. ચાલની એના જેવો અર્થ થાય છે.

Do thou (you) walk આમાં સર્વનામ ઉપર અર્થનો વિશેષ ભાર જણાય છે. તુંજ ચાલ, તમેજ ચાલો.

૧૪૭) **નમુના**—હાથ મોં સાફ કરીને નિશાળે આવો, Wash your hands and face and then come to school. **અથવા** Wash your hands and face before you come to school.

ચોપડી બોપડી ઠેકાણે મૂકી રમવા જાઓ Put all your books in their places before you go to play.

૧૪૮) અભ્યાસપાઠ ૪૮.

૧ છાના રહો. ૨ છાનું રહે. ૩ લખો. ૪ તુંજ લખ. ૫ બોલની. ૬ તમેજ બોલો. ૭ ચોપડીઓ બંધ કરો. ૮ તે બંધ કરોની. ૯ તમારા પગ ઉપાડો. ૧૦ તમે તમારા પગ ઉપાડો. ૧૧ જલદી પાછા આવો. ૧૨ દરવાજા બંધ કરતા જાઓ (as you got out વગેરે). ૧૩ પાઠ શીખીને રમવા જાઓ. ૧૪ પાઠ બોલીને લખવા બેસો. ૧૫ હમણા ૫
બેસો, પછી જવાબ દઇશ. ૧૬ બધું ખાઇને મને કહેછે કે થોડું લોની. ૧૭ જાઓ, જાઓ, તમારૂં કામ નથી (I do not want you). ૧૮ આ કાગળ ટપાલમાં નાંખી આવો (અંગ્રેજીમાં જાઓ અને નાંખો). ૧૯ આ તેને આપી આવો (અંગ્રેજીમાં જાઓ અને આપો). ૨૦ સવારે
ઉઠીને પરમેશ્વરનું ભજન કરો. ૨૧ રોજ પરમેશ્વરની ભક્તિ કરીને સૂઓ. ૧૦
૨૨ એક પાઠ પૂરો કર્યાપછી બીજો માંડો. ૧૧

બોધપાઠ ૩૯.

પ્રેરકભેદ.

THE CAUSATIVE FORM.

૧૪૯) અંગ્રેજીમાં થોડાંજ ક્રિયાપદનો પ્રેરકભેદ થાયછે.* તેનો અર્થ cause, made, get, have, tell વગેરે બીજાં ક્રિયાપદ વાપરી દેખાડાયછે, જેમકે, હું ઘર બંધાવવાનો છું I am going to get a house

* જેમકે fall પડવું	fell પાડવું
lie પડી રહેવું	lay મૂકવું, પડી રહે એવું કરવું
sit બેસવું	set બેસાડવું
drink પીવું	drench પલાળવું
see દેખવું	show દેખાડવું
suck ધાવવું	suckle ધવડાવવું

built. ફકીરચંદ પાસે રામદાસને એક રૂપિયો અપાવો Tell Fakirchund to give Ramdass a rupee. અથવા Make F. give R. a rupee.

૧૫૦) પ્રેરકભેદનો અર્થ વળી જૂદા ક્રિયાપદથી વખતે જણાવવામાં આવેછે, જેમકે ખાવું to eat ખવાડવું to feed. વળી કેટલાંક એવાં ક્રિયાપદ હોયછે કે ત્રણે અર્થે એટલે અકર્મક મૂળભેદને, કર્મકભેદને તથા પ્રેરકભેદને અર્થે વપરાય, જેમકે melt, boil, heat. સીસું આગમાં ગળેછે The lead melts in the fire. આગ સીસું ગાળેછે The fire melts the lead. આગમાં હું સીસું ગળાવું છું I melt the lead in the fire. The fire causes the lead to melt. I cause the lead to melt in the fire એમ પણ બોલાય.

૧૫૧) અભ્યાસપાઠ ૪૯.

બનવું to become, to be made, to take place
બનાવવું to make
બનાવાવવું to get made
પાડવું to throw down, to fell (trees)
મને લખતાં આવડેછે I know how to write
હાંકનાર a driver
ઉપડાવવું to help to lift
મહેનત આપવી to give trouble
વાઢનાર a cutter, a feller
ધણી an owner, a master
કહેવડાવવું to send word
સુવાડવું to put to bed
અંકાવવું to get ruled
દુઃખ ભોગવાવવું to give pain to, to cause to suffer

૧ તમે મને પૈસા આપશો તો તમારે વાસ્તે હું એક પેટી કરાવીશ. ૨ મારા બાપપાસે મને પૈસા અપાવો એટલે તમારી પાસે હું પેટી બનાવાવીશ. ૩ પોતે ખાઇને પોતાના નાના ભાઇને ખવાડે છે. ૪ તમે મને ન પાડત તો હું ન પડત. ૫ મને રાંધતાં નથી આવડતું તેથી મારે બીજા પાસે રંધાવવું પડે છે. ૬ બીજાને પૈસા આપીને રંધાવવું પડેછે. ૭ જો તમે

બળદ હાંકશો તો મારી સાથે ગાડીમાં બેસાડીશ. ૮ તમારી મહેરબાની (I thank you), પણ તમારા બળદો હાંકનારને બહુ મહેનત આપેછે. ૯ ઝાડ પડેછે. વાઢનાર ઝાડને કાપેછે. ૧૦ અને ઝાડનો ધણી વાઢનાર પાસે ઝાડને પડાવે છે. ૧૧ મારો કાકો તમારો ઘોડો નહીં રાખે તો હું કહીને તેની પાસે રખાવીશ. ૧૨ ટીચર સાહેબ તમને એવું કહેવડાવેછે કે કાલે રજા છે માટે તમારે આવવું નહીં. ૧૩ મારા મોટા (elder) ભાઇએ તમને કહેવાડ્યું છે (told me to tell you) કે તમારે સારૂ નવી ચોપડી લીધી છે. ૧૪ તમારી પાસે મારે એક ચોપડી લેવડાવવી છે (I want you to—). ૧૫ આ પેટી ઉપડાવો. ૧૬ હું બહુ બીધો કેમકે તમે મને બીવડાવ્યો. ૧૭ તમારા સૂવા પહેલાં આ છોકરાને સૂવાડો. ૧૮ તમે મારૂં અપમાન કરોછો અને વળી કરાવો છો. ૧૯ કોઈ પાસે કાગળ અંકાવીને લખો. ૨૦ તે ગાળ દેછે, હું ગાળ ખાઉંછું અને તમે ગાળ દેવડાવો છો.

બોધપાઠ ૪૦.

ક્રિયાપદનું સામાન્ય રૂપ.

THE INFINITIVE MOOD.

૧૫૨) અંગ્રેજીમાં સામાન્યરૂપ કૃદંત to go, to walk એવી રીતે to પૂર્વે લગાડીને બોલેછે. પણ કેટલાંક એવાં ક્રિયાપદ છે કે તેમની સાથે ઇન્ફિનિટિવમુડ બીજાં ક્રિયાપદનો સંબંધ હોય તો તે ઇન્ફિનિટિવ-મુડનો to પડતું મેલાયછે. આ ક્રિયાપદ બધાં નીચે લખેલાં છે :—

Can, do, have, may, must, shall, will એઓ સહાયકારક* છે. Behold, bid, dare, feel, have (પ્રેરકભેદને અર્થે), hear, help, know, let, make, need, observe, see, smell.

---

* એકજ સહાયકારક રહી ગયું—ought. Ought એ to માગેછે, જેમકે You ought always to speak the truth.

૧૫૩) To be નો to behold, bid, dare વગેરે પછવાડે પડતો મેલાતો નથી.

૧૫૪) ઉદાહરણ—I can hear you speak. I knew him to give his bread to a hungry child. I know him to be a good boy. I feel it slip out of my hand હાથમાંથી સરીજતું મને જણાયછે. I felt it to be a great trial તે મને મોટી આફત જણાઈ છે.

૧૫૫) **અભ્યાસપાઠ ૫૦.**

હુકમ કરવો to order
વરસાદની ગર્જના thunder
મને જરૂર નથી I need not
તેડી અણાવવું to make come, to cause to come
છાતી ચલાવવી to dare

ન માનવું to disobey
રોકવું to prevent, to detain
(ચાલથી) ચાલવું to conduct oneself
છાતી ચલાવવી to make bold
મોંઢામોંઢ face to face, to his face

૧ મેં તમને આવવાનું કહ્યું (I told). ૨ મેં તમને જવાનું કહ્યું (I bade). ૩ રોજ એક પાઠ લખી શકો છો? ૪ મેં તેને લખતો જોયો છે. ૫ હમણાંજ હું લખવા મંડ્યો. ૬ મેં એને કહેતાં સાંભળ્યું કે તે જવાનો હતો. ૭ હું નિશાળે જતો હતો ત્યારે રોજ એક પાઠ લખવાનો મારો ધારો હતો (When I—I was accustomed—). ૮ બધા છોકરાને બેસાડો. ૯ મારૂં શરીર ગરમ થતું મને જણાયછે.* ૧૦ મારો પગ ગરમ જણાયછે. ૧૧ મેં ચાકરને તે કરવાનું કહ્યું હતું. ૧૨ એને કરવાનો હુકમ કરયો. ૧૩ વરસાદની ગર્જના થતી અમે સાંભળી. ૧૪ હાલ તો તે સારી રીતે ચાલતો જણાયછે (He seems).

* જણાવું—શરીરની વાત હોય તો to feel વાપરે છે. I feel a burning sensation in my finger મારી આંગળીમાં બળતાં નાખતાં જણાયછે. I feel my hands cold મારા હાથ ટાઢા જણાય છે.

૧૫ તમારે સારૂ મારાથી બન્યું એટલું (all I could) મેં કર્યું છે એ ૧૦
કહેવાની જરૂર નથી (I need not—). ૧૬ હું એને સારો છોકરો
જાણું છું. ૧૭ તે સારો છોકરો છે એ હું જાણું છું. ૧૮ તમારી મરજી
હોય તો મારા ભાઈને કાલે હું તેડી અણાવીશ (cause વાપરો). ૧૯ મને
સલાહ સંપમાં જવા દો (let ને બદલે suffer વાપરો). ૨૦ મારા મોંઢા-
સામું જોવાની (look in the face) તારી છાતી ચાલતી નથી. ૨૧ ૧૫
તને મોંઢામોંઢ કહેવાને હું છાતી ચલાવું છું. ૨૨ મને અહિયાં ઘણા
દિવસ રહેવું ન પરવડે (I dare not—). ૨૩ કાલે મહેતાજીનો હુકમ
ન માન્યો માટેજ આજ તમારાથી નિશાળે ન અવાયું (you durst
not—). ૨૪ નાનાં છોકરાંને મારી પાસે આવવા દો તેમને રોકો મા.
૨૫ હું એના ઘરમાં બે માસ રહ્યો પણ પરમેશ્વરની ભક્તિ કરતો ૨૦
મેં એને કદી જોયો નહીં. ૨૧

બોધપાઠ ૪૧.

સામાન્યરૂપનો તરજૂમો.

I WISH TO, I AM TO, અને I HAVE TO.

૧૫૬) I wish to, I am to, અને I have to એ ક્રિયાપદ વાપરતાં વિદ્યાર્થીઓ ઘણી વખતે ભૂલ ખાયછે. એનું કારણ એવું માલમ પડછે કે ગૂજરાતીમાં ત્રણે અર્થ એકજ રૂપે જણાવાયછે. જેમકે, કાલથી મારે ચોથા ધોરણમાં બેસવું છે, એ વાક્યના ત્રણ અર્થ થાયછે,—(૧) કાલથી ચોથા ધોરણમાં બેસવાની મારી મરજી છે I wish to sit in the fourth standard from to-morrow. (૨) હું બેસું એવી ગોઠવણ થઈ છે I am to sit, etc. (૩) મારે બેસવું પડશે I have to sit, etc. માટે વિદ્યાર્થીઓએ જ્યાં જે અર્થ લાગુ પડતો હોય ત્યાં તે પ્રમાણે તરજૂમો કરવો.

I wish to, I want to= હું ચાહું છું, હું માગુંછું, મારી ઇચ્છા છે.

I am to sit, I was to sit, I was to have sat (the prospective forms) આ રૂપો ઠરાવ, ગોઠવણ કે આશા જણાવેછે, જેમકે, સાડાચાર વાગે નિશાળથી આવતાં તે મારે ત્યાં આવવાનો હતો He was to call on me in coming from school at half-past four o'clock.

I have to sit, I had to sit, એ ફરજ બતાવેછે જેમકે,= હજી તો મારે ચોખાના દાણા દરમાં લઈ જવાના (કે લઈ જવા) છે. I have still to carry grains of rice into my hole.

☞ સામાન્ય રૂપને મળતે અર્થે ભવિષ્ય કૃદંત ઘણીખરી વાર વપરાયછે, જેમકે, મારે જવું છે, હું જવાનો છું; મારે પાઠ શીખવો છે, મારે પાઠ શીખવાનો છે.

૧૫૭) **અભ્યાસપાઠ ૫૨.**

જવાની રજા leave to go
રોવું to cry
જરૂરનું urgent
કામ a business
પાટલી a form
ઠરાવવું to award, to appoint
નિશાળે ભણવું to be a boy at school
મોટી સવારે early in the morning
પાઠ શીખવો to prepare, a lesson
બેઠાં પહેલાં before beginning
મથાળે at the top
મોઢેચઢાવવું to learn by heart, to commit to memory
પરમદહાડે (ગઈ) the day before yesterday
માલ લેવો to purchase things
કોઈ દહાડાનો વાયદો કરવો to promise (to pay, to come, etc.) on a certain day
ઈંટ પાડવી to make bricks
તજવું to lay aside
મોડું કરવું to come late
સૌની નીચે at the foot of the class
મળવા જવું to go to meet

૧ બાપે માતીને મળે જવાની રજા આપી ત્યારે તેનો નાનો ભાઈ રોવા તથા કહેવા લાગ્યો કે મારે પણ જવું છે. ૨ પણ બાપે તેને કહ્યું કે મેં તારી માને પૂછ્યું છે ને તારે જવું નથી. ૩ જરૂરના કામસર મારે આવતી કાલે કાઠિયાવાડ જવું છે. ૪ શિક્ષકની ખુશી હોય ત્યાંસુધી (during the teacher's pleasure) તારે પાટલી ઉપર ઉભા રહેવું છે એવી તને હેડ માસ્તર સાહેબે શિક્ષા ઠરાવી છે. ૫ હું જ્યારે નિશાળે ભણતો હતો ત્યારે મોટી સવારે ઉઠીને મારે બધા પાઠ શીખવાને અભ્યાસપાઠ લખવા પડતા હતા. ૬ શિક્ષક કહેછે કે અભ્યાસપાઠ લખવા બેઠા પહેલાં પાઠને મથાળે જેટલા (all the) શબ્દ અંગ્રેજી અર્થ સુદ્ધાં લખેલા (=આપેલા) છે તે આપણે મોઢે ચઢાવવા છે. ૭ શેઠે ગંગુને કહ્યું કે દુલભદાસ પાસેથી પરમદહાડે આપણે માલ લીધો તેના રૂપિયા(=કિંમત) આજે આપવા છે કેમકે તેને આજનો વાયદો કીધો છે. ૮ મારે ઇંટ પડાવવી છે કેમકે હું ઘર બાંધવાનો છું. ૯ જે કોઈ છોકરાને જલદી શીખવું (કે શીખવાનું) છે તેણે બધું આળસ તજવું. ૧૦ તમે મોડું કીધું માટે તમારે સૌની નીચે બેસવું છે. ૧૧ છોકરાં, હમણાતો તમારે ઘેર જવું છે અને આવતી કાલ સારૂ એક નવો પાઠ શીખવો. ૧૨ મારે મારા બાપને મળવા ગાડીપર જવું છે કારણ કે તેણે આજે આવવાનો વાયદો કીધો છે અને મેં મળવાજવાનો વાયદો કીધો છે. ૧૩ જો હું આ પરીક્ષામાં પસાર થાઉં તો મને મારા કાકાની તરફથી બે રૂપિયા બક્ષીસ મળવાની છે.

બોધપાઠ ૪૨.

નામરૂપી સામાન્ય રૂપનો તરજૂમો.

THE TRANSLATION OF THE INFINITIVE USED AS A NOUN.

૧૫૮) દિવસે ઉંઘી જવું સારૂં નથી, એવાં વાક્યનો તરજુમો ત્રણ રીતે થાયછે (૧) To sleep in the day time is not good, (૨) Sleeping in the day time is not good, (૩) It is not good to sleep in the day time.

૧૫૯) સામાન્યરૂપ જોડે કર્મ હોયતો વળી બીજીરીતે તરજુમો થાય, જેમકે પોતાનાં છોકરાં ઉછેરવાં એ માબાપોનો ધર્મ છે The bringing up of children is the duty of their parents.

૧૬૦) **અભ્યાસપાઠ ૫૨.**

પરોઢીએ at dawn of day	બહાર ફરવું to be out
ખુશકારક pleasant	પીપ a cask
હદ કરતાં વધારે too much	ગબડાવવું to roll
નુકસાનકારક injurious	ખસેડવું to move, to shove
શરમ ભરેલું shameful	માફ માંગવી to apologize
ભણવું to study	દૂર રહેવું to avoid
મનદઈને શીખવું to study hard	ખરા મનથી with all the heart
સારા દસ્કત લખવા to write well	ફરજ a duty
ખડ ખડ હસવું to laugh loud	સાર્થક the sum
તૈયારી કરવી to prepare	વિદ્યા a science
જીવતર life	માળામાંથી ચોરી કરવી to rob birds' nests
ડહાપણ wisdom, prudence	ખબર પડવી to come to know
જન્મખોડ a natural defect	સરખાં such (animals) as
નિંદા કરવી to make fun of	પણ even
અણઘટતું improper	દુઃખ દેવું to give pain
ઉડાઉપણે extravagantly	
મોડી રાતસુધી late at night	

☞ નીચે લખેલાં વાક્યનો તરજુમો ત્રણ અથવા ચાર રીતે થાયછે.

૧. પરોઢીએ ઉઠીને ખેતરમાં ચાલવું ખુશકારક છે. ૨ હદ કરતાં વધારે ખાવું નુકસાનકારક છે. ૩ જુઠું બોલવું શરમ ભરેલું છે. ૪ ભણવું જરૂરનું છે. ૫ મનદઈને શીખવું જરૂરનું છે. ૬ સારા દસ્કત લખવા ઉપયોગી છે. ૭ ખડખડ હસવું મુર્ખાઈ ભરેલું છે. ૮ મોતને માટે તૈયારી કરવી એ જીવતરનું મોટું ડહાપણ છે. ૯ કોઈની જન્મખોડની

નિંદા કરવી એ અણઘટતું છે. ૧૦ ઉડાઉપણે પૈસા ખરચવા એ બેવકૂફી ભરેલું છે. ૧૧ જુવાન પુરૂષોએ મોડી રાતસુધી બહાર ફરવું એ ખોટું છે. ૧૨ પીપ ગબડાવવું સહેલું પડેછે પણ પેટી ખસેડવી કઠણ પડેછે. ૧૩ કોઈને નુકસાન કરવું ને પછી માફ માગવી તેનાં કરતાં નુકસાન કરવાથી દૂર રહેવું એ વધારે સારૂં છે. ૧૪ ઈશ્વરને આપણા ખરા મનથી ચહાવો ૧૦
એ આપણી પહેલી ફરજ છે. ૧૫ પોતાને જેમ ચાહીએ છીએ તેમ બીજા બધાને ચહાવું એ આપણી બીજી ફરજ છે. ૧૬ ખાવું, પીવું, ને ઉંઘવું એ જીંદગીનું સાર્થક નથી. ૧૭ ઈશ્વરને ઓળખવો એ મોટામાં મોટી વિદ્યા છે. ૧૮ ઘણા દહાડા ઉપર બાપાએ મને કહ્યું હતું કે પક્ષીના માળામાંથી ચોરી કરવી એ ખોટું છે. ૧૯ પણ મને ખબર પડી કે ૧૫
પક્ષી સરખાંને પણ એટલું બધું દુઃખ દેવું એ ખોટું છે. ૧૬

બોધપાઠ ૪૩.

સંબંધક ભૂતકૃદંતનો તરજૂમો.

THE TRANSLATION OF THE CONNECTIVE PARTICIPLE.

૧૬૧) ગૂજરાતીમાં સંબંધક કૃદંત ચાર કામ બજાવેછે માટે અંગ્રેજીમાં તેનો અર્થ જણાવવાની ચાર રીત થાયછે.

(૧) તેથી સંયુકત ક્રિયાપદ સાબિત થાયછે. અર્થમાં કંઈ વધઘટ થઈ હોય તો અંગ્રેજીમાં જણાવવી જોઇએ, જેમકે, નાખવું to throw, નાંખી દેવું to throw away. પણ ચઢવું તથા ચઢી જવું બરોબર જેવું છે માટે બેઉને વાસ્તે to climb ચાલશે.

(૨) વાક્યયોગીનું કામ બજાવી બે ક્રિયાપદને જોડે છે ત્યારે અંગ્રેજીમાં બે ક્રિયાપદ એકજ રૂપે આવેછે અને and વચ્ચે આવી જોડી લેછે. જેમકે, તે વઢીને તેને ઘેર તેડી ગયો He scolded him and took him home વખતે and then આવેછે, જેમકે, લુહાર લોઢું તપાવીને ઘડેછે The blacksmith heats the iron and then forges it.

(૩) કોઈ ક્રિયાનું કારણ બતાવેછે, ત્યારે when અથવા on આવશે જેમકે બે જણાનું આચરણ જોઇને લોકોને ઘણું અચરજ લાગ્યું. People were much astonished when they saw (અથવા on seeing) the behaviour of the two men.

(૪) કરણ કે રીત બતાવેછે, જેમકે પલાળી પલાળીતેને નરમ કરવું To soften it by steeping.

૧૬૨) અભ્યાસપાઠ ૫૩.

હાંક મારવી to call out, to shout to
વાઘરી a bird-catcher
બચ્ચું a young one
ઓળખીતો an acquaintance
રજા માંગવી to take leave, to say good-bye
દાડેમ a pomegranate
હશે must be, must have been, likely was
ખબર રહેવી to miss, to notice
કોઇનું હોવું to belong to some one
પડી જવું to drop (સકર્મક), to drop
ધણી an owner
કામડી a slip of cane
ઠીક કરવું to arrange
સૂતર thread
બાંધવું to tie, to fasten
વળગાડવું to paste
પતંગ a kite
પગે લાગવું to make obeisance
ખરાબ કરવું to ruin
માગવું to wish, to want
દલણાં દળવાં to grind for hire
કાંતવું to spin
પૂરું કરવું to maintain, to support
મનમાં હોવું to intend (એની-પછી ઇનફિનિટિવ આવશે).
જરા જોવું to look on a little
નાખુશ થવું to be displeased
બીવું to be afraid
શેઠ a master, an employer
વઢવું to scold
કાઢી મૂકવું to turn off, to dismiss
ઉદાસ with a heavy heart
પાછા વળવું to return

તપાવવું to heat	પોતાની ચોતરફ છે એવું જોવું to see oneself surrounded
ટીપવું to heat	તાબે થવું to surrender
દુર્દશા a sorry plight	
પોકેપોક મૂકી રોવું to weep aloud	

૧ પછી તેણે હાંક મારીને પૂછ્યું કે ઘરમાં કોઈ છે કે? ૨ એક વાઘરી
માળામાંથી પોપટનાં બે બચ્ચાં લઈ ગયો. ૩ પછી મારો ઓળખીતો
રજા માગીને નીકળ્યો. ૪ પટેલને ત્રણ છોકરા હતા તેમને બોલાવીને
એકેક દાડમ આપ્યું. ૫ ગજવામાં કાણું હશે તેમાંથી પૈસો નીકળી
પડ્યો પણ તેની કાંઈ ખબર તેને રહી નહીં. ૬ આ પૈસો તમને જડ્યો ૫
તે કોઈનો હશે એટલે કોઈનો પડીગયો હશે માટે તેનો ધણી શોધી કાઢીને
આપવો જોઈએ. ૭ કામડીઓ ઠીક કરી સૂતરે બાંધો હશે પછી તેની
ઉપર કાગળ ચોંગાડીને પૂછડું બાંધ્યું હશે ત્યારે પતંગ થયો. ૮ તે છોકરો
રાજાને પગે લાગીને બોલ્યો મને કોઈ ખરાબ કરવા માંગેછે. ૯ તેનો
બાપ ગરીબ તથા આંધળો હતો તેથી તેની મા દલણાંદળીને તથા કાંતીને ૧૦
સૌનું પુરૂં કરતી. ૧૦ એનાં મનમાં કે હું જરા જોઈને દોડી જઈશ.
૧૧ ધનુ આ સાંભળીને બહુજ નાખુશ થયો, તે બીધો કે હવે શેઠ વઢશે
ને કાઢી મૂકશે. ૧૨ ઘણોજ ઉદાસ થઈને પાછો વળ્યો. ૧૩ લુહાર લોઢું
તપાવીને હથોડાથી ટીપી ટીપીને ઘડેછે. ૧૪ બાપ પોતાના છોકરાની
આવી દુર્દશા જોઈને પોકેપોક મૂકીને રોયો. ૧૫ પોતાની ચોતરફ ૧૫
દુશ્મન જોઈને સોજર લોક તાબે થયા. ૧૬

બોધપાઠ ૪૪.

આકારાંત કૃદંતનો તરજૂમો.

THE TRANSLATION OF THE INDECLINABLE PRESENT PARTICIPLE.

૧૬૩) ૧.=The infinitive જેમકે હું એને વાંચતાં શીખવું છું I am teaching him *to read*.

૨. વખત બતાવેછે. ત્યારે=when, as, જેમકે, રસ્તે આવતાં તે મને મળ્યો I met him as I was coming along the road. "તાંજ" હોયતો=just as, immediately on, જેમકે, ગામમાં જતાંજ સિપાઈઓએ બંદુકનો બાર કર્યો The sepoys fired a salute just as they entered the town અથવા Immediately on entering the town the sepoys fired a salute.

૩. સંબંધક કૃદંતના ચોથા અર્થ બરોબર થાયછે, એટલે કઈ રીતે અથવા કયે ઉપાયે કઈ થાય એવું બતાવે છે, જેમકે, એમ કરતાં કરતાં (અથવા કરી કરીને) તે શીવતાં તથા ગુંથતાં શીખી By practising in this way she learned to sew and knit.

૧૬૪) અભ્યાસપાઠ ૫૪.

ભૂખ લાગવી to be hungry	ઉકળતું boiling
મળવું to meet, to see	ચરૂ a pot
પાળવું to keep, to rear	વરાળ steam, vapour
માબાપ parents	તમર ખાવા to become giddy
લીમડાનું ઝાડ a nimb tree	દુઃખ પામવું to suffer
લાગવું to take	તોરો a gold border
નહીં આવડવું not to be able to, not to know how to	ઝણઝણાટ કરીને અવાજ a tinkling noise
વાડ a hedge	ના કહેવી to forbid
પહોફાટતાં at dawn of day	પાસેથી by
તાર wire	સંકટ distress
તાણવું to pull, to draw	બૂમ a cry
તપીજવું to heat, to grow warm	વારે ધાવું to run to one's relief
તૂટીજવું to break	જ્ઞાનપામવું to acquire knowledge
ભૂખે અધમુઓ થઈ રહેલો half starved	મારા દેખતાં in my presence
	દેવું વાળવું to pay one's debt

૧. તે વાણીઆને ભૂખ લાગી હતી તેથી એક બીજા ભાઇબંધને
ઘેર ગયો તો તેનાં ઘરમાં પેસતાંજ એક આઠ નવ વર્ષનો છોકરો મળ્યો.
૨ પોપટને પાળીને મહેનત લઈ ભણાવીએ તો આપણા જેવું થોડું બોલતાં
શીખે. ૩ પછી તપાસ કરતાં રાજાને માલમ પડ્યું કે એ બેઉ પોપટ
એકજ માબાપનાં બચ્ચાં છે. ૪ લીમડાનાં ઝાડને ઉગતાં ઘણા વરસ ૫
લાગેછે. ૫ તમે નાનાં બાળક હતાં ત્યારે તમને હીંડતાં કે બોલતાં નહોતું
આવડતું. ૬ આગળ ચાલતાં ચાલતાં રામાએ વાડમાં એક પક્ષીનો
માળો દીઠો. ૭ બીજે દહાડે પહો ફાટતાંજ લડાઈ શરૂ થઈ. ૮ તાર
તાણતાં તપીજઇને નરમ થાયછે અને તેથી ખેંચતાં તુટી જતો નથી.
૯ રસ્તામાં જતાં એક ભૂખે અધમુઓ થઈ રહેલો કૂતરો તેને મળ્યો. ૧૦
૧૦ એમ કહીને માખીનું બચ્ચું ઉકળતા પાણીના ચરૂભણી દોડયું ત્યાં
પહોંચતાંજ ઉની વરાળ લાગી કે તમર ખાઈ નીચે પડયું. ૧૧ મરતાં
મરતાં બોલ્યું કે જે છોકરાં માબાપનું કહ્યું નથી કરતાં તે આમ દુઃખ
પામેછે. ૧૨ શું મને પાંખ નથી; મને ઉડતાં નથી આવડતું? ૧૩ વાંદ-
રાંનાં બચ્ચાંને પાળીને કેટલાંક માણસો નાચતાં ને રમતાં શીખવેછે. ૧૪ ૧૫
એવુ કહેતાં તોરાના બધા તારમાંથી ઝણઝણાટ કરીને અવાજ નીકળ્યો.
૧૫ એમ કરતાં બેનપણાં થયાં ને બેઉ જોડે રમવા લાગ્યાં. ૧૬ પરમે-
શ્વરે સૌને બે આંખ આપી છે, પણ તેમને ખરી રીતે વાપરતાં થોડાનેજ
આવડે છે. ૧૭ મેં છોકરાને દોડવાની ના કહી અને દોડ્યો એટલે
કુવાપાસેથી દોડતાં તેમાં પડીગયો. ૧૮ તેની સંકટની બૂમ સાંભળતાં હું ૨૦
તેની વારે ધાયો. ૧૯ જગતમાં ફરતાં ફરતાં હું ઘણું જ્ઞાન પામ્યો છું.
૨૦ મારા દેખતાં તેણે પોતાનું દેવું વાળવાની ના કહી. ૨૨

બોધપાઠ ૪૫.

To do ક્રિયાપદ.

૧૬૫) To do ક્રિયાપદ સાત જૂદે અર્થે વાપરવામાં આવેછે, એટલે
સાત જૂદી રીતે તેનો તરજૂમો થાય છે.

(અ) મુખ્ય ક્રિયાપદ To do.

૧. સકર્મક ક્રિયાપદ I do my exercises. He does his work.

૨. અકર્મક ક્રિયાપદ=ચાલવું. That will do. My boy does better now. I cannot do without something to read.

૩. "સર્વ ક્રિયાપદ" એટલે હરકોઈ ક્રિયાપદને બદલે આવે, જેમકે, શું આ ચોપડી પસંદ કરોછો (to like)? હા, હું પસંદ કરૂંછું yes I do. એક છોકરો કહે કે We read the Deserted Village બીજો ત્યારે કહે So do we.

(આ) સહાયકારક ક્રિયાપદ To Do.

૪. ભારને અર્થે આવેછે. I do walk, I did walk.

૫. પ્રશ્નાર્થ રૂપમાં આવેછે. Do you walk? Where did you walk to?

૬. નિષેધાર્થ રૂપમાં આવેછે. I do not. He did not wish to.

૭. વિનંતિ કરતી વખતે. =ની *Do* let me go. *Do* give it me આપોની.

૧૬૬) અભ્યાસપાઠ ૫૫.

પાઠ કરવો to do an exercise	માગવું to ask for
એમજ the same	ચાલવું to do
તરજુમાનો પાઠ કરવો to do translation	ઠીક well
બપોર પછી in the afternoon	ના કહેવી to deny
ગણિત mathematics	કેમ થવું how to be done

૧. પાઠમાળાનો (in) એક પાઠ અને કરણ ઘેલાનાં બે પાનાં હમે રોજ કરીએ છીએ. ૨ એમજ તમે કરોછો શું? ૩ અમારી નિશાળે પાઠમાળા ચાલતી નથી (to be used) તરજૂમાનો પાઠ ત્રીજી ચોપડીમાંથી કરીએ છીએ. ૪ અમારી નિશાળે બપોરપછી ગણિતના પાઠ ચાલેછે, તમારે ત્યાં (in yours) એમજ ચાલેછે? ૫ હા, એમજ થાયછે. ૬ આજ મેળો ભરાય છે (is), રજા આપોની, આ ચાર દિવસમાં અમને કંઇ રજા મળી નથી. ૭ મારી પાસે રજા માગતાના. ૮ સાહેબ, હું નથી માગતો. ૯ અમે મેળે જતા નથી. ૧૦ અમે મેળો જોવા ગયા નથી. ૧૧ અમે મેળો જોવા ગયા નહીં. ૧૨ અમે મેળો જોવા જવાના નથી. ૧૩ અમે મેળો જોવા જઇશું નહીં. ૧૪ એમ શું કરવા કરોછો? એમ નહીં કરો. ૧૫ શું આ ચાલશે? હા, ચાલશે. ૧૬ ઠીક ચાલશે. ૧૭ મેં મારી ચોપડી વેચીનાખી એની હું ના કહેતો નથી. ૧૮ આ વાક્યનો તરજૂમો કેમ થાયછે એ હું જાણું છું, શું તમે જાણોછો? (do not use *to know*) ૧૯ તમને કેમ ચાલેછે? ૨૦ તમારો દિકરો નરસિંહ ઉપલા કલાસમાં ગયો ત્યારથી કેમ ચાલેછે? ૨૧ આગગાડીમાં મને વાંચવા સારૂ ચોપડી વગર ચાલતું નથી. ૨૨ જેમ આપણે પોતાને ચાહીએ છીએ (use to do) તેમ બીજાને ચહાવું એ મુશ્કેલ છે.

બોધપાઠ ૪૯.

બને તેટલું, બને તેમ.

As Possible.

૧૬૭) બને તેટલું થોડું, અથવા, બને તેમ થોડું.	The least possible, અથવા as little as possible.
બને તેટલાં થોડાં, અથવા બને તેમ થોડાં.	The fewest possible, અથવા as few as possible.
બને તેટલું ઘણું.	As much as possible, the most possible.
બને તેટલાં ઘણાં.	As many as possible, the greatest number possible.

બને તેમ વહેલું.	As soon as possible.
થાય તેટલું કઠણ.	As hard as possible.
થાય તેમ જલદી કરો.	Do it as quick as possible.
તેનાથી બને તેટલું તે કરેછે.	He does all he can અથવા He does all he possibly can.

૧૬૮) અભ્યાસપાઠ ૫૬.

ખગોળવેત્તા an astronomer	બહારવટિયો an outlaw
ધુમકેતુ a comet	પોલીસના સિપાઈ a police force
નુકસાનકારક noxious	હેલકરી a porter
મુસાફરી કરવી to travel	બપોરની mid-day
બહાદુર brave	રાજા a sovereign
લડવઈઓ a soldier	ગુન્હેગાર a criminal
યત્ન કરવું to try	ચામડાની પેટી a trunk
ભણી towards, in the direction of	ભરવું to pack
	વાળવું to bend
કાગળવહેવાર રાખનાર a correspondent	સંકડાઇને બેસવું to crouch down close

પ્રત્યેક વાક્યનો તરજૂમો જેટલી રીતે થાય તેટલી રીતે કરો.

૧ ખગોળવેત્તાએ ધુમકેતુ જોવાને બન્યું તેટલું કીધું. ૨ જ્યારે કોઈ નુકસાનકારક પ્રાણીને મારવું હોય (is to be) ત્યારે જેમ બને તેમ જલદીથી મારવું. ૩ તમારી પરિક્ષા થઈ રહ્યા પછી જેમ બને તેમ જલદીથી તમે પાછા આવજો. ૪ જ્યારે તમે મુસાફરી કરતા હો ત્યારે જેમ બને તેમ થોડા પૈસા ખરચજો. ૫ આ બહાદુર લડવઈઓ છે, એણે એનાથી જેટલા બન્યા તેટલા દુશ્મનનાં માણસો માર્યાં. ૬ આ છોકરો જેમ બને તેમ જલદીથી શીખેછે, કારણ કે એને માટ્રીક્યુલેશનની પરિક્ષામાં જવું છે. ૭ તેઓનાથી બન્યો તેવો સારો પૂલ બાંધીને સિપાઇઓ નદી ઉતર્યા. ૮ અભ્યાસપાઠ લખવામાં જેમ બને તેમ થોડી

ભૂલ કરવાને યત્ન કરો. ૯ જો તમે તમારી લાકડી મારી ભણી નાખો તો તેવતી મારાથી થાય તેટલી મહેનત કરીને તમને કાઢું. ૧૦ તમે ઘણા ખરાબ કાગળ વહેવાર રાખનાર છો કારણકે તમે જેમ બને તેમ મને થોડા કાગળ લખો છો. ૧૧ રાજા જેમ બને તેમ બહારવટિયા ઓછા કરવાને પોલીસના સિપાઈ રાખેછે. ૧૨ તમે જઈને એક હેલકરીને જેમ બને તેમ જલદીથી બોલાવો, મારે આજ બપોરની ગાડીમાં જવું છે. ૧૩ ડાહ્યો રાજા જેમ બને તેમ થોડા ગુન્હેગારને મોતની સજા કરેછે. ૧૪ મેં મારી ચામડાની પેટીમાં જેટલાં બન્યાં તેટલાં લુગડાં ભર્યાં. ૧૫ બકરાએ પહેલો એક પગ વાળ્યો પછી બીજો વાળ્યો એમ જેમ બને તેમ સંકડાઈને બેઠો.

બોધપાઠ ૪૭.

કેતરતજ, તેવુંજ, એટલામાં.

As soon as, No sooner than, Just, &c.

૧૬૯) No sooner than તથા as soon as એ બેબોલનો અર્થ એકસરખો છે પણ તેમને વાપરવાની રૂઢી જૂદી છે.

૧૭૦) No sooner than એ વિષે બે વાત યાદ રાખવી જોઈએ.—૧. No sooner તથા than ની વચ્ચે પાસ્ટ પાર્ટિસિપલ કે પ્રથમ વાકયનો ઘણોખરો ભાગ આવવો જોઇએ. જેમકે સલાહનો કરાર થયો કે તરતજ નવાબે ફ્રેન્ચ લોકોની જોડે ખટપટ કરવા માંડી The peace was no sooner concluded than the Nawab began to intrigue with the French. જેવો તે સવારમાં ઉઠેછે તેવોજ ખાવા માગેછે He no sooner gets up in the morning *than* he asks for something to eat. ૨. જો no sooner પહેલાં મૂકોતો સહાયકારક ક્રિયાપદ વાપરી પ્રશ્નાર્થ જેવું વાક્ય કરવું No sooner does he get up in the morning *than* he asks for something to eat.

૧૭૧) As soon as સામટું આવેછે જેમકે, As soon as he rises in the morning he asks for something to eat.

૧૭૨) ઉદાહરણ.

નિશાળેથી જેવો ઘેર આવેછે કે તે રમવા જાયછે.	He goes out to play as soon as he comes home from school, He no sooner returns from school than he goes out to play, No sooner does he return from school than he goes out to play.
અમે જમવા બેસતા હતા એટલામાં બારણું ઉઘડયું.	We were just sitting down to dinner as the door opened, Just as we were sitting down to dinner the door opened.

૧૭૩) અભ્યાસપાઠ ૫૭.

હડસેલો મારીને with a push
નીચે પાડવું to drive in
સસલી a rabbit
પછવાડે જવું to go behind
વેગળે at a distance
બેસવું (જનાવરનું) to lie down
પાછું ફરવું to turn round
તરફ જોવું to look at
વીંછી a scorpion
આંકડો મારવો to sting, to strike with a sting
ઝેર ઉતારવું to nullify the effects of poison
ઉપાય means
ચુસવું to suck
થુંકી નાખવું to spit out

ઉપર in
કાપ a cut
બોલાવવું to call together, to summon
પૂછવું to make inquiries
ગાડી the train
ચૂકી જવું to miss
નજર પડે એટલે પહોંચવું to come in sight of
ઉપડવું to start
મોટા થવું to grow up
સમજણા થવું to come to the years of discretion
લૂટી લેવું to plunder
બાળી નાખવું to burn to death
આગ fire
બંબાવાળા the fire brigade
ખબર કરવી to acquaint
બંબો a fire-engine
તૂટી પડવું to fall in

☞ નીચે લખેલાં વાક્યનો તરજુમો જેટલી રીતે થઈ શકતો હોય તેટલી રીતે કરો.

૧ એક હડસેલો મારી બારણું નીચે પાડ્યું તેવાંજ બધાં છોકરાં તેની ભણી દોડી આવ્યાં. ૨ કૂતરી ધીમે ધીમે સસલીની પછવાડે વેગળે જઈ બેઠી તેવીજ સસલીએ પાછું ફરી તેની સામું જોયું. ૩ વીંછી જે જીવડાને ખાયછે તેને આંકડો મારે કે તરત મરી જાય છે. ૪ વીંછીનું ઝેર ઉતારવાનો સૌથી સારો ઉપાય એછે કે જેવો તે ડંખે કે તરત તે ઠેકાણે-થી ઝેર ચુશી ચુશીને થુંકીનાખવું. ૫ દેશાઈએ જેવો પાઘડી પર કાપ જોયો તેવાંજ ઘરનાં સૌ માણસને બોલાવીને પૂછ્યું. ૬ આજે સવારે હું ગાડી ચૂકી ગયો કેમકે સ્ટેશન નજરે પડે એટલે પહોંચ્યો કે તરતજ ગાડી ઉપડી. ૭ વનરાજ મોટો ને સમજણો થયો એટલે ભુવડનાં માણસોને પકડીને લૂટી લેવા લાગ્યો. ૮ જેવો કાસમ ફોજ લઈને ગામના દરવાજા આગળ આવ્યો તેવાજ રજપુતોએ પોતાનાં બૈરાં છોકરાં બાળી મૂક્યાં. ૯ જેવી આગ જોઈ તેવોજ તે બંબાવાળાને ખબર કરવા દોડ્યો. ૧૦ પણ તેનું ઘર કાંઈ બચ્યું નહીં, કેમકે જેવો બંબો આવી પહોંચ્યો કે તરતજ છાપરૂં તૂટી પડ્યું.

બોધપાઠ ૪૮.

૧૭૪) અંશ સંખ્યાર્થ તથા આવૃત્તિ વાચક વિશેષણ.

FRACTIONAL NUMBERS તથા MULTIPLICATIVE ADJECTIVES.

પા a quarter	સવા one and a quarter
અર્ધ a half	અઢી two and a half
પોણું three-fourths, three-quarters	સાડાત્રણ three and a half
	સાડાત્રણ વાગે at half-past three
એકવડું single	તેવડું three-fold
બેવડું double	ચોવડું four-fold

તેના જેવડું	as large as that, the size of that
તેનું અર્ધું	half the size of that, half as much as that
તેનું પોણું	a quarter less than that, less than that by a quarter
તેનું સવા	a fourth more than that
તેના સવાગણા	twenty-five per cent. more than that
તેનું દહોડું, તેનું દોઢગણું	half as much (કે large) again as that, larger than that by a half
તેનું બમણું	double that, twice that, as large again as that, twice as large as that, twice the size of that, twice as much as that
તેના બમણા	double the number, twice as many, as many again
તેનું ત્રમણું, તેનું ત્રણગણું કે ત્રગણું	thrice the size of that, three times as big as
તેના ત્રમણા	thrice the number of those

---

* પચો fivefold, sixfold વગેરે.

તેના ત્રણગણા three times as many as
તેનું ચોગણું four times the size of that, four times as big as that
તેના ચોગણા four times the number of those, four times as many as those

૧૭૫) અભ્યાસપાઠ ૫૮.

કલ્લું an anklet
તોલ weight
તોલમાં છે weighs
કિમ્મતવાન, કિમ્મતનું valuable
ઓછું less
કાસદ a messenger, a courier
તારનો સંદેસો a telegram
ગુરૂ long
સ્વર a vowel
લઘુ short
રજાઈ a quilt
વરસ દહાડાનું annual
આમદની income
મહિનાની monthly
જાડું પાટિયું a plank
અછત scarcity
પટ breadth
પ્યાલું a bowl (બોલ)
માવું to contain
પગાર salary
બૂચ a cork
ચોથે દહાડે three days ago
મુશ્કેલ difficult
ઉતારૂ a passenger
કિલ્લો a castle
અગાઉ formerly
વડો છોકરો the eldest son
નાનો છોકરો the youngest son
ઓખાણું a riddle
જવાબ કાઢવો to solve
સદ્ગુણ a virtue
દુર્ગુણ a vice
શોક કરવો to grieve at
વસ્તી population
સામે opposite
સુંદર beautiful
પતંગ a kite
ઉડાવવું to fly

---

* પછી five times the size of, six times the size of વગેરે.

☞ નીચે લખેલાં વાક્યનો તરજુમો જેટલી રીતે થાય તેટલી રીતે કરો.

૧ આ કલ્લું તોલમાં સવાશેર છે. ૨ માટે એવાં બે (two of them) અઢીશેર થશે (=થાય). ૩ સુનું રૂપા કરતાં પંદરગણું કિમ્મતવાન છે. ૪ માટે એક તોલા સુનાની કિમ્મત એક તોલા રૂપા કરતાં પંદરગણી થાય છે. ૫ તાંબું એ સુના કરતાં હજારગણી ઓછી કિમ્મતનું છે. ૬ જો કાસદ સાડાત્રણ વાગતે મારો તારનો સંદેસો લાવશે તો હું એને સાડા ત્રણ રૂપિયા આપીશ. ૭ એક ગુરૂસ્વર લઘુસ્વરના કરતાં લંબાઈમાં બમણો (=બમણો લાંબો) છે. ૮ આ મારી (see બોધપાઠ ૧૦) રજાઈ એકવડી છે, તમારી બેવડી છે, બાપુની ચોવડી છે. પણ ત્રેવડી કોઈની નથી. ૯ તેની વરસ દહાડાની આમદની મારી મહિનાની આમદની કરતાં ઓછી છે. ૧૦ આ જાડું પાટિયું પેલા કરતાં બમણું જાડું છે. ૧૧ ગયે વરસે અનાજની અછત હતી તેની અર્ધી પણ આ વરસે નથી. ૧૨ નર્મદાનો પટ તાપી નદીના કરતાં દોડો છે. ૧૩ આ પ્યાલું પેલાનું અર્ધું-એ નથી. ૧૪ તેથી એમાં તેનું અર્ધુંએ ન માય. ૧૫ તેનો પગાર મારા કરતાં સવાગણો છે. ૧૬ આ બૂચ પડિયાના મો જેટલોજ છે. ૧૭ કાલ કરતાં આજે સવાગણા છોકરા નિશાળમાં હાજર છે. ૧૮ આજનો પાઠ ચોથે દહાડે હતો (we had) તેના કરતાં બમણો લાંબો અને ત્રણગણો મુશ્કેલ છે. ૧૯ કાલ કરતાં આજે બમણા ઉતારૂ આવ્યા. ૨૦ કિલ્લો અગાઉ હતો તેના કરતાં હમણા બમણો મોટો છે. ૨૧ હાલ તેની ઉમ્મર તેના વડા છોકરા કરતાં બમણી અને નાના છોકરા કરતાં ત્રણગણી છે. ૨૨ અંગ્રેજી ઓખાણાના જવાબ કાઢવા એ ગુજરાતી ઓખાણાના જવાબ કાઢવા કરતાં બમણું અઘરૂં છે. ૨૩ તેના સદગુણ એના દુર્ગુણ કરતાં ત્રણગણા છે. ૨૪ એના બાપના મોત કરતાં એની માના મોતને લીધે (at) એણે બમણો શોક કીધો. ૨૫ મુંબાઈની વસ્તી સુરતના કરતાં દશ ગણી છે. ૨૬ નિશાળ સામે એક સુંદર મોટો પતંગ ઉડાવ્યો હતો તે માણસ જેવડો ઉંચો હતો.

બોધપાઠ ૪૯.

વગર ચાલવું નહિ, વગર રહેવું નહિ.

CANNOT BUT, CANNOT HELP, IS SURE, &c.

૧૭૬) ઉદાહરણ.

જો છોકરો ઉદ્યોગી હોયતો ભણવામાં આગળ વધ્યા વિના રહે નહીં.	If a boy is industrious he cannot but (is sure to) make progress.
મને સવારે ફરવા ગયા વગર ચાલેજ નહીં.	I cannot do without my morning walk.
જ્યારે આવી ભૂલો સાંભળે ત્યારે એનાથી હસ્યાવગર રહેવાય નહીં.	He cannot help laughing when he hears such mistakes.

૧૭૭) અભ્યાસપાઠ ૫૯.

માયાળુપણે વર્તવું to treat kindly (સકર્મક)
ચાહાવું to be fond of
ઉતાવળ કરવી to be in a hurry
નુકસાન કરવું to do an injury
પ્રમાણિક upright [to
ખરાબ રીતે ચાલવું to conduct oneself badly
નીવડવું to turn out
અદબ રાખવી to be respectful to
દરરોજ નીશાળે આવવું to be regular in one's attendance
ઉદ્યોગી diligent
ભણવામાં in one's studies
અસર કરવી to have an influence on
ઘરોબો હોવો to be intimate with
આડો cross
અનુપકારી disobliging
સાથી a school-fellow
નાપસંદ થવું to be disliked
આખરે ખરાબ પરિણામ થવું to come to a bad end
સુઝવું to see (સકર્મક)

પશ્ચાત્તાપ કરવો to repent
સુધરવું to improve
તળે at the bottom
બાકું a leak
તત્ક્ષણ immediately, there and then
તળીએ બેસવું to founder

☞ દરેક વાક્યનો તરજુમો એક કરતાં વધારે રીતે થઈશકે.

૧. ઘોડાને ઘાસ ખાધાવિના ચાલતું નથી. ૨ કૂતરાની જોડે માયાળુ પણે વર્તાય તો તે તેના ધણીને ચાહ્યાવિના રહેતો નથી. ૩ આ છોકરો જો સારી રીતે શીખવાય તો પસાર થયાવગર રહેશે નહીં. ૪ જો તમે ઘણી ઉતાવળ કરો તો તમે ચૂક કર્યા વગર રહેશો નહીં. ૫ અગર જો એણે મને તે નુકસાન કીધું તોપણ મારે કહ્યાવિના ચાલે નહીં કે તે પ્રમાણિક માણસ છે. ૬ જો કોઈ છોકરો ખરાબ રીતે ચાલે તો હેડમાસ્તરને તેને ખરાબ સર્ટિફિકેટ આપ્યા વિના ચાલેજ નહીં. ૭ આ છોકરો સારો નીવડયા વગર રહેજ નહીં તે મહેતાજીની અદબ રાખેછે, દરરોજ નિશાળે આવેછે તથા ભણવામાં ઉદ્યોગી છે. ૮ આવો છોકરો વર્ગના બીજા નિશાળીઆ ઉપર અસર કર્યા વિના રહે નહીં. ૯ જેઓ સઘળા એને ઓળખેછે તેઓ એને માન આપ્યા (use the passive voice) વગર રહેજ નહીં. ૧૦ તથા જેઓની જોડે એને ઘરોબો છે તેઓ ચાહ્યા વિના રહેજ નહીં (use the passive voice). ૧૧ ઘેલાભાઈ એવો આડો અને અનુપકારી છે કે એના સાથીઓથી એ ધિક્કારાયા વિના રહેજ નહીં. ૧૨ એને આખરે ખરાબ પરિણામ થયા વગર રહેવાનું નથી. ૧૩ હું આશા રાખુંછું કે એની મૂર્ખાઈ એને સુઝશે, એ પશ્ચાત્તાપ કરશે ને સુધરશે. ૧૪ વહાણની તળેના બાકામાંથી પાણી આવવા માડ્યું ને તેણે કરીને તે તત્ક્ષણ નીચે બેઠાવિના રહ્યું નહીં.

બોધપાઠ ૫૦.

To Speak, To Talk, To Say, To Tell.

૧૭૮) To speak = બોલવું (= મહોડામાંથી ઉચ્ચારણ કરવું) જેમકે આ બાળક બોલતાં શીખેછે This infant is learning to speak.

To talk = બોલવું, વાત કરવી, જેમકે, તે આખો દિવસ બોલેછે He talks all day.

To say = કંઈ કહેવું જેમકે, તેણે કહ્યું કે મેં ખાધું છે He said he had dined.

To tell = કોઈને કંઈ કહેવું, જેમકે તેણે મને કહ્યું કે મેં ખાધું છે He told me he had dined.

૧૭૯) અભ્યાસપાઠ ૫૦.

ચાકરી a situation
અરજી કરવી to apply for
સભા a meeting
કબુલ કરવું to confess
કહી રહેવું (કંઈ વાત) to do telling a thing
ફરીથી બોલીજવું to say over again
સાંભળવું to listen to
પાઠ આપવામાં ભૂલ કરવી to say one's lesson imperfectly
ચૂપ રહેવું to observe silence
એને અંગ્રેજીમાં શું કહેછે What is the expression for
ગમે એટલું કહું તોપણ no matter what I say
વાત કર્યાજ કરવી to keep on talking.

૧ માણસ સિવાય બીજા પ્રાણીથી બોલાતું નથી. ૨ હું પેલી ચાકરીને માટે અરજી કરવાનો છું એમ તેણે મને કહ્યું. ૩ મ્યુનિસિપલ કમીટીની સભામાં જાહાંગીરજી શેઠ કાંઈ બોલ્યા નહીં. ૪ તમારો વાંક કબુલ કરો. પણ જૂઠું બોલશો નહીં. ૫ તેણે કહ્યું કે મને શિક્ષકે એ પ્રમાણે કહ્યું હતું. ૬ જ્યારે ભાટ કથા કહી રહ્યો ત્યારે રાજાએ તેને ફરીથી બોલી જવાનું કહ્યું. ૭ છોકરાએ પાઠ આપવામાં ભૂલ કીધી તેથી શિક્ષકે તેને ફરી-

થી બોલીજવાને કહ્યું. ૮ એટલા બધા એકદમ બોલો તો એક પણ શું કહેછે
તે હું સમજી શકતો નથી. ૯ ખરેખર તમે વાત કરતા નહોતા પણ
આ બે વાત કરતા હતા અને તમે સાંભળતા હતા. ૧૦ સભામાં જ્યારે
૧૦ એક બોલે ત્યારે બીજાઓએ ચૂપ રહેવું. ૧૧ કહો, રામદાસ તરસ મટા-
ડવી એને અંગ્રેજીમાં શું કહેછે? ૧૨ હું ગમે એટલું કહુંછું તોપણ આ
૧૨ છોકરાઓ વાત કર્યાજ કરેછે. ૧૩ મારે તમને કંઈ કહેવાનું છે.

બોધપાઠ ૫૧.

To Refuse તથા To Deny.

૧૮૦) To refuse = માગેલું આપવાની ના કહેવી.

To deny = કહેલું અથવા કીધેલું નથી એમ કહેવું.

વળી આ બે ક્રિયાપદને જે બીજી વાપરવાની રીત છે તે આપેલાં ઉદા-હરણ ઉપરથી શીખવી.

૧૮૧) ઉદાહરણ.

તે કહેછે કે તેણે મારી ચોપડી લીધી નહોતી.	He denies he took my book અથવા He denies having taken my book.
આ લાંઠ છોકરો ઉભો રહેતોજ નથી.	This naughty boy refuses to stand up.

૧૮૨) અભ્યાસપાઠ ૬૧.

આપવું to lend, to let have	ભાડું rent
ઘરધણી a landlord	રાજીનામું આપવું to resign
ભાડાનામું a lease	પટાવાળો a peon (પ્યુઈન)
પાછું જારી કરવું to renew	અંદરજવા ના દેવું to refuse admittance
કબુલ કરવું to promise	

સાહેબ a master
હુકમ order
જૂઠું બોલવું to tell a falsehood
ઠપકો દેવો to reprove
કોઇની જોડે બોલવું to speak to
માંગી લઇજવું to borrow
વાત a story
ખીચડી khichadi
કોઇની માફ માગવી to apologize, to ask one's pardon
બેસાડવું to admit
લફંગો a rascal
ન્યાત છુપાવવી to deny one's caste
જડવું to find (સકર્મક)
વાપરવા દેવું to let one use

૧ હું કાલે આવ્યો હતો એની છોકરો ના કહેછે. ૨ રૂસ્તમજી કહેછે તેની પાસે મારી પેન્સિલ નથી અને પોતાની મને આપવાની ના કહેછે. ૩ ઘરધણી ઘરનું ભાડાનામું પાછું જારી કરવા ના કહેછે અને કહેછે કે એમ કરવાને એણે કંઈ કબુલ કીધું નથી. ૪ પણ તેણે તમારૂં મોકલેલું (જે તમે મોકલ્યું) ભાડું લેવાની ના કહી નથી. ૫ તે રાજીનામું આપવાનો હતો તેની ના કહેછે. ૬ પટાવાળાએ મને અંદરજવા દેવાની ના કહી અને કહ્યું કે મને અંદરજવા દેવાને એના સાહેબની તરફથી હુકમ મળ્યો નથી. ૭ જ્યારથી (See બોધપાઠ ૩૨) મેં તમારા ભાઇને જૂઠું બોલવા માટે ઠપકો દીધો ત્યારથી તે મારી જોડે બોલતોજ નથી. ૮ તે જૂઠું બોલ્યો તે એ હતું કે મારી પાસેથી એ એક ચોપડી માગી લઇગયો, તે ખોઇનાંખી અને પછી કહ્યું કે હું લઇ ગયોજ નથી. ૯ ચકલીની વાતમાં જ્યારે રાજાએ કૂતરાને પૂછ્યું ત્યારે કૂતરે કહ્યું કે મેં ખીચડી ખાધી નથી. ૧૦ જ્યાંસુધી, છોકરો માફ માગે નહીં ત્યાંસુધી શિક્ષક તેને વર્ગમાં પાછો બેસાડવાની ના કહેછે. ૧૧ તે કેવો લફંગો હતો, તેને પૂછ્યું કે તું કહી ન્યાત છે ત્યારે તેણે પોતાની ન્યાત છુપાવી. ૧૨ મારી પાટી જડી નહીં તેથી માણેકજી-ને પૂછ્યું કે તમારી પાટી મને વાપરવા દેશો પણ તેણે ના કહી. ૧૩ આ ઘોડો આગળ ચાલતોજ નથી.

બોધપાઠ પર.

દ્વિત્વભૂતકાળ.

THE PLUPERFECT TENSE.

૧૮૩) આ રૂપના ખરેખરા ઉપયોગનું જ્ઞાન મેળવવું મુશકેલ છે, કારણ કે ગૂજરાતીમાં દ્વિત્વભૂતકાળનું રૂપ બે અર્થે વપરાય છે સાદા ભૂતકાળના રૂપને અર્થે અને પૂર્વ ભૂતકાળના રૂપને અર્થે. ભૂતકાળમાં કોઈ ક્રિયા થઈ ગઈ એવું ઘણી વખત જણાવવું પડેછે, અને ભૂતકાળમાં અમુક ક્રિયા પહેલાં બીજી ક્રિયા થઈ એ કોઈ વખતેજ જણાવવું પડેછે તેથી દ્વિત્વભૂતનું રૂપ ગૂજરાતીમાં ઘણીખરી વાર સાદા ભૂતને અર્થે વપરાય છે પણ અંગ્રેજીમાં એમ કોઈ દિવસ વપરાય નહી, જેમકે, કાલે હું નિશાળે ચાલતો આવ્યો હતો એનો એટલોજ અર્થ થાય છે કે કાલે હું નિશાળે ચાલતો આવ્યો I walked to school yesterday, એનો તરજુમો I had walked to school yesterday થી તો કરો બીલકુલ ખોટો થાય.

માટે વિદ્યાર્થીઓએ જાણવું કે જ્યારે થઈ ગએલી બે ક્રિયાનો મુકાબલો કીધેલો હોય છે અને તેમાંની એક બીજા કરતાં પહેલી થઈ ગએલી છે ત્યારે અંગ્રેજીમાં દ્વિત્વભૂતનું કામ પડેછે. આ અર્થ જણાવવામાટે પાઠમાળામાં એને પૂર્વભૂત કહેલો છે.

નિયમ. જ્યારે ગૂજરાતીમાં દ્વિત્વભૂતનો અર્થ સાદા ભૂતકાળના જેવો થતો હોય ત્યારે અંગ્રેજીમાં દ્વિત્વભૂત નહીં પણ સાદો ભૂતકે did વાપરીને તરજુમો કરવો.

૧૮૪) ઉદાહરણ.

મેં એને ચોપડી હાથમાં લેવાનું કહ્યું પણ એણે મારૂં કહ્યું માન્યું નહીં.	I did tell him to take up his book but he did not obey me.

તું સાચું બોલેછે ને તે દહાડે તારો વાંક પડયો હતો તે પણ વગર પૂછે માન્યો હતો.

You always tell the truth, and the other day when you did what was wrong, you. confessed your fault without being asked.

જ્યારે ત્રણ વરસ સુધી બ્રાન્ચ સ્કુલમાં શીખ્યો હતો ત્યારે હાઈ સ્કુલમાં દાખલ થયો હતો, અથવા ત્રણ વરસસુધી બ્રાન્ચ સ્કુલમાં શીખ્યો ત્યારપછી હાઈ સ્કુલમાં દાખલ થયો.

After I had studied three years in a branch school I was admitted into the High School.

૧૮૫) અભ્યાસપાઠ ૬૨.

કાર્થેજીનીઅન લોકો the Carthagenians
હરાવવું to defeat
દુધપાક rice pudding
જમવું (સકર્મક) to have to dinner
જમવું (અકર્મક) to dine
નદી કિનારે on the river side
લુગડાં કાઢવાં to take off one's clothes
નહાવા પડવું to be going to bathe
છેલ્લી વખત last
પહોંચવું (સકર્મક) to receive
ખબર મળવી to receive information about, to be apprised of
બાપડી a poor girl
લખવો paralysis
રહીજવું to lose the use of
મને ભણતાં બે મહિના થયા I have been learning for two months
સિકંદર Alexander the Great
રોપવું to plant
ઝાંઝો વખત long
બદલી થવી to be transferred

૧. ઝામાની (Zama) લઢાઈમાં રોમન લોકોએ કાર્થેજીની અન લોકોને હરાવ્યા. ૨ ગઈ કાલે મુંબાઇની ગાડી મોડી આવી હતી. ૩ હું આવ્યો ત્યારે તેઓએ કેરીઓ ખાધી. ૪ હું આવ્યો ત્યારે તેઓએ કેરીઓ ખાધેલી હતી. ૫ ગઈ કાલે દુધપાક જમ્યા હતા. ૬ પાંચ વાગે તમે જમ્યા હતા. ૭ મેં તેને નદીકિનારે જોયો ત્યારે તેણે લુગડાં કાઢેલાં હતાં અને નાહાવા પડતો હતો. ૮ તમે એને છેલ્લી વખત મળ્યા ત્યારે મારો કાગળ એને પહોંચ્યો હતો? ૯ આજે નિશાળે ડેપ્યુટી ઈન્સપેકટર (સાહેબ) આવ્યા હતા. ૧૦ પણ તેના આવ્યા પહેલાં માસ્તરને ખબર મળી હતી. ૧૧ મંગળી સૌથી નાની હતી, એ બાપડી બે વરસની હતી ત્યારથી તેને લખવો થયાથી એના પગ રહી ગયા હતા. ૧૨ પરિક્ષા પછી વીસ છોકરા હાઈસ્કુલમાં દાખલ કીધા હતા (use the passive). ૧૩ તમે નિશાળે દાખલ થયા ત્યારે મને અંગ્રેજી ભણતાં ત્રણ મહિના થયા હતા. ૧૪ સિકંદર હિંદુસ્થાનમાં આવ્યો હતો. ૧૫ તમે કોણ છો? મેં તમને અગાઉ કદી જોયા નહોતા. ૧૬ તમે મારે ત્યાં આવ્યા હતા ત્યારે મેં મારા પાઠ પૂરા કર્યા હતા. ૧૭ તે મુંબાઇથી એક ઝાડ લાવ્યો હતો ને ગઈ કાલે વાડીમાં રોપ્યું હતું. ૧૮ હું એની પાસે ગયો હતો (use to see) ત્યારે તેણે બે લિટી લખી હતી. ૧૯ હું ઝાઝો વખત સુરતમાં રહ્યો નહોતો. ૨૦ સુરતમાં હું ત્રણ મહિના રહ્યો પછી મારી બદલી મુંબાઈ થઈ.

ભૂલ કાઢવી:—

1 This year there is scarcely any, but last year there had been a great deal of fever in the neighbourhood. 2 I had joined the High School after I had studied English four years. 3 I got the appointment before the new rule had been made. 4 What brought the man in the basket? What had brought the man in the basket? (Translate these two sentences. Both are wrong.) 5 After I learned the business I had set up a shop for myself. 6 The rain had

fallen very heavily last night. 7 A good deal of rain had fallen before I had known it began to rain. 8 Had I a good pen I should have written better. 9 The tailor had kept his promise; he made the coat when I called for it. 10 He did not treat me so well, for he made mine after he promised it would be ready. 11 The army had crossed the river after double rations had been served out.

બોધપાઠ ૫૩.

જોઈએ.

THE RENDERING OF *Joie*.

૧૮૬) જોઇએનો તરજુમો અનેક રીતે થાયછે. તેની જોડે ક્રિયાપદ હોય તો must, should, ought, be obliged તેનો અર્થ જણાવે છે, જેમકે, મારે ખૂબ ભણવું છે I must study a great deal. તેની જોડે કર્તા અર્થે નામ હોય તો want, require, must have તેનો અર્થ જણાવે, જેમકે, મને એક આનો જોઇએ છે I want an anna.

૧૮૭) Must જરૂર પાડે છે માટે જ્યારે કેવળ પોતાની ઇચ્છા કે વિચાર જણાવવો હોય ત્યારે must નહિ પણ ought અથવા I hope વાપરવું જોઇએ, જેમકે, સાહેબે મને ઉપલા કલાસમાં બેસાડવો જોઇએ I hope, Sir, you will promote me. અથવા You ought, Sir, to promote me.

૧૮૮) મારે જવું, મારે ખાવું છે એવા વાક્યમાં જોઇએનો અર્થ છે માટે તેમનો તરજુમો ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે કરવો, જેમકે, પરમેશ્વર વિષે જેટલું શીખાય તેટલું તમારે શીખવું You ought to learn all you can about the Supreme Being. તમારે ટીચરને પૂછવું હતું You should have asked your teacher.

૧૮૯) અભ્યાસપાઠ ૬૩.

પહેલાં first, previously, in the first place
ભુંડું કરવું to do ill to, to injure
પવિત્રતા holiness
મેળવવું to acquire, to obtain
પાઠ a lesson, an exercise
ચૂપ silent
જૂઠું બોલવું to tell a lie, અથવા lies
સાચું બોલવું to tell the truth
તારણ salvation
શાસ્ત્ર scriptures
ચહાવું to love
સેવા કરવી to serve
ટેવ પાડવી to acquire a habit
ખપની important, useful
વિચાર કરવો to think, to reflect

૧ તમારે કેટલા રૂપિયા જોઇએ છે ? ૨ મને ૩૫ રૂપિયા જોઇએછે. ૩ મારાથી અપાય (પાઠ ૩૫ જૂઓ) તે કરતાં તમારે તો વધારે જોઇએછે. ૪ તમારી પાસે છે તેથી વધતા જોઇતા નથી. ૫ કાલે તો વધારે જોઇતા હતા. ૬ સવારે થોડા ન મળત તો હાલ તમારી પાસે વધારે માગવા પડત. ૭ હવે તમારે નવી ચોપડી શીખવાની છે (=તમે શીખવાના છો) તો ખરી પણ જૂની (the old one) માંથી શું શું (the various things) શીખ્યા તે તમારે પહેલાં જણાવવું જોઇએ. ૮ કોઇનું ભુંડું ન કરવું. ૯ ટીચર જે કહે તે વિદ્યાર્થીએ કરવું જોઇએ. ૧૦ પોતાનાં પાપની માફી પ્રભુ પાસે માગવી જોઇએ અને પવિત્રતા મેળવવા સારૂ તેની મદદ પણ માગવી. ૧૧ ભાષાંતર પાઠ લખવા સારૂ કાલે એક નવી ચોપડી મારે બનાવવી પડશે. ૧૨ તે વિષે કોઇ પૂછે (should any one—) (ત્યારે તો) જે ખરૂં હોય તેજ કહેવું અથવા ચૂપ રહેવું પણ જૂઠું બોલવું નહીં, એ તમારે યાદ રાખવું. ૧૩ તારણ પામવા સારૂ તમારે શું કરવું જોઇએ તે શાસ્ત્ર વાંચીને શીખવું (read and see). ૧૪ જો મારો ભાઈ માંદો હોત તો મારે જવું પડત. ૧૫ આ પાઠ ભૂલથી ભરેલો છે, તમારે તેને ફરી લખવો પડશે. ૧૬ ઇશ્વરને આપણે હમેશાં ચહાવો અને તેની સેવા કરવી. ૧૭ વિચાર કરવાની ટેવ ઘણી ખપની છે માટે સૌએ તેવી ટેવ પાડવી.

૧૯૦) કોષ.

THE VOCABULARY.

અંકાવવું to get ruled
અગત્યનું important,needful
અગાઉ formerly
અંગુઠો thumb
અછત scarcity
અજાએબ જેવું curious, wonderful
અંજીર a fig
અઠવાડિયું a week
અઢી two and a half
અઘટતું improper
અદબ રાખવી to be respectful to
અંદર જવા ના દેવું to refuse admittance
અદેખાઈ envy
અદેખાઈ કરવી to envy
અધિપતિ an editor
અધુરૂં unfinished, incomplete
અનાજ grain
અનિતીવાન immoral

અનુપકારી disobliging
અપાવવું to get
અભ્યાસ કરવો to learn, to study
અપૂર્ણું imperfect
અરજી કરવી to apply for
અર્થ વગરનું nonsense
અર્ધું a half
અર્ધો a half rupee, an eight-anna piece
અહ્યા I say
અસર કરવી to have an influence on
અસ્ત્રો a razor

આ this one here
આંકડો મારવો to sting, to strike with a sting
આકાશ the heavens
આખરે ખરાબ પરિણામ થવું to come to a bad end
આગ fire

આગગાડી a railway train
આંગણું a compound
આગળ at
આઘા રહેવું to forsake, to renounce
આ જગજીવન Jagjiwan here
આજથી from to-day, henceforth
આજ લગી મેં જોયું I never saw — before
આજ લગી મેં સાંભળ્યું I never heard — of before, I never heard before of
આટલુંજ is this all?
આડાઈ stubbornness
આડો cross
આણવું to bring
આપ you, Sir
આપણ દરેકજણ every one of us
આપનો your, Sir
આપવું to give, to give away, to lend, to let have
આપી આવવું to go and give
આબરૂદાર worthy, honourable
આમદની income
આ રહ્યું here it is
આવતી કાલે to-morrow
આવવું to come, to come up
આવૃત્તિ an edition

ઈંટ પાડવી to make bricks
ઈનામ a prize
ઈનામની ચોપડી a prize-book, a book got as a prize
ઈરાદો an intention

ઉકળતું boiling
ઉંઘી જવું to go asleep
ઉંટ a camel
ઉંટની ગોવાલણી a woman who herds camels
ઉડાઉપણે extravagantly
ઉડાવવું to fly
ઉતરવું to come down, to go down
ઉતારૂ a passenger
ઉતાવળ કરવી to be in a hurry, to make haste
ઉતાવળથી quickly, fast
ઉદાર liberal, charitable
ઉદાસ with a heavy heart
ઉદ્ધત insolent
ઉદ્યોગી diligent, industrious, energetic
ઉંધું upside down

ઉન્હાળો the hot season, summer
ઉપડવું to start
ઉપડાવવું to help to lift
ઉપર on, upon, in
ઉપાય means
ઉભું થવું to stand up
ઉભું હોવું to be standing
ઉલટું on the contrary

એક the same
એકજ but one
એકઠું થવું to collect
એકવડું single
એક વર્ષની ઉમરનું one year old
એક વેળાએ one time, once
એટલામાં at that moment, just then
અને અંગ્રેજીમાં શું કહેછે what is the expression for
એમજ the same
એશું what do you mean by (with a present participle)

ઓખાણું a riddle
ઓછું less
ઓટ the ebb, a low water
ઓળખીતો an acquaintance

કજીઆ ટંટા quarrels and brawls
કંજુસ a miser
કઠણ hard
કડિયો a mason, a bricklayer
કથરોટ a tray
કથા a story
કદી નહિ never
કંદોઈ a confectioner
કનેથીએ from
કપાળ the forehead
કબુલ કરવું to agree to, to confess, to promise
કબુલ નહિ કરવું to reject
કરડું strong
કરીને called
કલમ ઘડવી to mend a pen
કલ્લું an anklet
કહી રહેવું (કંઈ વાત) to do telling a thing
કહેવડાવવું to send word
કહેવાવું to be called
કહ્યું told
કળા an art
કાંઈ something
કાંઈનહિ, કાંઈજ નહિ nothing
કાગડો a crow, a rook
કાચ a pane of glass, a pane

કાચને લાકડી મારવી to throw a stick at a pane of glass, to strike glass with a stick
કાગળ વહેવાર રાખનાર a correspondent
કાઢવું to take out
કાઢવું (ચિત્ર) to draw, to paint
કાઢી મૂકવું to turn off, to dismiss
કાંતવું to spin
કાપ a cut
કામ a business
કામડી a slip of cane
કામ કરવું to work
કામની useful
કામમાં આવવું to be useful, to be employed
કારણકે because
કાર્થેજીનીઅન લોકો the Carthagenians
કાસદ a messenger, a courier
કાળજી રાખવી to take pains
કિનારો a bank
કિંમત price
કિમ્મતનું, કિમ્મતવાન valuable
કિલ્લો a castle
કુકર્મી vicious, immoral
કુટુંબ a family
કુદવું to jump
કૂદી પડવું to jump
કૂરકુરિયું a puppy
કૂવો a well
કેમકે because
કેમ થવું how to be done
કેરી a mango
કેવું what
કોઈજ નહિ no one, nobody
કોઈ દહાડાનો વાયદો કરવો to promise (to pay, to come) on a certain day
કોઈની જોડે બોલવું to speak to
કોઈની માફ માગવી to apologize, to ask one's pardon
કોઈનું હોવું to belong to some one
કોદાળી a spade

ખગોળવેત્તા an astronomer
ખડકી મૂકવું to pile up
ખડખડ હસવું to laugh loud
ખપનું important
ખબર કરવી to acquaint
ખબર પડવી to come to know
ખબર મળવી to receive information about, to be apprised of

ખબર રહેવી to miss, to notice
ખરચ expenses
ખરાબ bad
ખરાબ કરવું to dirty, to ruin
ખરાબ થવું to be dirtied
ખરાબ રીતે ચાલવું to conduct oneself badly
ખરા મનથી with all (one's) heart
ખરૂં (= ખરેખરૂં) indeed, verily
ખસવું to give way
ખસેડવું to move, to shove (શાવ)
ખસેડીને પાડવું to push off
ખાધે from eating
ખાનગી private
ખાલી vacant, empty
ખાવાનું food
ખીચડી khichadi
ખીલો a nail
ખુશાકારક pleasant
ખુશી pleased
ખૂણો a corner
ખૂબ ભણવું to study hard
ખૂબસુરત handsome
ખેડવું to plough, to till, to cultivate
ખેડુત a farmer, a cultivator

ખોટું (નામ) evil

ગણિત mathematics
ગબડાવવું to roll
ગમે એટલું કહું તોપણ no matter what I say
ગરીબ poor, humble, gentle
ગર્જના thunder
ગળવું to swallow
ગાડી the railway station, the train
ગાતાં શીખવવું to teach to sing
ગાંધી a druggist
ગાળ દેવી to use abusive language
ગીત a song
ગુંચવણ ભરેલું involved
ગુંદર gum
ગુનેહગાર a criminal
ગુરૂ long
ગુસ્સે angry
ગોખવું to prepare
ગોધો a bull
ગોળ treacle
ગોળી a ball, a bullet

ઘણા, ઘણી, ઘણું many
ઘણા many, several

ઘણું (જોઈએ તેથી) too much
ઘણું કરીને for the most part
ઘણો, ઘણી, ઘણું much
ઘર આગળ પહોંચવું to reach a house
ઘરધણી a landlord
ઘરેણું an ornament
ઘરોબો હોવો to be intimate with
ઘાલવું to put
ઘેર home, at home
ઘેલું stupid, foolish

ચકલી a hen-sparrow
ચકલો a cock-sparrow
ચપ્પુ a penknife
ચરવું to graze, to eat grass
ચરૂ a pot
ચાકરી a situation
ચાંચ a beak, a bill
ચામડાની પેટી a trunk
ચાલવાનું મન a wish to walk
ચાલવી (ચાલ) to conduct oneself
ચાલવું to behave, to conduct oneself, to move, to do
ચાવવું to chew
ચાહવું to love, to like, to wish, to be fond of
ચિતારો a painter
ચિત્ર a picture, a painting
ચીરીને દોડવું to run across
ચૂકીજવું to miss
ચૂપ silent
ચૂપ રહેવું to observe silence
ચૂસવું to suck
ચોખા rice
ચોખ્ખું pure, clean
ચોથે દહાડે three days ago
ચોપડી a book, a work
ચોવડું fourfold
ચોસલું a square piece, a cake

છબી a likeness, a picture
છાતી ચલાવવી to dare
છાતી ચલાવાવવી to make bold
છાપરૂં a roof
છુંદાઇને મરણ પામવું to be crushed to death
છૂપીરીતે ભમવું to lurk about, to prowl about
છેલ્લી વખત last
છેવટ at last
છોકરો a boy, a son
છોકરામાંનો કોઈ some one of the boys

જક obstinacy
જક્કી obstinate
જંગલી wild
જગા a place, a situation
જડવું to find (સકર્મક)
જડવું to fasten (on, to)
જણાવવું to make known, to declare
જતન કરવું to take care of
જન્મ birth
જન્મખોડ a natural defect
જમણી ગમ on the right side
જમવું to eat, to dine
જમવું (સકર્મક) to have to dinner
જમવું (અકર્મક) to dine
જરાજોવું to look on a little
જરૂરનું important, urgent
જવા આવવાનું of the journey, of travelling
જવાની રજા leave to go
જવાબ આપવો (કંઈનો), જવાબ આપવો પડવો } to answer for, to be responsible to
જવાબ કાઢવો to solve
જાડું પાટિયું a plank
જાણતો હશે likely knows
જાણવું to know
જી one's mother
જીવ a creature
જૂઠું (નામ) a lie
જૂઠું બોલવું to tell a falsehood, to tell a lie અથવા lies
જૂઠો a liar, a story-teller
જૂદું different
જેટલાં—તેટલાં as many as
જેટલું—તેટલું as much as
જેમ—તેમ as —— as
જેવડું—તેવડું as large as
જેવું—તેવું as, like
જોડો a shoe
જોતા રહેવું to observe
જોયું ન જોયું કરવું to overlook
જ્યાં ત્યાં wherever

ઝણઝણાટ કરીને અવાજ a tinkling noise
ઝાડી a forest
ઝાલીને caught and
ઝેર poison
ઝેર ઉતારવું to nullify the effects of poison

જ્ઞાન પામવું to acquire knowledge

ટાઢ વાયછે it is cold

ટીપવું to beat
ટૂંકું કરેલું shortened
ટેવ a habit
ટેવ પાડવી to acquire a habit
ટોપરૂં a cocoanut kernel
ટોળું a drove, a herd, a crowd

ઠઠ a crowd
ઠપકો દેવો to reprove
ઠરાવવું to award, to appoint
ઠામેઠામ from place to place
ઠીક proper, nice, very well, well
ઠીક કરવું to arrange
ઠોકવું to beat, to thump

ડહાપણ wisdom, prudence
ડાક આગબોટ a mail steamer, the mail
ડાકના કાગળની પેટી a letter box
ડૂબી મરવું to be drowned
ડોળો the pupil

ઢાંકવું to cover
ઢોર cattle
ઢોળ ચઢાવવો to gild
ઢોળાવું to be spilt

તજવું to forsake, to renounce, to lay aside
તત્ક્ષણ immediately, there and then
તંદુરસ્તી health
તપાવવું to heat
તપીજવું to grow warm, to heat
તમર આવવા to become giddy
તરજુમાનો પાઠ કરવો to do translation
તરફ જોવું to look at
તરફેણ a sowing machine
તસુ an inch
તળાવ a pond
તળીએ બેસવું to founder
તળે at the bottom
તાણવું to pull, to draw
તાપ heat
તાબે થવું to surrender
તાર wire
તારણ salvation
તારનો સંદેસો a telegram
તારે ત્યાં to your house
તીખું sharp
તુરત just now, immediately
તૂટીજવું to break
તૂટી પડવું to fall in
તેજવાળું sharp

તેડાવવું to send for
તેડી આણાવવું to cause to come
તેથી therefore
તેના જેટલું as large as that, the size of that
તેના ચોગણા four times the number of those, four times as many as
તેનાં ત્રણગણાં કે ત્રગણાં thrice the number of those, three times as many as
તેનાથી બને તેટલું કરેછે he does all he can અથવા he does all he possibly can
તેના બમણા double the number, twice as many, as many again
તેની ભૂલ છે it is wrong of him
તેનું અર્ધું half the size of that, half as much as that
તેનું ચોગણું four times the size of that, four times as big as
તેનું દોઢ or દોઢગણું half as much (કે large again) as that, larger than that by a half
તેનું ત્રણગણું, ત્રગણું કે ત્રમણું thrice the size of that, three times as big as
તેનું પોણું a quarter less than that, less than that by a quarter
તેનું બમણું double that, twice that, as large again as that, twice the size of that, twice as much as that
તેનું સવા અથવા તેનાં સવાગણાં a fourth more than that, 25 per cent. more than that
તેમની પાસે beside them
તેમનું their
તેવાસ્તે for that, henceforth
તૈયાર ready
તૈયાર કરવું to prepare
તોડવું to break
તોપણ yet
તોરો a gold border
તોલ weight

થવા આવવું (=લગભગ થવું) to be almost
થવું to be caused by

થાય તેટલું કઠણ as hard as possible
થાય તેમ જલદી કરો do it as quick as possible
થી લઈજવું to take from
થુંકી નાંખવું to spit out
થોડું (જોઈએ તેથી) too little

દયા mercy
દયા કરવી to have mercy on
દયા આણવી to be sorry for
દયા રાખવી to be kind to
દયાળુ merciful, kind
દરદી a patient
દરરોજ નિશાળે આવવું to be regular in one's attendance
દરેક જણ every one
દલણાં દળવાં to grind for hire
દાખલો a sum
દાડમ a pomegranate
દાઢ a molar
દાઢનું દરદ tooth-ache
દાણા grain
દાણો a grain
દાળ pulse
દુકાન a shop
દુઃખ misery
દુઃખ દેવું to give pain
દુઃખ પામવું to suffer
દુઃખ ભોગવાવવું to give pain to, to cause to suffer
દુઃખી afflicted, miserable, unhappy
દુધપાક rice pudding
દુર્ગુણ a vice
દુર્દશા a sorry plight
દુષ્ટ wicked
દૂર distant
દૂરબીન a telescope
દૂર રહેવું to avoid
દેડકું a frog
દેવું વાળવું to pay one's debt

ધણી an owner
ધંધો a trade
ધન wealth
ધારવું to think
ધિક્કારવું to hate
ધુમકેતુ a comet
ધોળો ભાગ the white

નકામી useless
નકામું ગણવું to despise, to regard as useless
નક્કર solid
નજરમાં આવવું to like (સકર્મક)

નજરેપડે એટલે પહોંચવું to come in sight of
નદી કિનારે on the river side
નબળું weak
ન માનવું to disobey
નવાબ a nabob
નવાજેવું almost new
નહિ આવડવું not to be able to, not to know how to
ના કહેવી to forbid, to deny
નાખીદેવું to throw away
નાખુશ displeased
નાખુશ થવું to be displeased
નાખુશી displeasure
નાટક a play
નાનો છોકરો the youngest son
નાપસંદ થવું to be disliked
નિંદા કરવી to make fun of
નિર્દય કામ a cruel action
નિશાળમાં અથવા નિશાળે ભણવું to attend school or to be a boy at school
નિશાળે છૂટી થવી to get leave from school
નિશાળે મૂકવું to put to school
નીચે beneath, under
—ની વાત માનવી to believe in
નીચે પાડવું to drive in
નીવડવું to turn out
—ની વાત કરવી to talk about
—ની વાત વાંચવી to read the story of
નુકસાન mischief, injury
નુકસાન કરવું to injure, to do an injury to
નુકસાનકારક injurious, noxious
નોકર રાખવો to take into one's service
—નો વિચાર કરવો to think of
ન્યાત છૂપાવવી to deny one's caste
ન્હાવાપડવું to be going to bathe

પગાર salary
પગે લાગવું to make obeisance
પછવાડે જવું to go behind
પટ breadth
પટાવાળો a peon (પ્યુન)
પટેલ a farmer
પડતું મૂકવું to leave, to let go, to drop
પડવું to fall, to be lying
પડીછે has fallen
પડી જવું to drop (સકર્મક) to drop

પડી રહેવું to remain confined
પડેલું lying
પણ but, even
પતંગ a kite
પર on, upon
પરથી off
પરમદહાડે the day before yesterday
પરમેશ્વર God, the Lord
પરિક્ષાલેવી to examine
પરોઢીએ at dawn of day
પલળવું to become wet
પવિત્રતા holiness
પશ્ચાત્તાપ કરવો to repent
પહેરીને with
પહેલાં first, previously, in the first place, at first
પહોંચવું (અકર્મક) to receive
પહો ફાટતાંજ at dawn of day
પા a quarter
પાછલો પહોર the afternoon
પાછા વળવું to return
પાછું જારી કરવું to renew
પાછું પહોંચાડવું to return
પાછું ફરવું to turn round
પાટલી a form
પાટિયું a board
પાઠ a lesson, an exercise, a task
પાઠ આપવામાં ભૂલ કરવી to say one's lesson imperfectly
પાઠ કરવો to do an exercise
પાઠ લેવો to hear a lesson
પાઠ શીખવો to prepare a lesson
પાડવું to throw down, to fell (સકર્મક)
પાડું a young buffalo
પાપ કરવું to commit sin
પાયો a foundation
પાર જવું to go to the other side of
પાર થવો to be fordable
પારપડવું to succeed
પાલખી a palanquin
પાવલી quarter of a rupee, a quarter rupee, a four-anna piece
પાંસરૂં straight
પાસે near
પાસેથી by
પાળવું to keep, to rear, to feed
પાળેલું tame, domestic
પીત્રાઈભાઈ a cousin
પીપ a cask [in
પીરસેલી થાળી a dish with food
પુરૂં completely, complete

પુરૂંકરવું to maintain, to support
પૂછડી a tail
પૂછવું to make inquiries
પેદા કરેલું પ્રાણી a creature
પેન a slate-pencil
પેલું the, that one there
પેલું રહ્યું there it is
પેલે પાર on the other side
પૈસા બેસવા to cost
પોકે પોક મૂકીને રોવું to weep aloud
પોણું three-fourths, three-quarters
પોતાની ચોતરફ છે એવું જોવું to see oneself surrounded
પોતાનું ઘર home
પોતે himself
પોલીસના સિપાઈ a police force
પોલું hollow
પોળ a street
પ્યાલું a bowl (બોલ)
પ્રભુ the Lord
પ્રમાણિક upright
પ્રાણી an animal, a being

ફરજ a duty
ફરીથી બોલીજવું to say over again
ફરિયાદ a complaint
ફાટીજવું to be torn
ફાડવું to split
ફૂટવી (સાહી) to go through
ફૂલ તોડવું to pluck a flower
ફોડવું to break

બગાડ mischief
બચાવવું to save from, to deliver from
બચ્ચું a young one
બતક a duck; drake (નર)
બંદર કરવું to touch the place
બદલી થવી to be transferred
બંદીખાનું a prison
બધી વાત everything, all
બધે everywhere
બનવું to become, to be made, to take place
બનાવવું to make
બનાવાવવું to get made
બને તેટલું ઘણું as much as possible, the most possible
બને તેટલાં ઘણાં as many as possible

બને તેટલું થોડું અથવા બને તેમ થોડું the least possible, as little as possible
બને તેટલાં થોડાં અથવા બને તેમ થોડાં the fewest possible, as few as possible
બને તેમ વહેલું as soon as possible
બપોરની mid-day
બપોર પછી in the afternoon
બંબાવાળા the fire brigade
બંબો a fire engine
બરણી a jar
બરફી barfi
બર્ક Burke
બહાદુર brave
બહાર out
બહાર ફરવું to be out
બહારવટીઓ an outlaw
બહુ (વિશેષણ) much
બહુ (ક્રિયાવિશેષણ) very
બળદ a bullock, an ox
બળી જવું to be burnt
બાકું a leak
બાઝી પડવું to cling to
બાંધવું to tie, to fasten, to bind, to build
બાપડી a poor girl
બારીક minute
બાળી નાખવું to burn to death
બિચારૂં poor
બિચારો a poor man
બીકણ a coward
બીજગણિત algebra
બીડ a meadow
બીવું to be afraid
બૂચ a cork
બૂમ a cry
બેઠાં બેઠાં sitting there
બેઠા પહેલાં before beginning
બેરૂં deaf
બેવડું double
બેસી ગયો sat down
બેસવું to sit
બેસવું (જનાવરનું) to lie down
બેસાડવું to admit
બોર a bore
બોલાવવું to call together, to summon

ભટકવું to wander
ભણવામાં in one's studies
ભણવું to learn, to study
ભણી towards, in the direction of
ભત્રીજો a nephew
ભરવાડ a shepherd
ભરવું to pack

ભાઈસાહેબ Sir
ભાગ થવા to consist of
ભાંગવું to break
ભાડાનામું a lease
ભાડું rent
ભાતભાતના several sorts of
ભાર weight
ભારો a bundle
ભુસાઈ જવું to be blotted out
ભૂખ લાગવી to be hungry
ભૂખે અધમુઆ થઈ ગએલો half starved
ભૂડું wicked
ભૂલ a fault
ભેગા થવું to be assembled
ભેંસ a buffalo
ભોંય the ground, land

મગફળી a groundnut
મજાનું fine
મડમ સાહેબ a lady, Mrs.—Madam, Ma'am
મંડળી a society
મદદ કરવી to help
મથાળું the top
મથાળે at the top
મન દઈને શીખવું to study hard
મનમાં હોવું to intend (એની પછી ઈનફિનિટિવ આવશે)
મને ઉકલેછે I know, can read
મને જરૂર નથી I need not
મને થોડે ચાલેછે a little is enough for me
મને ભણતાં બે મહિના થયા I have been learning for two months
મને મન થાયછે I feel inclined to
મને લખતાં આવડેછે I know how to write
મહારાણી a queen, an empress
મહિનાનું monthly
મહિમા glory
મહેનત trouble
મહેનત આપવી to give trouble
મહેરબાની mercy, kindness
મળવા જવું to go to meet
મળવું to meet, to see, to fall in with
માગવું to want, to wish, to ask for
માગી લઈજવું to borrow
માંદુ પડવું to become ill
માનવું to heed
માફ કરવું to forgive, to pardon
માફક આવવું to agree with

માફ માગવી to apologize
માબાપ parents
મામો an uncle
માયાળુપણે વર્તવું to treat kindly (સકર્મક)
મારવું to beat
મારવું (મારીનાખવું) to kill
મારા કામનું of use to me
મારાથી જેટલું થાય all I can
મારાથી જેમ થાય in any way or in every way I can
મારા દેખતાં in my presence
મારી ઇચ્છા થાયછે I wish
મારી ઉમ્મર નાની છે I am young
મારે પડેછે I am obliged to
માલ લેવો to purchase things
માવું to contain
માશી an aunt
માંહેથી from within
માંહે ઠોકવું to drive in
માંહેલું of
માળામાંથી ચોરી કરવી to rob birds' nests
મીઠાઇ sweetmeat, confectionery
મુઠો ભરીને handful
મુઆ પછી after death
મુલ્યવાન precious, valuable
મુશકેલ difficult
મુસાફરી કરવી to travel
મેળવવું to acquire, to obtain
મેળો a fair
મોઘું dear, expensive
મોટા થવું to grow up
મોટી સવારે early in the morning
મોટું big, large
મોડી રાત સુધી late at night
મોડું કરવું to come late
મોઢામોઢ face to face, to his face
મોઢે ચઢાવવું to learn by heart, to commit to memory

યત્ન કરવું to try
યંત્ર a machine
યુક્તિ a design, a plan, a contrivance

રચવું to compose, to write
રજાઇ a quilt
રજા માંગવી to take leave, to say good-bye
રમતીઆળ playful
રમાડવું to amuse
રસ્તામાં પડયું છે is lying on the road

રસ્તે along the road
રહીજવું to lose the use of
રહેવાસી an inhabitant
રહેવું to live
રાખવું to keep
રાખીને kept and
રાજા a sovereign
રાજીનામું આપવું to resign
રાજ્ય an empire
રાજ્ય કરવું to reign
રાજ્યાધિકારી a sovereign
રાત પડી જવાની બીક fear of being benighted
રાતે at night
રીસ ચઢવી to become angry
રીસાળ peevish, cross
રૂડાંવાનાં good things
રૂપાળું pretty
રૂવાં small hairs, down
રોકવું to prevent, to detain
રોજ every day, daily
રોજો a tomb
રોપવું to plant
રોવું to cry

લખવો paralysis
લઘુવ્યાકરણ a smaller grammar
લડવઈઆ a warrior
લફંગો a rascal
લાકડી a stick
લાગ ફાવવો to get an opportunity
લાગવું to take
લાંચ ખાવી to take a bribe
લાચાર destitute
લાત (નામ) a kick
લાત મારવી to kick
લાભ લેવો to profit by, to be benefited by
લાલી red (noun)
લાવવું to bring
લીમડાનું ઝાડ a nimb-tree
લુગડું cloth, dress, garment
લુગડાં કાઢવાં to take off one's clothes
લૂટી લેવું to plunder
લેખણ a pen
લેતા આવવું to bring
લેવું to buy
લોટમાં ભેળ છે the flour is adulterated
લોભી avaricious

વખત ગુમાવવો to waste time
વખતસર in time
વગડો the fields, the country

વટેમાર્ગુ a traveller
વડે with
વડો છોકરો the eldest son
વઢવું to scold
વધારે more
વરસદહાડાનું yearly, annual
વરસાદની ગર્જના thunder
વરસાદનું about the rain
વર્તણુક a conduct
વસ્તી population
વહેલું મોડું sooner or later
વળગાડવું to paste
વાઘ a tiger
વાઘરી a bird-catcher
વાંચતાં લખતાં to read and to write
વાડ a hedge
વાડી a garden
વાડો a yard, an enclosure
વાઢનાર a cutter, a feller
વાત a fact, a thing, a circumstance, a story
વાત કરવી to talk, to converse
વાત કર્યાજ કરવી to keep on talking
વાત થવી to speak out
વાંદરૂં a monkey, an ape
વાપરવા દેવું to let one use
વારૂ well
વારેધાવું to run to one's relief
વાવવું to sow
વાળવું to bend
વાળું કરવું to take one's supper
વિચાર કરવો to think, to reflect
વિચારવું to consider
વિદ્યા a science
વિદ્યાર્થી a scholar, a pupil, a student
વિદ્વાન a learned man
વિશાળ vast
વિવરણ a paraphrase
વિશેષનામ a proper name
વીંછી a scorpion
વેગળે at a distance
વેચાતું લેવું to buy, to purchase
વેઠવું to endure
વેઢો a joint
વૈદ a doctor, a physician
વોહોરો a bohora, a pedlar

શરમ ભરેલું shameful
શરમાવું to be ashamed
શાસ્ત્ર scriptures
શેઠ a master

શેરડી sugar-cane
શોક કરવો to grieve at
શોધ લાગવો to be invented, to be discovered

સંકટ distress
સંકડાઇને બેસવું to crouch down close
સંખ્યા વધારે થવી to outnumber
સગી બેન a sister
સગોભાઈ a brother
સટકી જવું to steal away
સદ્ગુણ a virtue
સંપૂર્ણ perfect, complete
સભા an assembly, a congregation
સભાસદ a member
સમજણા થવું to come to the years of discretion
સમજાવવું to reason with
સરખાં such (animals) as
સર્વવ્યાપક omnipresent
સલામ કરવી to bow, to salute
સવા one and a quarter
સવારી કરવી to ride
સસલી a rabbit
સહી સલામત safe
સાચું બોલવું to tell the truth
સાટું a bargain
સાટું કરવું to exchange
સાટે instead of, in exchange for
સાડાત્રણ three and a half
સાડાત્રણ વાગે at half-past three
સાથી a school-fellow
સાંભળવું to listen to
સામાન goods, baggage
સામું જોવું to look at
સામે opposite
સારા દસ્કત લખવા to write well
સારી રીતિ વાપરવું to make a good use of
સાર્થક the sum
સાહેબ you—sir, a gentleman, Mr. ——— Sir
સાહેબનો છોકરો a young European gentleman, Master
સાહેબની છોડી a young European lady, Miss
સિકંદર Alexander the Great
સિક્ષા કરવી to punish
સિપાઈ a soldier, a policeman
સીધું કરવું to straighten
સુઝવું to see (સકર્મક)

સુથાર a carpenter
સુંદર beautiful
સુધરવું to improve
સુધી as far as
સુરતનો of Surat
સુવાડવું to put to bed
સૂકાવવું to dry
સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર a microscope
સૂડી clippers
સૂતર thread
સૃષ્ટિ creation
સૅકડો a century
સેનાપતિ a general
સેવા કરવી to serve
સેકું, સૈકો a century
સોંપવું to hand over
સૌની નીચે at the foot of the class
સ્વર a vowel

હજી yet
હડસેલો મારીને with a push
હથોડી a hammer
હદ a limit
હદ કરતાં વધારે too much
હમણા just now, immediately
હરાવવું to defeat
હલકી પાઘડી a cheap turban
હશે must be, must have been, likely was
હળ a plough
હાંકનાર a driver
હાંક મારવી to call out, to shout to
હા કહેવી to consent
હાફિસ an office
હાલ at present
હિમ્મત courage
હિમ્મતનું કામ an undertaking requiring courage
હીરકોરી ધોતી a loincloth with a silk border
હુકમ an order
હુકમ કરવો to order
હેં what!
હેલકરી a porter
હોડી a boat.

BOMBAY: PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.